

JAARVERSLAG

2023

STICHTING H³O

voor

christelijk peuterwerk, kinderopvang,
primair en voortgezet onderwijs

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING.....	4
2	VERSLAG COLLEGE VAN BESTUUR.....	5
2.1	ALGEMEEN INSTELLINGSBELEID	5
2.2	VERANTWOORDING VAN HET BELEID	7
2.2.1	Strategisch beleid	7
2.2.2	Afronding Strategisch Beleidsplan 2019-2023	8
2.2.3	Identiteit	10
2.2.4	Inspectiebezoek	10
2.2.5	Vorbereiding fusie.....	12
2.3	ONDERWIJSKWALITEIT EN OPBRENGSTEN	13
2.3.1	Kwaliteitsbeleid	13
2.3.2	Gerealiseerde onderwijsopbrengsten	14
2.3.3	Passend Onderwijs.....	19
2.3.4	Onderwijsachterstanden	20
2.3.5	Toetsing en Examinering	21
2.3.6	Uitgevoerde activiteiten.....	21
2.3.7	Nationaal programma onderwijs en verbetering basisvaardigheden.....	24
2.3.8	Waardering	30
2.4	PERSONEELS- EN ORGANISATIEBELEID EN MIDDELEN	32
2.4.1	Personeels- en organisatiebeleid.....	32
2.4.2	Middelen	35
2.4.3	Verbetering strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten en schoolleiders	38
2.4.4	Convenantsmiddelen VO.....	39
2.4.5	Werkdrukmiddelen.....	40
2.5	FINANCIEEL BELEID	42
2.5.1	Ontwikkelingen en risico's.....	42
2.5.2	Risicobeheersingsstelsel	46
2.5.3	Risicobeheersingsmaatregelen	47
2.5.4	Allocatie van middelen / verdelingsmodel	49
2.5.5	Wenselijke omvang weerstandsvermogen.....	51
2.5.6	Financiële positie per 31 december 2023	53
2.5.7	Analyse resultaat 2023.....	57
2.5.8	Investerings, financieringsbeleid en treasuryverslag	58
2.5.9	Continuïteitsparagraaf	58
2.6	ONDERTEKENING COLLEGE VAN BESTUUR.....	66
2.7	VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT	66
3	GECONSOLIDEERDE JAARREKENING.....	73
3.1.	GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2023 (na resultaatbestemming).....	73
3.2.	GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2023	74
3.3.	GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT 2023	74
3.4.	ALGEMENE TOELICHTING.....	75
3.4.1.	Activiteiten	75
3.4.2.	Continuïteit.....	75
3.4.3.	Consolidatie en verbonden partijen	75
3.4.4.	Kasstroomoverzicht	77
3.4.5.	Schattingen	77
3.5.	GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA	77
3.5.1.	Algemeen	77
3.5.2.	Materiële vaste activa	77
3.5.3.	Financiële vaste activa	78
3.5.4.	Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa	78
3.5.5.	Vorderingen	78

3.5.6.	Liquide middelen	79
3.5.7.	Eigen vermogen	79
3.5.8.	Voorzieningen	80
3.5.9.	Kortlopende schulden	81
3.6.	GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT.....	81
3.6.1.	Algemeen	81
3.6.2.	Opbrengstverantwoording	81
3.6.3.	Overheidssubsidies	82
3.6.4.	Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	82
3.6.5.	Personeelsbeloningen.....	82
3.6.6.	Bijzondere posten.....	82
3.6.7.	Financiële baten en lasten	82
3.7.	TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2023	83
3.7.1.	Activa	83
3.7.2.	Passiva.....	86
3.8.	TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2023...	90
3.8.1.	Toelichting op de baten	90
3.8.2.	Toelichting op de lasten.....	93
3.8.3.	Toelichting op de financiële baten en lasten	98
3.8.4.	Belastingen.....	98
3.8.5.	Resultaat deelnemingen	98
3.9.	ENKELVOUDIGE BALANS STICHTING H ³ O PER 31 DECEMBER 2023	99
3.10.	ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN STICHTING H ³ O 2023	99
3.11.	STAAT VAN BATEN EN LASTEN SECTOREN H ³ O 2023	100
3.12.	ENKELVOUDIG KASSTROOMOVERZICHT STICHTING H ³ O 2023	102
3.13.	NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN	103
4	OVERIGE TOELICHTING	104
4.1.	VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING	104
4.2.	GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM	105
4.3.	MODELLEN	105
5	OVERIGE GEGEVENS	111
5.1.	CONTROLEVERKLARING	111
6.	BIJLAGEN.....	117
	BIJLAGE 1 – LEERLINGENAANTALLEN VO/PO/HP EN AANTAL GROEPEN PW/KO	117
	BIJLAGE 2 – STAAT VAN RESERVES.....	118
	BIJLAGE 3 – VERKLARENDE LIJST VAN AFKORTINGEN	120

1 INLEIDING

Stichting H₃O legt met dit jaarverslag verantwoording af over het gevoerde beleid in 2023 en de resultaten hiervan. 2023 was het laatste uitvoeringsjaar van het strategisch plan 2019-2023. In 2023 is het nieuwe Koersplan voor 2024-2027 ontwikkeld. Het jaarverslag is in eerste instantie bedoeld voor de Raad van Toezicht en de externe stakeholders, daarnaast voor het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (www.minocw.nl). Het laat zien hoe H₃O vorm gegeven heeft aan haar beleid, en hoe beschikbaar gestelde middelen zijn ingezet.

Het jaarverslag bestaat uit vijf hoofdstukken. In hoofdstuk 1 is de inleiding opgenomen. In hoofdstuk 2 wordt aan de hand van de speerpunten in het jaarplan 2023 verslag gedaan van de activiteiten in het bestuursverslag en is de continuïteitsparagraaf met het verslag van de Raad van Toezicht opgenomen. Hoofdstuk 3 bevat de financiële verantwoording met de integrale jaarrekening. Hoofdstuk 4 bevat de overige toelichting, zoals de resultaatbestemming en de verplicht voorgeschreven modellen, en hoofdstuk 5 de controleverklaring van de accountant. Tenslotte is een aantal bijlagen toegevoegd betreffende de leerlingaantallen in het VO en het PO en het aantal groepen in de kinderopvang, de staat van reserves en een verklarende lijst van de gebruikte afkortingen. Zoals gebruikelijk heeft de accountantscontrole in goed overleg plaatsgevonden en heeft onze nieuwe accountant Van Ree een managementletter bij de tussentijdse controle en accountantsrapportage bij de jaarrekening uitgebracht.

De minister van OCW voor basis- en voortgezet onderwijs heeft de schoolbesturen gevraagd in het jaarverslag 2023 enkele vastgestelde maatschappelijke thema's toe te lichten. Stichting H₃O heeft ervoor gekozen om deze thema's te behandelen binnen de bestaande indeling van het bestuursverslag. De thema's zijn als volgt terug te vinden in bestuursverslag:

Strategisch personeelsbeleid (HRM)	VO en PO	Subparagraaf 2.4.1./2.4.4.
Passend onderwijs	VO en PO	Subparagraaf 2.3.3.
Allocatie van middelen	VO en PO	Subparagraaf 2.5.4.
Toetsing en examinering	VO	Subparagraaf 2.3.5.
Convenantsmiddelen	VO (*)	Subparagraaf 2.4.4.
Werkdrukmiddelen	VO en PO (*)	Subparagraaf 2.4.5.
Onderwijsachterstanden	PO	Subparagraaf 2.3.4.
Nationaal programma onderwijs	VO en PO	Subparagraaf 2.3.7.
Sociale veiligheid	PO	Subparagraaf 2.3.1.

* 2 thema's uit 2021 die in 2022 zijn vervallen, worden alsnog toegelicht.

Dit jaarverslag is geschreven nadat alle corona-maatregelen zijn vervallen maar we nog dagelijks te maken hebben met de gevolgen van de coronacrisis. Opnieuw zijn wij het afgelopen jaar onder de indruk geraakt van de grote inzet en deskundigheid van de medewerkers van H₃O. Wij willen onze medewerkers op deze plaats nogmaals van harte bedanken en onze welgemeende waardering uitspreken: uw inzet voor de ouders, de leerlingen en de kinderen is bewonderenswaardig.

Dirk van der Bijl en Frans Cornet
College van Bestuur stichting H₃O

2 VERSLAG COLLEGE VAN BESTUUR

2.1 ALGEMEEN INSTELLINGSBELEID

Gegevens rechtspersoon

Naam	:	Stichting H ₃ O voor christelijk peuterwerk, kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs
Adres	:	Kolfstraat 120
Postadres	:	Postbus 151
Plaats	:	3300 AD Dordrecht
Telefoon	:	078-8905000
E-mail	:	secretariaat@h3o.nl
Internetsite	:	www.h3o.nl
Bestuursnummer	:	30582
Voorzitter College van Bestuur	:	drs. D. van der Bijl MME
Lid College van Bestuur	:	F.N. Cornet MLE
Controller	:	drs. L.H.M. van Stiphout
Telefoon	:	078-8905008
E-mail	:	rvanstiphout@h3o.nl

Organisatie

Juridische structuur

De organisatie heeft de stichtingsvorm als rechtspersoon. De stichting is opgericht op 1 januari 2006; de oudste rechtsvoorganger is opgericht in 1876. Aan de stichting is een steunstichting verbonden: Stichting Steun Christelijk Onderwijs Dordrecht (SCOD).

Vanaf 2 januari 2017 is H₃O het enige bestuurslid van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht (bestuursnummer 41466) in de persoon van de voorzitter College van Bestuur. De Raad van Toezicht van H₃O is tevens benoemd tot Raad van Toezicht van deze stichting. De stichting houdt een praktijkschool, de Hans Petrischool, in stand.

Organisatiestructuur

H₃O heeft een bestuursmodel met een College van Bestuur en een Raad van Toezicht. H₃O kent drie sectoren: primair onderwijs, voortgezet onderwijs en kinderopvang. Het College van Bestuur voert maandelijks overleg met de directies. Het College van Bestuur en het bestuurssecretariaat zijn gevestigd in het bestuursbureau, evenals ondersteunende diensten op het gebied van P&O, communicatie, ICT, huisvesting en financiën.

De (gemeenschappelijke) medezeggenschap

Elke school heeft een medezeggenschapsraad (MR). Via de medezeggenschapsraad hebben ouders, medewerkers en eventueel leerlingen invloed op het schoolbeleid. De schooldirecteur overlegt regelmatig met de medezeggenschapsraad op zijn/haar school over onderwerpen die de school betreffen. Op elke school worden leden voor een termijn van drie of vier jaar gekozen.

H₃O heeft naast de medezeggenschapsraden op scholen, ook oudercommissies. Hierin zit een vertegenwoordiging van ouders vanuit de opvang. Daarnaast heeft H₃O één gemeenschappelijke medezeggenschapsraad, de zogenaamde H₃O-basisraad. De H₃O-basisraad oefent op centraal niveau de informatie-, advies- en instemmingsrechten uit van de Ondernemingsraad (OR) Kinderopvang, de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad van het primair onderwijs (GMR PO) en de (Centrale) Oudercommissie(s) Kinderopvang

(C)OC). De Wet medezeggenschap op scholen (WMS) voor het primair onderwijs, de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) en de Wet Kinderopvang (WKO) zijn hierbij van toepassing.

De medezeggenschap voor het voortgezet onderwijs wordt uitgeoefend door de MR VO. De scholengemeenschap Insula College telt drie locaties, waaraan elke locatie een deelraad is verbonden. De Wet medezeggenschap op scholen (WMS) voor het voortgezet onderwijs is hierbij van toepassing.

Kernactiviteiten

H₃O draagt de verantwoordelijkheid voor dertien locaties voor peuteropvang, negen locaties voor buitenschoolse opvang, twee kinderdagverblijven, tien Integrale KindCentra (IKC's) waarvan één met evangelische signatuur, een school voor speciaal basisonderwijs, een school voor hoogbegaafdenonderwijs en een brede scholengemeenschap van vmbo tot en met gymnasium. De activiteiten vinden plaats op basis van het nieuwe strategisch beleidsplan 2019-2023 'Kleur bekennen. Samen innoveren, verschillend profileren'. In het jaar 2023 is een nieuw Koersplan 'Kansrijk leren Kleurrijk leven' tot stand gekomen. In het jaarverslag onder paragraaf 2.2.1 wordt dit verder omschreven. In de begroting 2023 zijn de beleidsvoornemens en de daarvoor benodigde middelen met elkaar in verband gebracht. In dit jaarverslag worden de beleidsvoornemens en de realisatie met elkaar vergeleken. Zoals hierboven aangegeven draagt H₃O vanaf 2017 tevens de verantwoordelijkheid voor een school voor praktijkonderwijs.

Nevenfuncties College van Bestuur

De voorzitter College van Bestuur van stichting H₃O, dhr. van der Bijl, heeft één onbezoldigde nevenfunctie: lid Raad van Advies van het Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid (IVN) Zuid-Holland. Het lid College van Bestuur, dhr. Cornet, heeft geen nevenfuncties. Dhr. van der Bijl is qualitate qua voorzitter College van Bestuur van de stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht en vanuit de functie van voorzitter College van Bestuur H₃O tevens statutair directeur van Facilitair Bedrijf Dordrecht BV.

Goed bestuur

Code

De stichting past de code goed onderwijsbestuur van de VO-Raad toe. Deze is in 2019 geactualiseerd. Aan de 4 'pas-toe-bepalingen' (lidmaatschapseisen VO-Raad) wordt voldaan. De code goed onderwijsbestuur VO 2019 wordt jaarlijks gemonitord in hoeverre aan alle aspecten van deze code wordt voldaan. Bij veranderingen of geconstateerde tekortkomingen worden maatregelen genomen om te blijven voldoen aan de bepalingen uit deze code.

Naast het College van Bestuur houdt de Raad van Toezicht zich eveneens bij haar werkzaamheden aan de code goed onderwijsbestuur VO 2019, waarbij de werkwijze in een reglement is vastgelegd.

Managementstatuut

Op basis van het managementstatuut zijn de directeuren verantwoordelijk voor het door hen gevoerde beleid, binnen de door het College van Bestuur vastgestelde kaders en goedgekeurde jaarplannen en begrotingen. Directeuren van IKC's zijn ook verantwoordelijk voor de opvanglocaties gevestigd in de school.

Klachten

Bij H₃O is een klachtenregeling Onderwijs en een klachtenregeling Opvang van kracht. De regelingen geven aan welk type klacht waar ingediend kan worden. Ouders, leerlingen, medewerkers en verder iedereen die deel uitmaakt van H₃O en de aangesloten scholen kunnen een beroep doen op één van de regelingen. In de schoolgidsen van de scholen staat beschreven waar de regeling te vinden is, wie op school- en op bestuursniveau optreden als contactpersoon, wie de klachtenfunctionaris Opvang van H₃O is, wie

de externe vertrouwenspersonen zijn en hoe deze functionarissen te bereiken zijn.

In 2023 is één klacht voorgelegd aan de Geschillencommissie Bijzonder Onderwijs. Deze betrof de sector primair onderwijs. De Geschillencommissie heeft het advies uitgebracht de klacht deels gegrond te verklaren.

Het College van Bestuur heeft twee klachten vanuit sector primair onderwijs behandeld. Beide klachten zijn ongegrond verklaard.

Enkele ouders van het primair onderwijs hebben bij het College van Bestuur hun zorgen geuit over de plannen voor een wijziging in de koers van de school, waardoor wat onrust was ontstaan in de school. Het College van Bestuur heeft alle ouders van deze school schriftelijk geïnformeerd over het nieuwe onderwijs-opvang concept en een toelichting gegeven op het nieuwe concept. Inmiddels is per 1 januari 2024 dit nieuwe concept naar tevredenheid van leerlingen, personeel en ouders ingevoerd in de onderbouw.

Tot slot zijn drie klachten vanuit de sector Opvang behandeld. Het betrof twee klachten t.a.v. registratie van ruildagen en eerder sluiten van de BSO. Deze zijn na telefonisch contact naar tevredenheid opgelost en afgehandeld. De derde klacht was ingediend bij de Geschillencommissie Kinderopvang en Peuterspeelzalen. De Geschillencommissie heeft het advies uitgebracht de klacht gegrond te verklaren. Het College van Bestuur heeft dit advies aangenomen. Inmiddels is de klacht naar tevredenheid opgelost en afgehandeld.

H3O blijft zich inzetten om een luisterend oor te bieden als ouders, leerlingen en medewerkers hun zorgen of klachten uiten. De meeste klachten konden intern worden opgelost, waardoor ook het afgelopen jaar het aantal klachten dat aan de Geschillencommissie is voorgelegd laag is gebleven.

2.2 VERANTWOORDING VAN HET BELEID

2.2.1 Strategisch beleid

Het jaar 2023 stond grotendeels in het teken van het ontwerpen van een nieuw Strategisch Beleid voor 2024 – 2027. Na een intensief en ingedikt proces, waarbij alle gremia zijn meegenomen, zijn de (ver-)nieuwde missie, visie en ambities van H3O vastgesteld in het [Koersplan 'Kansrijk Leren Kleurrijk Leven'](#).

Met dit Koersplan geeft H3O richting aan het strategisch beleid voor de komende jaren.

Bij H3O laten we kinderen, die bij ons opvang en onderwijs krijgen, kansrijk ontwikkelen. Hiermee geven we hun de basis voor een mooie toekomst. Zo kunnen ze met de juiste vaardigheden en kennis, de samenleving van morgen vormgeven. Dat doen we vanuit onze missie en visie.

Waar we voor staan

Binnen Stichting H3O krijgen kinderen en jongeren van 0 tot 18+ opvang en kansrijk onderwijs van hoog niveau vanuit een christelijke identiteit. Het is onze missie om het maximale potentieel van alle kinderen en jongeren te benutten, zodat ze met de juiste vaardigheden en kennis deelnemen aan de samenleving van morgen en deze verder kunnen vormgeven.

Waar we voor gaan

Wij geven hoogwaardig onderwijs in de basisvaardigheden. Elk kind gaat geletterd en gecijferd van school. Daarnaast stimuleren we een brede ontwikkeling van vaardigheden, gericht op hoofd, hart en handen. Het fundament leggen we in de peutergroepen van onze Integrale Kind Centra. De doorstroom van opvang naar de basisschool en daarna naar het voortgezet onderwijs is soepel.

Voor een kansrijk onderwijs- en opvangaanbod is het noodzakelijk dat de professionals van onze locaties intensief met elkaar samenwerken: samen in verbinding.

Een veilig leer-, leef- en werkklimaat voor kinderen, medewerkers en ouders is essentieel voor de kansrijke ontwikkeling van kinderen. Dit klimaat scheppen we vanuit de waarden die voortkomen uit onze veelkleurige christelijke identiteit. Christelijk onderwijs geven wij op onze open christelijke scholen in een pluriforme samenleving vorm als "levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs".

We hebben bovenstaande missie en visie door middel van collectieve ambities in het Koersplan verwoord onder de volgende vier thema's:

- Kansrijk ontwikkelen
- Samen in verbinding
- Professionals in ontwikkeling
- Levensbeschouwelijk Burgerschapsonderwijs

Dit doen we vanuit ons fundament: de kleurrijke christelijke identiteit: met geloof, hoop en liefde.

Deze thema's geven richting aan het kansrijk ontwikkelen voor alle kinderen en jongeren van de H³O. In het opgestelde jaarplan 2024 staan de concrete acties geformuleerd die het College van Bestuur onderneemt om de locaties aan te sturen en te ondersteunen om de ambities waar te maken. Want uiteindelijk gebeurt het dáár, door alle medewerkers van opvang en onderwijs! Hoe de locaties die ontwikkeling in de praktijk vormgeven, werken zij uit in een eigen (school)plan.

Samen vertellen we een verhaal van kansrijk ontwikkelen met hulp van onze professionals.

Zoals aangegeven is het Koersplan een leidraad voor ons handelen in de komende vier jaar. Het geeft een richting en gaat op hoofdlijnen over 'het waarom en wat'.

Het Koersplan

Daarom is naast het Koersplan het [H3O-kwaliteitsbeleid](#) doorontwikkeld. Verdere uiteenzetting over dit nieuwe beleid staat opgenomen in paragraaf 2.3.

2.2.2 Afronding Strategisch Beleidsplan 2019-2023

Naast het formaliseren van een nieuw Strategisch Beleidsplan (SBP) voor 2024-2027 stond het jaar 2023 ook in het teken van afronding van het SBP 2019-2023. Uit genoemd

SBP heeft het College van Bestuur onderstaande vier thema's gedestilleerd die vervolgens in 2023 zijn afgerond.

We hebben gelukkige leerlingen door goed onderwijs

Onderwijs en opvang van goede kwaliteit. Daar zetten we ons dagelijks voor in. We staan voor gelukkige leerlingen en goede resultaten. Onze scholen ontwikkelen zich naar 'goed' volgens het waarderingskader van de Onderwijsinspectie.

We hebben gelukkige professionals

Onze medewerkers staan op de eerste plaats. Zijn zij gelukkig in hun werk, dan profiteren de leerlingen daarvan. Wij willen ons personeel boeien en binden aan H³O. Wij streven naar professionaliteit en werkgeluk bij de medewerkers.

We hebben een kleurrijke christelijke identiteit

Onze H³O opvang- en onderwijslocaties staan in Dordrecht. Een stad die sterk verandert. Dordrecht kenmerkt zich door een hoge diversiteit. Het is een mooie opgave om onze kleurrijke christelijke identiteit vorm te geven op een manier die past bij onze tijd en de omgeving waarin wij werken. Met onze principes en kernwaarden aan de ene kant en openheid voor nieuwe en andere opvattingen aan de andere kant.

We hebben binnen H³O betekenisvolle informatie

Voor H³O is het belangrijk dat relevante informatie uit de verschillende sectoren goed bij elkaar komt. Waarbij wij tijd en energie stoppen in dat wat echt belangrijk is voor de kwaliteit. H³O heeft de ambitie te ontwikkelen van een status van financial control naar management control. Het realiseren van organisatiedoelstellingen staat centraal bij management control: het sturen, beheersen, verantwoorden en toezien op strategische doelen.

In 2023 zijn binnen bovenstaande thema's onderstaande acties uitgevoerd:

- Drie scholen zijn door de inspectie als 'goed' beoordeeld: IKC Regenboog Centrum, IKC Regenboog Staart, SBO De Toekomst.
- Met behulp van subsidie voor 124 PO-leerlingen een PO-VO traject ingekocht.
- Iedere school heeft planmatig gewerkt aan verbeteracties met betrekking tot de onderwijskwaliteit naar aanleiding van de externe audits.
- Digitale leeromgeving voor personeel ontwikkeld: H³O Leren & Ontwikkelen.
- Digitale Leerlijn voor nieuwe medewerkers met betrekking tot Cybersecurity, Windows365 en integriteit samengesteld.
- Jaarlijks startmoment voor nieuwe medewerkers.
- De gemeenschappelijke medezeggenschapsraad PO, Ondernemingsraad Opvang, Centrale Oudercommissie zijn samengevoegd tot één H³O-basisraad en is gestart vanaf 1 juli 2023.
- De 'losstaande' functie van Kwaliteitsadviseur is komen te vervallen. Daarvoor in de plaats is er een kwaliteitsteam met een Hoofd Kwaliteit Opvang en Onderwijs, een bovenschoolse IB-er en beleidsmedewerker Kinderopvang geformeerd.
- Notitie opgesteld over het nieuwe 'H³O-overleg', dat als doel heeft meer gezamenlijkheid te bewerkstelligen, zodat er meer beleid en acties vanuit 'co-creatie' ontstaan.
- In AFASinsite zijn financiële rapportages gebouwd, zodat directieuren realtime de uitputting van hun schoolbudgetten kunnen zien.
- Vastgesteld beleid: H³O-scholen zijn christelijke dialoogscholen.
- Vastgesteld beleid: Levensbeschouwelijk Burgerschapsonderwijs is de hedendaagse vertaling van de christelijke grondslag van onze stichting in de huidige diverse samenleving en samenstelling van onze teams.

2.2.3 Identiteit

Ook heeft het jaar 2023 in het teken gestaan van het actualiseren van [het Identiteitskader](#).

Een kleurrijke christelijke identiteit

Onze H³O-locaties staan in Dordrecht. Een stad die, net als andere grote steden, sterk verandert. Dordrecht kenmerkt zich door een hoge diversiteit met veel inwoners vanuit andere landen, culturen en religieuze overtuigingen.

De H³O-locaties, voortkomend uit de protestants-christelijke traditie, gaan door hetzelfde proces van verandering als de stad. Veel ouders/verzorgers, kinderen/jongeren en medewerkers van andere religieuze richtingen vinden hun weg naar onze opvang- en onderwijslocaties. Daar staan wij voor open. Alle kinderen/jongeren en medewerkers zijn welkom, ongeacht hun afkomst of de geloofsovertuiging. Immers, wij hebben een maatschappelijk opdracht en een missie: het maximale potentieel van de kinderen en jongeren in Dordrecht te benutten, zodat ze met de juiste vaardigheden en kennis deelnemen aan de samenleving van morgen en deze verder kunnen vormgeven. Het huidige bestaansrecht van onze christelijke scholen is een andere dan in de tijd waarin ze door christelijke ouders werden gesticht. H³O heeft niet langer de primaire opdracht 'kinderen en jongeren christelijk opvoeden'.

Het is een mooie opgave om onze kleurrijke christelijke identiteit vorm te geven op een manier die past bij de moderne tijd en onze maatschappelijke functie. Met onze principes en kernwaarden aan de ene kant, en openheid voor nieuwe en andere opvattingen aan de andere kant.

Het is tegelijk ook een uitdaging. Want het is zo gemakkelijk om in het licht van die diversiteit en verandering de levensbeschouwelijke grondslag steeds zwakker zichtbaar te laten zijn. Maar kleurrijk betekent dat we kleur hebben, en verschillen niet als probleem te willen zien, maar als waardevolle mogelijkheid om in dialoog met elkaar samen te leren leven. En dat geldt voor kinderen en jongeren, maar zeker ook voor de medewerkers.

In het Identiteitskader nemen wij de lezer mee hoe we vanuit een christelijk perspectief kleurrijk willen zijn. We kiezen daarbij in opvang en onderwijs voor de principes van levensbeschouwelijke burgerschapsvorming en de dialoogschool. Kortom: de herbezinning op onze christelijke identiteit is gebeurd, de juiste gedachten en woorden zijn gevonden, nu is het tijd om de weg te gaan. Samen met alle betrokkenen in en om onze organisatie.

2.2.4 Inspectiebezoek

Minstens één keer in de vier jaar onderzoekt de inspectie ieder bestuur in Nederland. In 2023 heeft het zogenaamde vierjaarlijks onderzoek bestuur en scholen plaatsgevonden. Er is onderzocht of de sturing door het College van Bestuur op de kwaliteit van het onderwijs op de scholen op orde is, of er sprake is van deugdelijk financieel beheer en hoe dit bijdraagt aan de kernfuncties van het onderwijs.

Het inspectierapport

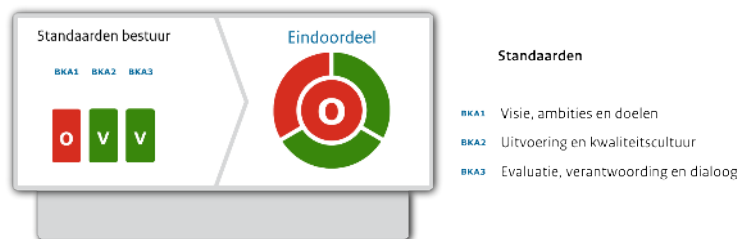
Daarbij is onderscheid gemaakt naar een aantal type bezoeken voor het onderzoek:

- Verificatie-activiteiten: Doorgaande lijn en Zicht op ontwikkeling (1 po)
- Kwaliteitsonderzoek naar Goede school (2 po en 1 sbo)
- Kwexon onderzoek en verificatie-activiteiten rondom burgerschap (1 vo)
- Verificatie-activiteiten (2 vo)
- Verificatie-activiteiten (bestuur)

De uitkomsten van de bezoeken aan de scholen staan omschreven in paragraaf 2.3.

Onderstaand het samenvattend oordeel (verificatie-activiteiten bestuur):

Te zien is wat het eindoordeel is op bestuursniveau en de oordelen op de standaarden.

Wat moet beter?

Het stelsel van kwaliteitszorg moet met name voor de VO-scholen beter. Het bestuur moet zicht hebben op de kwaliteit, zodat het tijdig kan bijsturen.

Een aantal scholen heeft niet de wettelijk vereiste documenten. Dit betreft schoolgidsen en schoolplannen. Daarnaast is het beleid rondom burgerschapsonderwijs ook niet op alle scholen op orde. Het bestuur moet ervoor zorgen dat alle scholen de noodzakelijke documenten op orde hebben.

Wat kan beter?

Het bestuur kan het thema basisvaardigheden (taal, rekenen en burgerschap) beter verwerken in het strategisch beleidsplan. Dat geldt ook voor de koppeling van financiële middelen daaraan in de meerjarenbegroting.

Ook kan de informatiewaarde van de jaarverslaggeving worden verbeterd. Dit door het aanvullend opnemen van de toelichtingen over het intern toezicht op de doelmatigheid van bestedingen, de met het intern toezicht behaalde resultaten en de effecten van de bestedingen in het kader van passend onderwijs.

Wat gaat goed?

Het bestuur heeft zicht op de kwaliteit van het onderwijs op de scholen voor primair onderwijs.

De scholen die het bestuur voorgedragen heeft voor een onderzoek Goed en die zijn meegenomen in het onderzoek, hebben de waardering Goed gekregen.

Er is sprake van een deugdelijk financieel beheer.

Vervolg

Medio 2024 wordt een herstelonderzoek gedaan. Daarnaast zijn twee herstelopdrachten door de inspectie meegegeven, te weten:

Het bestuur moet ervoor zorgdragen dat scholen aan de wettelijke vereisten voldoen. Diverse scholen hebben geen recente schoolgids (art 13 WPO).

Het bestuur voldoet niet aan de wettelijke vereisten van de vrijwillige ouderbijdrage (artikel 8.8 lid 7 van de WVO-artikel en artikel 2.92, tweede lid, WVO 2020). Beide herstelopdrachten zijn voldaan. De tekortkomingen zijn door de inspectie inmiddels opgeheven.

Naar aanleiding van het komend herstelonderzoek heeft het bestuur een plan van aanpak opgesteld. In dit plan zijn de tekortkomingen met aanbevelingen opgenomen met daarbij de ingezette acties voorzien van een planning.

2.2.5 Voorbereiding fusie

Het College van Bestuur van de Stichting H₃O voor christelijk peuterwerk, kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs (verder: H₃O) en de bestuurder van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht (verder: de Hans Petrischool) hebben op 29 september 2022 besloten onderzoek naar de voorwaarden van een fusie te doen dat uitgewerkt zal worden in een Fusie Effect Rapportage (FER).

De betrokken medezeggenschapsraden (MR-en) van de scholen, te weten MR Insula College en MR Hans Petrischool hebben respectievelijk op 14 oktober 2022 en 28 oktober 2022 een positief advies uitgebracht op het voorgenomen besluit tot onderzoek. Na ontvangst van het positief advies en goedkeuring door de Raad van Toezicht is in het jaar 2023 de onderzoeksfase van start gegaan.

Hiervoor is een werkgroep samengesteld. De samenwerking en inbreng van H₃O en de Hans Petrischool in het onderzoek tot fusie heeft plaatsgevonden op basis van gelijkwaardigheid, met inachtneming van de bestaande governance structuur. Concreet betekent dit dat onderzocht werd wat de gewenste randvoorwaarden waren om te fuseren waarbij de Hans Petrischool als onderwijsinstelling in het praktijkonderwijs gecontinueerd wordt en onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van H₃O blijft.

Vanaf april tot en met eind november 2023 zijn verschillende werkgroep-bijeenkomsten gehouden en zijn de belangrijke thema's in de FER onderzocht en samen uitgewerkt. Aan de hand van de uitkomsten/de effecten van de fusie en de FER versie 29 november 2023 zijn de bestuurders van H₃O en de Hans Petrischool tot de conclusie gekomen dat wat hen betreft de fusie door kan gaan. Beide bestuurders namen op 5 december 2023 het voorgenomen besluit tot fusie.

Het voorgenomen besluit tot fusie met de genoemde FER versie 29 november 2023 zijn ter instemming voorgelegd aan de vorengenoemde medezeggenschapsraden. Daarnaast ter advies aan de H₃O-basisraad en ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht. De Raad van Toezicht heeft in de vergadering van 18 december 2023 goedkeuring gegeven op het voorgenomen besluit tot fusie en de FER.

Ook is een advies gevraagd aan de gemeente Dordrecht en zijn de vakbonden geïnformeerd over het voornemen om over te gaan tot een fusie.

Het streven is om de fusie uiterlijk 1 augustus 2024 te realiseren. Het jaar 2024 staat dan ook in teken van de verdere formalisering.

2.3 ONDERWIJSKWALITEIT EN OPBRENGSTEN

2.3.1 Kwaliteitsbeleid

In 2023 is door het College van Bestuur het H³O-Kwaliteitsbeleid opnieuw vastgesteld. Dit vernieuwde document Kwaliteitsbeleid is tot stand gekomen op basis van:

- Een evaluatie van het vorige kwaliteitsbeleid (2019) door het hoofd kwaliteit onderwijs en opvang met het College van Bestuur, Stafhoofden, directeuren, Intern Begeleiders en zorg coördinatoren;
- De ambities van H³O uit het nieuwe Koersplan 2024 – 2027;
- Aanbevelingen van de onderwijsinspectie naar aanleiding van het vierjaarlijks onderzoek.

Het kwaliteitsbeleid van Stichting H³O draagt zorg voor het vroegtijdig signaleren van uitdagingen, kansen en risico's doordat we continu data verzamelen en deze analyseren. Doordat we deze data duiden door middel van een professionele dialoog tussen verschillende gremia verrijken we dat wat we waarnemen en plaatsen we dit met de juiste zwaarte in de juiste context. Op grond van verzamelde informatie en op basis van onze ambities stellen we doelen

en blijven we met elkaar innoveren. Doen we de goede dingen en doen we die dingen goed, oftewel het waarborgen van de goede dingen die we doen is voorwaardelijk voor de continuïteit en betrouwbaarheid van onze kwaliteit. Deze aspecten brengen we in relatie tot onze strategische koers.

In het kwaliteitsbeleid worden de te realiseren doelen, de criteria of indicatoren die ons houvast geven (wanneer zijn we tevreden) beschreven. Daarnaast benoemen we in dat document met welke bovenschoolse kwaliteitsactiviteiten het bestuur de scholen gaat helpen de ambities uit het Koersplan te realiseren en de kwaliteit van ons onderwijs en onze opvang kunnen waarborgen.

Sociale Veiligheid

Stichting H³O heeft in het H³O waarderingskader bij de ambitie **Kansrijk Ontwikkelen** het thema **Schoolklimaat (KO2)** opgenomen waarbij H³O zichzelf het volgende als doel stelt:

"Op onze scholen en opvang geldt een uitstekend schoolklimaat. Een veilig leer-, leef- en werkklimaat voor leerlingen, medewerkers en ouders, is essentieel voor kansrijk ontwikkelen van kinderen en hun bijdrage aan de samenleving van vandaag en morgen."

De volgende indicatoren bepalen of we tevreden zijn met de behaalde resultaten.

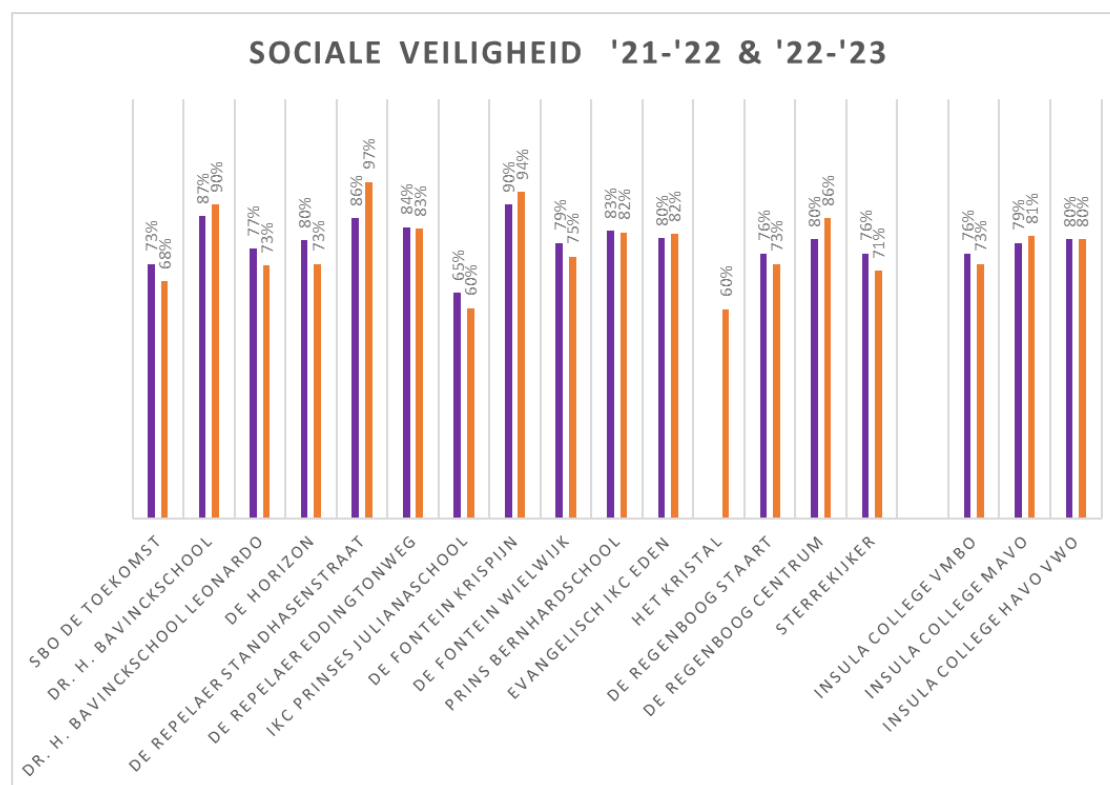
- We beschrijven welke interventies we plegen om ons leer, leef en werkklimaat optimaal vorm te geven.
- De leerlingen ervaren hun school als veilig (monitor sociale veiligheid).

Binnen H³O willen we dat alle kinderen zich veilig voelen op school. Wanneer een school zich zorgen maakt over de sociale veiligheidsbeleving, plaatsen we individuele, of soms ook groepsinterventies. In de meeste gevallen worden deze uitgevoerd m.b.v. een arrangement vanuit het SWV.

Scholen zijn vanuit de wet veiligheid op school verplicht om jaarlijks vanaf groep 7 de monitor sociale veiligheid (MSV) uit te voeren. Scholen binnen H³O maken gebruik van verschillende, door de overheid goedgekeurde aanbieders;

- Vensters PO;
- Zien!;
- Sociale Veiligheid Leerlingen (Scholen met Succes);
- KiVa;
- Scol;
- PROVO Monitor via Vensters VO.

In de volgende grafiek is weergegeven wat de uitkomsten per school zijn van de (gemiddelde) veiligheidsbeleving bij de monitor sociale veiligheid. Deze wordt vergeleken met de resultaten van vorig jaar (2022).

Tijdens de midtermreview zal er aandacht besteed worden aan de opbrengsten van de monitor sociale veiligheid, waarbij de scholen toelichten welke interventies zij plaatsen om de sociale veiligheid te waarborgen.

2.3.2 Gerealiseerde onderwijsopbrengsten

Een van de kerntaken van ons onderwijs is dat we leerlingen kennis en vaardigheden bijbrengen. In onderstaande tabellen wordt een weergave getoond van de behaalde resultaten van onze PO- en VO-scholen in 2023.

Stichting H3O heeft in het H3O waarderingskader bij de ambitie **Kansrijk Ontwikkelen** het thema **Basisvaardigheden (KO1)** opgenomen waarbij H³O zichzelf het volgende als doel stelt:

"Wij realiseren dagelijks opvang en onderwijs van hoog niveau. Alle kinderen en jongeren ontwikkelen hun basisvaardigheden optimaal door een goed onderbouwd basisaanbod. Daarnaast stimuleren we een brede ontwikkeling van vaardigheden gericht op hoofd, hart en handen. Hiermee bereiden kinderen en jongeren zich voor op meedoen aan, en het vormgeven van de samenleving van de toekomst."

"Op alle IKC's biedt H³O kinderopvang en onderwijs aan, in een vorm die ieder kind stimuleert tot een kansrijke ontwikkeling."

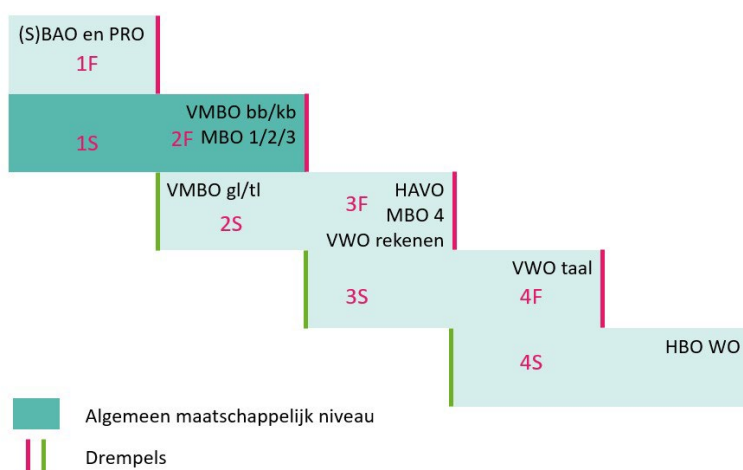
Gericht op de onderwijsopbrengsten horen daar de volgende indicatoren bij:

- De school stelt normen voor fundamentele referentieniveaus en streefniveaus vast (PO: Lezen, Rekenen en Taalverzorging in het VO aangevuld met Engels). Hierbij houdt de school rekening met de H³O normen.
- De referentieniveaus zijn het uitgangspunt om het onderwijsprogramma vorm te geven

Primair Onderwijs

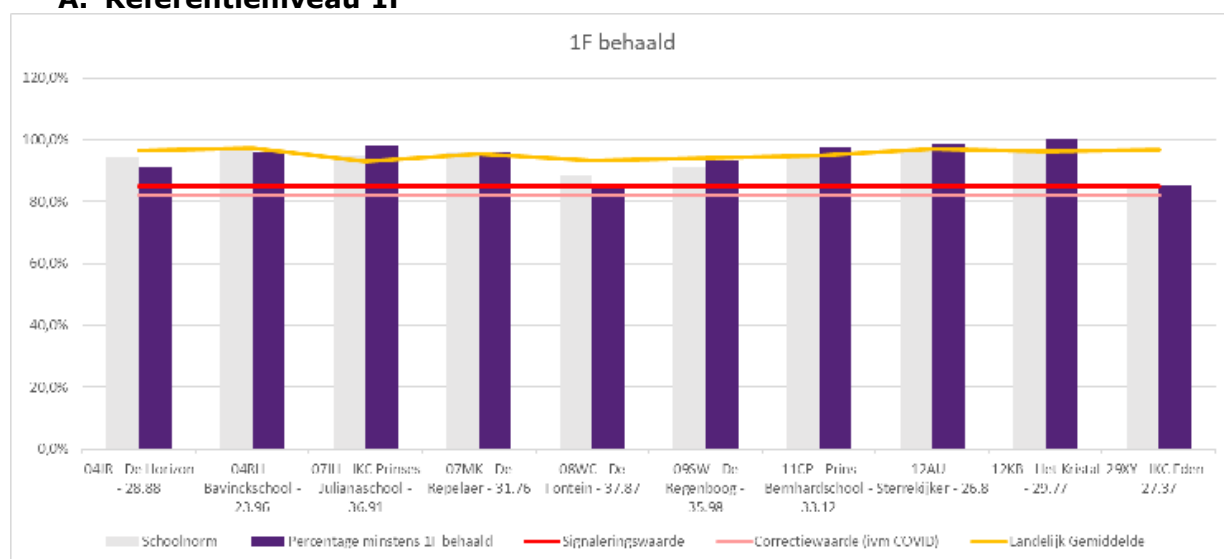
In groep 8 wordt jaarlijks de eindtoets (vanaf 2024 de doorstroomtoets) gemaakt. Deze toets meet in hoeverre leerlingen voldoende kennis en vaardigheden hebben opgedaan voordat zij deel gaan nemen aan het vervolgonderwijs. Er wordt gemonitord of scholen, aan de hand van hun leerlingpopulatie een passend onderwijsresultaat hebben behaald. Deze normen zijn gesteld aan de hand van het referentiekader (met bijbehorende referentieniveaus).

Referentiekader | referentieniveaus

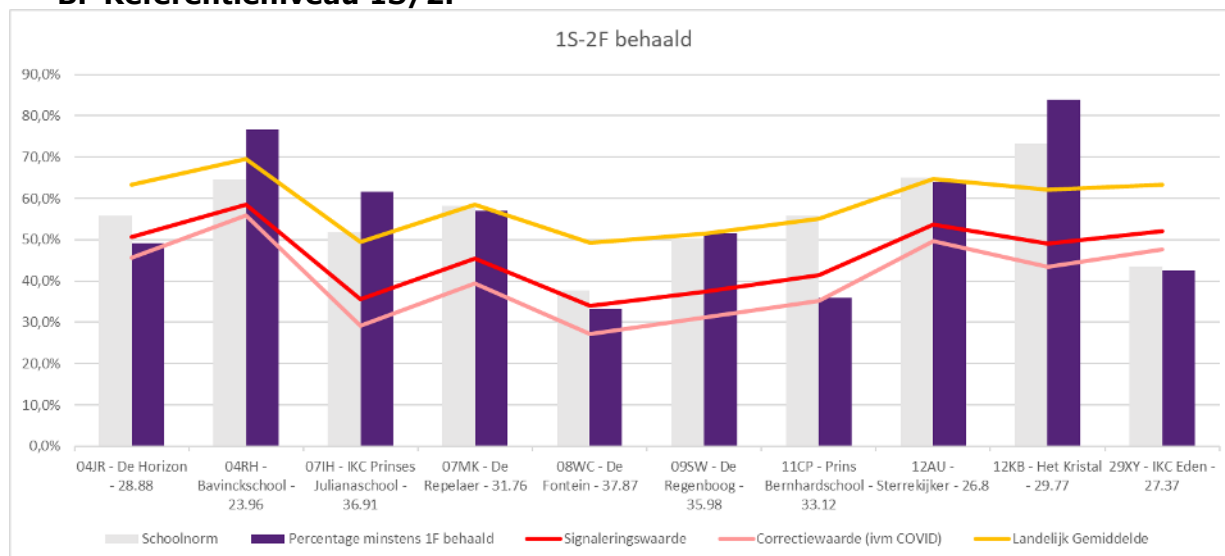

Voor het behaalde referentieniveau wordt gekeken naar het gemiddelde van drie vakgebieden basisvaardigheden (Rekenen; Taal; Begrijpend Lezen). Dit wordt afgezet tegen de signaleringswaarde (ondergrens van de inspectie), het landelijk gemiddelde van scholen met een vergelijkbare populatie, de schoolnorm en de H³O norm uit het kwaliteitsbeleid.

A. Referentieniveau 1F

B. Referentieniveau 1S/2F

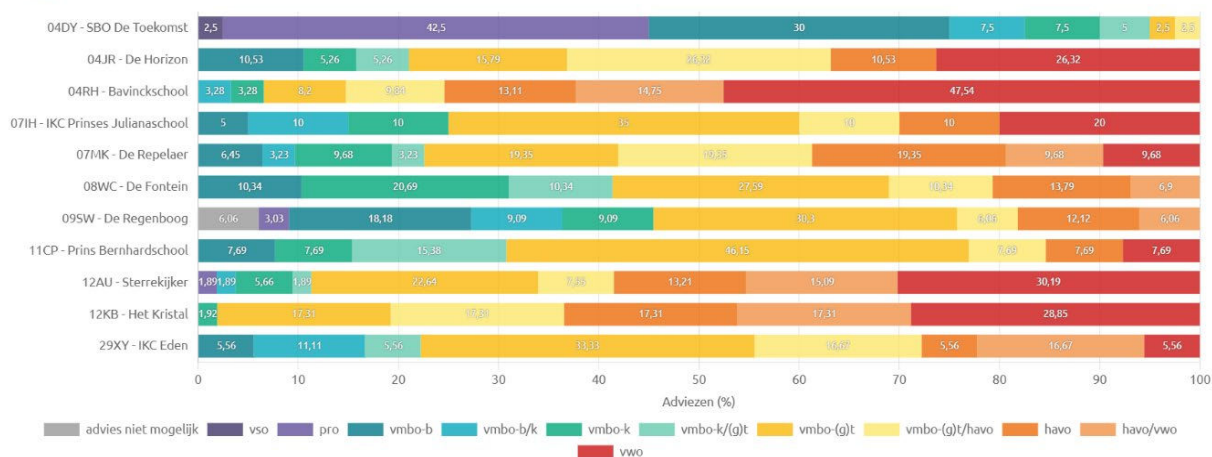

C. Schooladviezen PO → VO 2022-2023

Schooladviezen per organisatie (2022 / 2023)

Ultimview van ParnasSys

Gedownload op 08/02/2024

Voortgezet Onderwijs (INSULA COLLEGE)

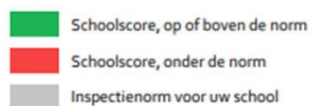
A. Onderbouwsnelheid

School		Onderbouwsnelheid (gemiddeld %)	19-20	20-21*	21-22	22-23
Insula College havo/vwo	02CI-000	97,56 %	97,70%	95,91%	97,47%	97,51%
		94,35 %				
Insula College mavo	02CI-002	97,50 %	97,52%	98,69%	96,10%	98,92%
		94,19 %				
Insula College vmbo	02CI-001	93,15 %	97,11%	92,31%	91,77%	90,07%
		93,56 %				

■ Schoolscore, op of boven de (gecorrigeerde) norm
■ Schoolscore, onder de (gecorrigeerde) norm
■ Inspectienorm voor de school

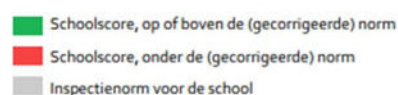
B. Onderwijspositie in leerjaar 3 t.o.v. advies PO

School en vergelijkingsgroep		Driejaarsgemiddelde	19-20	21-22	22-23
Insula College havo/vwo (havo / vwo)	02CI-000	 18,00 % 4,75 %	15,87 %	23,46 %	15,00 %
Insula College mavo (vmbo (g)t)	02CI-002	 -2,86 % -7,60 %	-2,31 %	-0,65 %	-5,29 %
Insula College vmbo (vmbo breed en vmbo breed / havo)	02CI-001	 39,45 % -10,05 %	37,21 %	43,10 %	39,19 %

C. Bovenbouwsucces

School		Bovenbouwsucces (gemiddeld %)	19-20	20-21*	21-22	22-23
vmbo-b						
Insula College vmbo	02CI-001	 92,11 % 83,13 %	90,74%	92,19%	91,07%	95,24%
vmbo-k						
Insula College vmbo	02CI-001	 93,38 % 83,77 %	98,86%	96,08%	95,29%	86,87%
vmbo-(g)t						
Insula College mavo	02CI-002	 92,54 % 84,05 %	95,73%	96,11%	88,59%	93,47%
Insula College vmbo	02CI-001	 87,84 % 84,08 %	94,12%	80,85%	90,70%	79,63%
havo						
Insula College havo/vwo	02CI-000	 77,92 % 78,85 %	89,65%	80,00%	76,17%	69,64%
vwo						
Insula College havo/vwo	02CI-000	 83,63 % 80,50 %	92,91%	83,15%	78,55%	79,32%

D. Examencijfer

		Examen driejaarsgemiddelde 2020-2022	20-21	21-22	22-23
vmbo-b					
Insula College vmbo	02CI-001	6,61	6,59	6,46	6,83
		6,32			
vmbo-k					
Insula College vmbo	02CI-001	6,19	5,85	6,35	6,44
		6,16			
vmbo-(g)t					
Insula College vmbo	02CI-001	5,83	5,62	5,83	6,00
		6,08			
Insula College mavo	02CI-002	6,40	6,37	6,26	6,60
		6,10			
havo					
Insula College havo/vwo	02CI-000	6,29	6,41	6,25	6,20
		6,19			
vwo					
Insula College havo/vwo	02CI-000	6,36	6,36	6,30	6,40
		6,13			

Legenda

- Schoolscore, op of boven de (gecorrigeerde) norm
- Schoolscore, onder de (gecorrigeerde) norm
- Inspectienorm voor uw school

E. Slaagpercentage

		Slaagpercentage 2022-2023	Landelijk gemiddelde	Percentiel	Aantal deelnemers	18-19	19-20	20-21	21-22	22-23
vmbo-b										
Insula College vmbo	02CI-001	100,0%	96,1 %	100	21	95%	95%	100%	100%	100%
vmbo-k										
Insula College vmbo	02CI-001	100,0%	94,1 %	100	36	98%	100%	98%	100%	100%
vmbo-(g)t										
Insula College vmbo	02CI-001	95,0%	91,3 %	73	200	92%	98%	98%	94%	95%
Insula College vmbo	02CI-001	85,7%	91,3 %	20	21	96%	100%	91%	100%	86%
Insula College mavo	02CI-002	96,1%	91,3 %	73	179	91%	97%	99%	94%	96%
havo										
Insula College havo/vwo	02CI-000	75,2%	84,2 %	13	149	84%	96%	94%	91%	75%
vwo										
Insula College havo/vwo	02CI-000	86,8%	88,6 %	35	76	83%	100%	88%	86%	87%

Legenda percentielscore

- Percentielscore 75 of hoger (25% best presterende scholen)
- Percentielscore tussen 25 en 75
- Percentielscore 25 of lager (25% slechtst presterende scholen)

2.3.3 Passend Onderwijs

H3O maakt deel uit van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs Dordrecht. De middelen Passend Onderwijs worden grotendeels door dat SWV beheert. Slechts een klein deel van de middelen wordt doorbetaald naar de scholen, voornamelijk formatie voor de zorgcoördinatoren in het VO en interne begeleiders in het PO, onder de noemer preventieve arrangementen. De overige gelden worden door het SWV ingezet voor de bureauorganisatie en middels individuele-, groeps- en schoolarrangementen, waarmee onze scholen worden ondersteund door het samenwerkingsverband om invulling te geven aan het Passend Onderwijs.

Binnen de basisondersteuning dienen scholen de begeleiding van leerlingen zelfstandig te verzorgen, echter zodra er onderwijsbehoeften zijn bij leerlingen die buiten deze basisondersteuning vallen, wordt er een beroep gedaan op de expertise en/of arrangementsgelden van het SWV. Als hoofdregel hanteert het SWV het gegeven dat het arrangementsgeld vooral bedoeld is voor extra ondersteuning naast het didactische aanbod op school, denk aan interventies op sociaal-emotioneel vlak, gedrag en executieve functies.

Alle H3O-scholen weten de weg naar het samenwerkingsverband goed te vinden. Op verschillende terreinen worden de scholen ondersteund vanuit expertise of arrangementsgelden van het SWV.

Wanneer het, ondanks de ondersteuning van het SWV, niet lukt het onderwijs passend te maken op de behoeften van een leerling, wordt er een toelaatbaarheidsverklaring voor het SBO, SBO+ of SO aangevraagd bij het SWV.

In 2023 is door het SWV het vereiste niveau van de basisondersteuning op de basisscholen herschreven, om helderder te hebben welke ondersteuning het SWV van de school zelf verwacht alvorens een beroep gedaan kan worden op de arrangementsgelden.

a. Doelen en middelen Passend Onderwijs – Lumpsum

Een deel van de beschikbare middelen voor Passend Onderwijs, ontvangen wij via de lumpsum, namelijk de ondersteuningsbekostiging voor LWOO in het VO en SBO in het PO. Met behulp van de LWOO-middelen is de gemiddelde groepsgrootte op de locatie Leerpark (VMBO) lager dan op onze andere locaties. Daarnaast is er een onderwijsassistent die de docenten ondersteunt bij het didactische proces. Voor leerlingen die moeite hebben met het maken van huiswerk in de thuissituatie wordt de mogelijkheid geboden om op een aantal momenten op school onder begeleiding, van een docent die hiervoor wordt gefaciliteerd, het huiswerk te maken.

Het bovenstaande is ten goede gekomen aan ons onderwijs aan de basis- en kaderleerlingen, waardoor het onderwijs aan hen succesvol was. Dat is o.m. terug te zien in de slaagpercentages en in het opstroompercentage van onze locatie Leerpark. De doelstelling van LWOO om meer leerlingen succesvol te laten zijn op het VMBO hebben we daarmee bereikt. Het andere doel van LWOO (minder verwijzingen naar het VSO) hebben we bij het SWV niet bereikt. Integendeel, er worden meer leerlingen naar het VSO verwezen. Voor 2024 zet H3O dan ook in op nog meer ondersteuning op locatie Leerpark te gaan bieden, door een structuurklas te organiseren voor leerlingen waar een VSO-verwijzing dan voorkomen kan worden. De LWOO-middelen moeten dan wel verhoogd worden. Dat budget is in principe beschikbaar bij het SWV, maar wij moeten er op sturen dat er meer LWOO-beschikkingen worden afgegeven.

Tevens ontvangt H3O middelen passend onderwijs via de lumpsum voor het SBO. Daarmee houden wij onze SBO-school De Toekomst in stand, waar zo'n 160 leerlingen staan ingeschreven met een TLV. In het schooljaar 2023-2024 is een extra 7^e groep SBO+ gestart.

b. Doelen en middelen Passend Onderwijs – Samenwerkingsverband

Omdat bij het SWV Dordrecht voor een financieringsmodel is gekozen, waarbij de middelen vooral door het SWV worden beheerd, zijn de doelen ook op SWV-niveau tot stand gekomen en vastgesteld. Het SWV is tot die doelen gekomen na raadpleging van vele stakeholders. Hiervoor verwijzen wij u naar het Ondersteuningsplan van het SWV dat in 2023 opnieuw is vastgesteld. Welke doelen dat zijn en hoe de stakeholders daarbij betrokken zijn, is te vinden in het eerder genoemde Ondersteuningsplan.

Vanuit het SWV heeft H3O in 2023 € 246.500/2,7 fte ontvangen voor het aanstellen van IB-ers (PO) en € 205.000/2 fte voor zorgcoördinatoren (VO). Hun taken zijn o.m. het bewaken dat de school de basisondersteuning biedt conform de afspraken van het SWV, het aanvragen van arrangementen en TLV's, leerlingbesprekingen houden en leerresultatenanalyses uitvoeren.

Zoals eerder genoemd, ontvangen onze scholen daarnaast op aanvraag arrangementsgelden van het SWV. Het SWV toetst of de aangevraagde arrangementen passen binnen de doelstellingen Passend Onderwijs. Daarnaast beoordeelt het SWV de arrangementsaanvragen ook kwalitatief. Bij individuele arrangementen moeten de scholen een OPP over de betreffende leerling aanleveren. Na afloop van het arrangement moeten scholen verantwoorden of de financiële middelen daadwerkelijk zijn ingezet conform de aanvraag. Zo niet, dan moeten de gelden gerestitueerd worden. In 2023 is bij H3O voor individuele, groeps- en schoolarrangementen ingezet: € 282.000 in het PO en € 632.000 in het VO.

H3O heeft in 2023 van het SWV een bedrag ad € 80.000 ontvangen t.b.v. onze Leonardoschool. Op deze school (die administratief een afdeling van de Dr. H. Bavinckschool is) geven wij fulltime HB-onderwijs aan zo'n 84 leerlingen in 4 groepen.

Voor de SBO+groepen bij de Toekomst is van het SWV een bedrag ontvangen van € 316.750 voor de extra inzet van onderwijsassistenten.

Tot slot is voor de coaching van leerlingen bij het Insula College via het SWV vanuit gemeentelijke VSV-gelden in 2023 € 100.000 ontvangen en ingezet.

c. Borging ondersteuningsaanbod

De scholen hebben via het SWV een vragenlijst ontvangen (Perspectief op School) waarmee opnieuw in beeld is gebracht wat de actuele ondersteuning op onze scholen is. Het SWV bewaakt op deze wijze of de actuele ondersteuning nog klopt met het beschreven ondersteuningsprofiel van de school (=de basisondersteuning zoals het SWV die heeft gedefinieerd in het Ondersteuningsplan). In 2024 willen we meer bestuurlijk inzicht krijgen in hoeverre de ondersteuningsprofielen van onze scholen aansluiten bij de nieuwe basisondersteuning.

2.3.4. Onderwijsachterstanden

Door de bekostigingsformule vanaf 2019 op basis van een CBS-indicator, uitgaande van de schoolweging van een school, komen 5 basisscholen in aanmerking voor extra gelden in relatie tot het bestrijden van onderwijsachterstanden. Deze vijf scholen hebben aansluitend een schoolspecifiek projectplan opgemaakt 'actief inspelen op onderwijsachterstanden'. In dit plan staat duidelijk omschreven welke doelstellingen de school nastreeft met de extra vrijgekomen middelen. Naast doelstellingen wordt er gewerkt vanuit de PDCA-cyclus om de middelen aansluitend te verantwoorden. Het thema onderwijsachterstanden is daarnaast een gespreksonderwerp in de midtermreview. De directeur legt daarin verantwoording af over de ingezette middelen en legt dit vast in het projectplan. De beschikbare onderwijsachterstandsmiddelen vormen, met de basisformatie, de basisvoorziening voor de realisatie van de doelstellingen in het projectplan. Concreet betekent dit dat de OAB-middelen worden ingezet in formatie en dat extra begeleiding- en ondersteuningsmomenten gerealiseerd kunnen worden.

Het Insula locatie vmbo-beroepsgericht/Leerpark ontvangt onderwijsachterstandenmiddelen vanuit het leerplusarrangement. De ontvangen middelen zijn ingezet ten behoeve van extra begeleiding en ondersteuning van de leerlingen. Om dit te realiseren is gekozen voor het verkleinen van de gemiddelde groepsgrootte van onze klassen. Gemiddeld zitten er op Insula vmbo 19,6 leerlingen in één klas. Hierdoor is het voor vakdocenten mogelijk om beter aan te sluiten bij de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en zo gerichtere ondersteuning te bieden.

2.3.5. Toetsing en Examinering

Het bevoegd gezag is eindverantwoordelijk voor de afname van het schoolexamen. Dit omvat naast de algemene eindverantwoordelijkheid expliciet verantwoordelijkheden zoals toelating tot het eindexamen, het bepalen van het vakkenaanbod, het vaststellen van het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting (PTA) en de communicatie daarover, het toestaan van afwijkend en gespreid examen, het instellen van een examencommissie en van een commissie van beroep.

De VO locaties van het Insula College dragen er zorg voor dat deze zaken zorgvuldig beschreven staan en dat de procedures en richtlijnen conform de wet zijn ingericht. Hiervoor gebruiken zij de handreikingen van de VO-Raad.

Het college van bestuur draagt tijdens het midtermreview zorg voor dat toetsing en examinering onderwerp van gesprek is. In het kwaliteitsbeleid van Stichting H3O staat tevens beschreven dat de scholen jaarlijks het PTA en Examenreglement voorleggen aan het hoofd Kwaliteit Onderwijs en Opvang voordat dit vastgesteld wordt. Zodoende is er voldoende toezicht op de kwaliteit van toetsing en examinering.

2.3.6. Uitgevoerde activiteiten

Naast het werken aan de strategische doelstellingen uit het Koersplan van H3O, wordt er ook geacteerd op de actualiteiten.

a. Doorstroomprogramma's

Binnen H3O vinden wij het belangrijk dat er sprake is van een doorgaande leerlijn tussen de opvang, het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs. Daarom is er in 2023 wederom subsidie aangevraagd voor PO/VO-doorstroom. M.b.v. deze subsidie ondersteunt H3O de leerlingen bij de voorbereiding op de doorstroom vanuit PO richting het VO. Met de samenwerking van een externe partij is gewerkt aan het versterken van de executieve vaardigheden, het verstevigen van de cognitieve basis en het voorbereiden van leerlingen op sociaal-emotioneel terrein. Dit alles gebeurt in samenwerking met de drie Insula-locaties van H3O. Daarnaast heeft het Insula College in 2023 tevens doorstroomprogramma's ingezet voor vmbo-havo en vmbo-mbo. In 2021 is een pilot praktijkgericht programma GL en TL gestart die doorloopt tot in 2024. Bij Insula havo-vwo is in 2023 een subsidie uitgevoerd voor heterogene brugklassen.

b. VMBO techniek

In de regio Dordrecht hebben scholen voor vmbo waaronder ook Insula College vmbo, VSO en Praktijkonderwijs, gesteund door het bedrijfsleven én het MBO, een samenwerkingsverband gemaakt. Enerzijds om de kwaliteit van het technisch onderwijs te verbeteren, anderzijds om de motivatie van leerlingen voor de techniek te vergroten. Het is opvallend dat de werkgelegenheid in de techniek enorm is toegenomen en de belangstelling voor technische opleidingen in het vmbo daalt.

Via de subsidie Sterk Techniek Onderwijs heeft de regio Dordrecht ook dit jaar middelen ontvangen om bovengenoemde doelen te bereiken en de samenwerking tussen de betrokken scholen zowel PO, VO als MBO en het bedrijfsleven te verbeteren. Het bedrijfsle-

ven draagt door middel van cofinanciering bij aan de genoemde middelen; zij bieden gastlessen, meer stages, geven trainingen en adviseren de scholen. Op 1 januari 2020 is het project gestart met een doorlooptijd van vier jaar (2020-2023). Door corona zijn met name de gezamenlijke activiteiten tussen het bedrijfsleven en de scholen vertraagd. In 2022 is deze samenwerking opnieuw opgepakt en in 2023 doorgezet. H3O is penvoerder namens de vmbo-schoolbesturen in Dordrecht voor het subsidieproject.

c. Toelatingsbeleid en nieuwkomers

Toelatingsbeleid H3O

Onze stichting heeft een open toelatingsbeleid. Alleen bij ons Evangelisch IKC Eden vragen we de ouders/verzorgers van onze leerlingen de christelijke identiteit te onderschrijven of respecteren.

Nieuwkomers

Nieuwkomers binnen Dordrecht worden in principe opgevangen door het openbaar onderwijs. In het PO is dat de internationale schakelklas bij basisschool de Mondriaan en in het VO door het Stedelijk Dalton Lyceum.

Enkele nieuwkomers kiezen voor het Insula College. Hiervoor worden extra middelen van DUO ontvangen. Zij krijgen waar nodig extra ondersteuning en meer persoonlijke aandacht.

d. Zon-mw actieprogramma maatschappelijke diensttijd: burgerschap

Een belangrijke uitwerking van ons thema uit het Koersplan 'levensbeschouwelijk burgerschapsonderwijs' is op het voortgezet onderwijs het programma INSULA CONNECT. Samen met de stichting De Dordtse Helden en met Young impact organiseert H3O een maatschappelijke diensttijd voor onze leerlingen om hen te vormen richting burgers die actief bijdragen aan de samenleving. Dit is een driejarig programma (2022-2024), waarbij ons doel is dat uiteindelijk 900 leerlingen in de bovenbouw dit programma hebben gevolgd. Op dit moment zijn er 947 gestart en hebben 470 leerlingen het programma van 80 uur succesvol afgerond. De inhoud van het programma varieert per onderwijssoort. Onderdelen van dit programma zijn o.a.: workshops over maatschappelijke thema's, waarin we de leerlingen uitdagen daarop te reflecteren; mentorlessen waarbij ingegaan wordt op 'wie ben ik, wat vind ik belangrijk, wat kan ik'; een stage bij een maatschappelijke instelling zoals een verzorgingstehuis of vluchtelingenopvang; leerervaringen delen d.m.v. reflectieverslagen en presentaties tijdens de godsdienstlessen.

Voor dit project is subsidie ontvangen vanuit het actieprogramma maatschappelijke diensttijd van zon-mw.

e. Erasmus+: internationalisering

Ten behoeve van internationale nascholing heeft H3O van Erasmus+ een accreditatie ontvangen over 2022-2027 met bijbehorende subsidie.

Overzicht Budget 1

Looptijd: 1 juni 2022- 1 juni 2024

In de looptijd van budget 1 zijn vanuit de stichting H3O 215 mobiliteiten gerealiseerd, waarbij leerlingen, leraren en directie vanuit scholen van H3O naar locaties in Europa zijn gereisd om daar aan internationale cursussen, activiteiten en projecten deel te nemen.

Cursussen en jobshadowing

72 medewerkers (docenten, teamleiders, directeuren) zullen eind mei 2024 op cursus zijn geweest of zullen hebben meegelopen met een collega op een partnerschool in Europa, met een leerdoel dat past bij hun professionele ontwikkeling, aansluit bij thema's vanuit de accreditatie, welke gestoeld zijn op het Koersplan van H3O. Bij thuiskomst volgt dan de impact: de medewerkers hebben na hun cursus of schoolbezoek hun opgedane kennis en inzichten en 'best practice' ervaringen met buitenlandse collega's gedeeld op hun werkplek, met collega's en leerlingen. Bovendien werd tijdens cursussen en jobshadowing gewerkt aan het vergroten van het internationale netwerk van de H3O scholen.

Preparatory visits

8 leraren uit basisonderwijs en middelbaar onderwijs hebben voorbereidende bezoeken afgelegd naar (mogelijke) partnerscholen in Europa, om verdere internationaliseringsactiviteiten voor te bereiden en te plannen.

Leerlinguitwisselingen en 'Youth Conferences'

Er is binnen dit Erasmus+ budget subsidie uitgekeerd voor 117 leerlingen en 18 begeleiders om op reis te gaan en een burgerschaps-, science of talenproject met een partnerschool in Europa uit te voeren. In de praktijk heeft Erasmus+ veel groter aantal leerlingen bereikt doordat er bij de projectweken op locatie grote groepen leerlingen binnen de school de kans kregen om te pupilshadowen mee te doen met projectactiviteiten.

f. Regionale aanpak lerarentekort: passie voor onderwijs

Passie voor Onderwijs heeft zich de eerste 2 jaar gericht op het werven van leerkrachten vanuit de ouderpopulatie van leerlingen op basisscholen. Het afgelopen schooljaar hebben ongeveer 15 geïnteresseerde ouders meegelopen op verschillende scholen van H3O om te kijken of 'omscholing tot leerkracht' interessant voor hen was. Daarvan zijn er 2 op dit moment werkzaam binnen H3O.

Aankomend schooljaar gaat Passie voor Onderwijs zich meer richten op het werven van studenten die de Pabo zouden kunnen gaan doen. In samenwerking met de Pabo zullen middelbare scholen in de regio actief benaderd worden. Onze stichting doet dat al een tijdje door voorlichting te geven op het Insula College (havo/vwo) en daar studenten te werven die op onze kosten de Pabo kunnen gaan doen en binnen onze stichting stage mogen lopen (dat zijn de zgn. pupillen; dit jaar rond de eerste pupil haar studie succesvol af). Ook is het de bedoeling om meer samenwerking te zoeken met het MBO, van waar uit onderwijsassistenten geënthousiasmeerd kunnen worden om de Pabo te doen. Binnen H3O gebeurt dat al een soort van automatisch. Als een directeur ziet dat een onderwijsassistent misschien meer in zijn/haar mars heeft wordt die vraag gesteld en zijn er mogelijkheden.

Verder gaat Passie voor Onderwijs aankomend jaar ook meer aandacht besteden aan 'behoud van personeel'. In het aanbod voor aankomend schooljaar staan onder meer een vitaliteitscoach die langskomt op school om in gesprek te gaan met leerkrachten, een workshop omgaan met stress en werkdruk, leefstijl en omgaan met geld en een loopbaancoach.

H3O is penvoerder namens de aangesloten regionale schoolbesturen in het PO voor het subsidieproject.

g. Kinderopvang

Pedagogisch beleidsplan

In 2023 heeft H3O o.l.v. de regisseur kinderopvang een geactualiseerd pedagogisch beleidsplan opgesteld, dat door onze locaties als zgn. 'bron-document' gebruikt wordt voor de pedagogische beleidsplannen. Dit brondocument is voor advies aan de GGD voorgelegd ter verificatie of het plan voldoet aan de kwaliteitseisen van de wet- en regelgeving. Vervolgens is het aan onze pedagogische coaches en IKC-directeuren om het plan verder aan te vullen met locatie-specifieke zaken en ook per locatie actueel te houden. Het zgn. brondocument zal door de afdeling kwaliteit van het bestuursbureau actueel worden gehouden.

Ondersteuning vanuit het bestuurskantoor

Om onze IKC's beter te ondersteunen v.w.b. de kinderopvang, is er een beleidsmedewerker bedrijfsvoering kinderopvang aangesteld die de processen rondom planning en financiën, waarbij zowel het bestuursbureau als de locaties betrokken zijn, stroomlijnt en indien nodig verbetert.

In 2023 is het besluit genomen de afdeling kwaliteit op het bestuursbureau uit te breiden met een kwaliteitsmedewerker Opvang (opvolger regisseur). De werving zal in 2024 gebeuren.

Verlaging VE-leeftijd

In 2022 is veelvuldig overleg gevoerd met de gemeente Dordrecht vanwege het achterblijven van het aantal geïndiceerde VE-peuters in vergelijking met de raming. Gevolg is dat vanaf 2023 de leeftijdsgrens voor VE-peuters met 16 uur is verlaagd naar 2 jaar en 3 maanden om nog eerder te kunnen starten met VE-aanbod.

2.3.7. Nationaal programma onderwijs en verbetering basisvaardigheden

In 2021 is het NPO-programma geïntroduceerd door OCW, met als doel het 'wegwerken van achterstanden, ontstaan door corona'.

Alle scholen hebben in 2021 een schoolscan uitgevoerd. Op basis hiervan hebben de scholen hun jaarplan opgesteld en deze is besproken met en goedgekeurd door de MR. Gedurende schooljaar 2021-2022 is er door de scholen aan deze punten gewerkt en tijdens de mid-term review in maart 2022 is de voortgang besproken. Voor schooljaar 2022-2023 is een geactualiseerd jaarplan inclusief NPO gemaakt en tijdens de mid-term in maart 2023 is opnieuw de voortgang besproken. Bij de verschillende scholen van H3O worden de middelen ingezet voor vrijwel alle interventies. Voor een substantieel deel van de gemaakte NPO-kosten geldt dat deze worden ingezet voor meerdere categorieën interventies, omdat de categorieën interventies aanvullend op elkaar zijn.

Een deel van de NPO-middelen kon nog niet worden ingezet met name vanwege het leraarentekort. De nog niet ingezette NPO-middelen zijn toegevoegd aan een specifieke bestemmingsreserve NPO ten behoeve inzet in latere jaren. Inmiddels is de uitvoeringstermijn voor het NPO verlengd naar de zomer 2025. Samengevat is het overzicht van de toegezegde, bevoorschotte, ingezette en nog in te zetten NPO-middelen als volgt:

	VO Insula College	PO 11 basisscholen
NPO-middelen schooljaar 2021/2022	€ 1.933.285	€ 2.653.027
waarvan baten 2021	€ 1.590.231	€ 1.105.428
waarvan baten 2022	€ 343.054	€ 1.547.599
NPO-middelen schooljaar 2022/2023	€ 2.438.869	€ 2.425.002
waarvan baten 2022	€ 1.016.195	€ 1.010.417
waarvan baten 2023	€ 1.422.674	€ 1.414.585
Totale NPO-baten 2021-2023	€ 4.372.154	€ 5.078.029
Gemaakte NPO-kosten 2023	€ 1.952.318	€ 1.923.770
waarvan kosten personele inzet	€ 1.088.832	€ 1.077.588
Waarvan kosten vrijwilligers	€ 1.480	-
waarvan kosten inhuur van derden (PNIL)	€ 614.631	€ 546.604
waarvan scholingskosten	€ 164.077	€ 60.198
waarvan afschrijvingskosten	€ 26.093	€ 224.066
waarvan kosten leermiddelen/ICT-licenties	€ 15.967	€ 7.219
waarvan culturele activiteiten/excursies	€ 41.238	€ 8.095
Totale NPO-kosten 2021-2023	€ 3.733.314	€ 4.128.048
Saldo NPO 2023	- € 529.644	- € 509.185
Bestemmingsreserve NPO 2022	€ 1.168.484	€ 1.459.166
Bestemmingsreserve NPO 2023	€ 638.840	€ 949.981

De Sterrekijker heeft voor 2023 uit de eerste ronde een subsidie verbetering basisvaardigheden toegekend gekregen en ingezet van € 414.191. Voor uitvoering vanaf 1 september 2023 tot en met 31 juli 2025 hebben SBO De Toekomst, de Prinses Julianaschool, de Repelaer, de Fontein, de Regenboog en de Prins Bernhardschool beschikkingen ontvangen uit de tweede ronde subsidie verbetering basisvaardigheden. De activiteitenplannen hiervoor zijn in het najaar 2023 ontwikkeld en nul-metingen uitgevoerd. In het najaar 2023 is hiervan € 52.079 ingezet bij de Fontein, de Regenboog en de Prins Bernhardschool voor trainingen en materialen Piramide, deelname leerKRACHT-programma en inzet Helder onderwijsadvies voor lesobservaties en coaching on the job.

Ter illustratie is hieronder de inzet van NPO-middelen bij een aantal van onze scholen toegelicht (en verantwoording inzet subsidie verbetering basisvaardigheden bij De Sterrekijker).

Insula locatie vmbo-beroepsgericht/Leerpark

In samenhang met de onderwijsachterstandenmiddelen uit het leerplusarrangement is gekozen voor het verkleinen van de gemiddelde groepsgrootte van onze klassen. Gemiddeld zitten er op Insula vmbo 19,6 leerlingen in één klas. Hierdoor is het voor vakdocenten mogelijk om beter aan te sluiten bij de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerlingen en zo gerichtere ondersteuning te bieden.

Er zijn in de periode januari – juli 2023 O+ uren ingeroosterd. Leerlingen die extra ondersteuning en begeleiding nodig hebben voor rekenen, taal en lezen zijn hiervoor ingedeeld. Er zijn reken- en taalbeleidsplannen opgesteld om het aanbod voor deze basisvaardigheden verder in te bedden in het aanbod van Insula vmbo. Sinds de zomervakantie kunnen onze leerlingen ook gebruik maken van huiswerkbegeleiding gedurende 4 uur per week. Iedere leerling krijgt tijdens de lessen lichamelijke opvoeding rots & water training aangeboden. Dit heeft een positief effect op de sociale omgang. De inzet van de leerjaarcoördinatoren is gecontinueerd.

Insula locatie mavo/Koningstraat

Het afgelopen kalenderjaar hebben we wederom gebruik kunnen maken van de (nog) beschikbare NPO-middelen, waarbij we ons opnieuw hebben gericht op strategische investeringen voor de verbetering van ons onderwijs. De middelen zijn op een vergelijkbare wijze ingezet als in voorgaande jaren, met een duidelijke focus op het welzijn en de leerprestaties van onze leerlingen.

- **Het verkleinen van klassen**

Een belangrijk aspect van onze strategie was opnieuw gericht op het verkleinen van klassen, waardoor we in staat zijn geweest om elke leerling extra ondersteuning te bieden in hun leerproces. Het behouden van kleine klassen stelt ons in staat om de individuele behoeften van leerlingen beter te herkennen en hierop in te spelen, wat essentieel is voor een inclusieve en ondersteunende leeromgeving.

- **Uitbreiding van ondersteuningstijd voor mentoren**

We hebben de mentoruren opnieuw uitgebreid, waardoor onze mentoren meer tijd hebben gekregen om hun mentorleerlingen individueel te begeleiden en te ondersteunen. Deze extra aandacht heeft bijgedragen aan een versterking van de band tussen mentor en leerling, en heeft het mogelijk gemaakt om specifieke ondersteuningsbehoeften adequaat aan te pakken.

- **Verdere integratie van Leerling Mentor Begeleiders (LMB-ers)**

We hebben de inzet van Leerling Mentor Begeleiders verder geïntensiveerd om de ondersteuning van onze leerlingen te versterken. Door samen te werken met de mentoren dragen zij bij aan een gepersonaliseerde en effectieve begeleiding, met name voor leerlingen die behoefte hebben aan extra ondersteuning.

- **Uitbreiding van mogelijkheden voor leerlingactiviteiten**

Ook dit jaar hebben we extra financiële middelen vrijgemaakt voor activiteiten die het welzijn van onze leerlingen bevorderen. Door een gevarieerd aanbod van activiteiten aan te bieden, streven we ernaar om de betrokkenheid, motivatie en sociale ontwikkeling van onze leerlingen verder te stimuleren en te ondersteunen.

Verder hebben we ook de al eerder ingezette interventies gecontinueerd:

- het vak 'Geluk & Welzijn' in de brugklas en mavo 2
- de inzet van huiswerkcoaches
- trainingen executieve functies
- (individuele) zorg voor diverse leerlingen (ondersteuning is ingekocht)
- extra projecten op het gebied van sociaal emotionele weerbaarheid en groepsvorming (cultuur coördinaat)
- extra lessen Nederlands in mavo 3
- extra begeleiding in alle leerjaren voor Engels, Nederlands en wiskunde en waar nodig voor diverse andere vakken
- aanstelling van een extra conciërge
- extra uren voor teamleiders en LOB-coördinatoren

Net als in voorgaande jaren tonen alle indicatoren aan dat de gerichte inzet van middelen een positief effect heeft gehad. Onze doorstroomgegevens blijven ruim boven de norm, de examenresultaten zijn opnieuw zeer positief en uit onderzoek onder de leerlingen blijkt een voortdurende tevredenheid en welbevinden. Het motto "Extra aandacht voor jou" staat centraal in onze aanpak en heeft geleid tot merkbare en meetbare resultaten waar we trots op zijn.

SBO De Toekomst

De NPO-middelen zijn besteed aan inzet van een uitzendkracht voor de groep om zo ervoor te zorgen dat het primaire proces in de groep voortgang kan blijven vinden. Ook zijn er gelden ingezet voor extra onderwijsassistenten om het primaire proces te ondersteunen en de leerlingen extra ondersteuning te bieden bij hun leerproces.

Alle leerlingen van SBO De Toekomst hebben een chromebook tot hun beschikking. Dit is nodig omdat steeds meer methoden werken met digitale leermiddelen en verwerkingsmogelijkheden. Het inzetten van de chromebooks dient ter ondersteuning van het aangeboden lesprogramma en is geen vervanging van het aanbod dat door de leerkracht verzorgd wordt. Specifiek worden de chromebooks ingezet voor digitale verwerking van het aanbod, verrijking en herhaling van lesstof en geeft meer mogelijkheden m.b.t. differentiatie bij het aanbieden van verschillende niveaus.

De Horizon

Er is in hoofdzaak ingezet op personeel, interventie E. Er is gekozen voor kleinere klassen, waardoor er geen 8, maar 9 groepen zijn geformeerd. Door met kleinere klassen te werken is er meer tijd voor het werken in kleine groepjes of voor individuele kinderen beschikbaar.

Er is tevens een onderwijsassistent beschikbaar voor extra hulp aan kinderen buiten de groep. Dit betreft kinderen uit groep 1 t/m 8 die in overleg met de intern begeleider extra hulp ontvangen op het gebied van taal/ lezen of rekenen. De onderwijsassistent werkt ook met kinderen die van een ISK afdeling komen en extra taalondersteuning kunnen gebruiken.

Er is ook een deel ingezet voor extern personeel in de vorm van Toptutors. Het betreft interventie B en E. Kinderen met grote leesachterstanden hebben hierdoor op school onder schooltijd individueel bijles gekregen. Ook dit was voor kinderen van groep 1 t/m 8.

Tot slot is er materieel ingezet, interventie F, op het gebied van ICT. Er zijn chromebooks aangeschaft, zodat nu alle leerlingen van groep 5 t/m 8 kunnen beschikken over een chromebook. Hierdoor zijn we voorbereid op een eventuele herhaling van een pandemie. Daarnaast kunnen nu ook alle leerlingen van groep 5 t/m 8 adaptief getoetst worden met het vernieuwde LVS van Cito; leerling in beeld. Voor de onderbouw zijn enkele laptops aangeschaft.

Prinses Julianaschool

In de groepen 1-3 zijn de volgende interventies ingezet:

- Training van groepsleerkrachten onderbouw 'Spelend leren'.
- Inzet van een onderwijsassistent voor één dag in de week verspreid over drie groepen met als inzet de verwerving van de Nederlandse taal en inzet van rekenactiviteiten vanuit de reguliere methode.
- Inzet groepsleerkrachten twee kleine groepen 3.
- Inzet van een onderwijsassistent in groep 3 voor één dag per week ter ondersteuning van de automatisering binnen het rekenonderwijs en extra oefening van het lezen.

In de groepen 4-8 zijn de volgende interventies ingezet:

- Inzet op het automatiseren in de middenbouw en interventie op het aanleren van een strategie m.b.t. begrijpend lezen door een groepsleerkracht voor een dag in de week en een onderwijsassistent voor twee dagen in de week
- Inzet van een rekenspecialist voor één dag in de groepen 5, 6 en 7.
- Door inzet van bovenstaande interventies is het leerpotentieel van alle leerlingen verhoogd. Dit is zichtbaar door zowel de resultaten bij de methodegebonden toetsen als de algemene toetsen van de IEP.

Regenboog locatie Centrum

De NPO-middelen zijn voornamelijk ingezet gericht op personele bezetting en professionalisering gericht op scholing. Door de inzet van deze middelen zijn er kleine klassen gerealiseerd en is er meer ondersteuning geboden gericht op de basisvaardigheden. Personeel heeft voor- en na schooltijd extra interventies ingezet en hierdoor hebben de technisch lees resultaten een boost gekregen.

Daarnaast is een zichtbaar resultaat dat de leerkrachten meer tijd kunnen investeren in het voorbereiden van de lessen (door hoge inzet van onderwijsassistenten) en dat er meer gerichte interventies kunnen plaatsvinden. Hierdoor is er meer differentiatie te kunnen bieden binnen de lesprogramma's.

Met de NPO gelden zijn verder nog de volgende onderdelen bekostigd:

- 10 chromebooks
- A Vision Advies en begeleiding Adit groep 7 en 8
- Deelname Playing for Succes

In de ambitiekaart van het schooljaar 2022-2023 staat ook beschreven dat De Regenboog gestart is met het implementatie proces van Focus PO, een integraal onderwijsplan-systeem, om een ononderbroken ontwikkeling van de leerlingen te realiseren. Het resultaat hierin is dat de leerkrachten kritischer kijken naar het aanbod om de hoge verwachtingen van de resultaten waar te maken. Het draagt bij een zicht op waar de leerling staat en welke essentiële doelen bijdragen om het maximale uit de leerlingen te halen.

EBS Eden

In 2023 zijn de NPO-middelen ingezet voor de ontwikkeling van (muzikale) talenten. Gedurende een periode van 20 weken zijn verschillende professionele muziekdocenten ingezet om met leerlingen van groep 5 t/m 7 verschillende muziekinstrumenten te leren kennen en leren te bespelen.

In de tweede helft van 2023 zijn de middelen ingezet om verbreding aan te brengen in de talentontwikkeling. Er is gezocht naar meer domeinen die aansluiten bij de kerndoelen van het onderwijs. Hierbij kan gedacht worden aan dans, drama, theater, muziek, tekenen, handvaardigheid, enzovoort. Na een algemene introductie van verschillende domeinen, kunnen de leerlingen een keuze aangeven welke 3 domeinen ze in de 2e helft van het schooljaar willen volgen. De reactie van de kinderen en ook ouders zijn positief. Binnen de MR wordt hierover regelmatig een terugkoppeling gegeven en krijgt de school positieve terugkoppeling

De Sterrekijker

Ons NPO-programma is volledig uitgevoerd conform het plan. Met de subsidie verbetering basisvaardigheden hebben wij ingezet op continuering van de activiteiten en interventies voortkomend uit het Nationaal Programma Onderwijs. Vanuit de middelen zijn de volgende interventies ingezet en uitgevoerd:

- **Eén-op-één-begeleiding;** onderwijsassistenten en ambulante leerkrachten hebben deze interventie uitgevoerd. Het is ook zo zijn dat de onderwijsassistenten tijdelijk de groep van een leerkracht over hebben genomen, waardoor de leerkracht de interventie kon uitvoeren. We hebben gekozen voor korte, regelmatig terugkerende sessies (drie tot vijf keer per week ca. 30 minuten per keer) gedurende een vaste periode (zes tot twaalf weken), omdat uit onderzoek is gebleken dat dit tot optimale resultaten zou leiden. Deze instructie was een aanvulling op het reguliere onderwijs en was daar expliciet aan gekoppeld. Onze onderwijsassistenten en leerkrachten hebben gezorgd voor goede monitoring van de vooruitgang.
- **Instructie in kleine groepen;** Onderwijsassistenten en ambulante leerkrachten hebben instructie in kleine groepen gegeven aan groepjes van twee tot vijf leerlingen. Zo konden zij zich exclusief op een klein groepje leerlingen richten, op het

leerplein. Intensieve instructie in kleine groepen werd toegepast ter ondersteuning van minder goed presterende leerlingen of leerlingen die achterlopen, maar werd ook in algemenere zin ingezet om meer vooruitgang te boeken of om ingewikkelde onderwerpen of vaardigheden aan te leren. Deze interventie richtte zich ook op leerlingen die over het algemeen hoge opbrengsten halen, maar als gevolg van de Corona crisis een achterstand hebben opgelopen (geen opbrengsten hebben behaald die normaal gesproken van hen verwacht mag worden).

- **Interventies gericht op welbevinden en sociaal-emotionele ontwikkeling van leerlingen;** een leerkracht is opgeleid tot docent drama en is voor anderhalve dag in de week ingezet voor (combinaties van) lessen drama, sociaal-emotionele vaardigheden, sociale vaardigheden, conflicthantering, stressmanagement, vaardigheden om 'nee' te zeggen en het organiseren van oudertrainingen (opvoedvaardigheden).
- **Onderwijsassistenten/instructeurs;** wij hebben ervoor gekozen extra formatie in te zetten op onderwijsassistenten. Deze onderwijsassistenten zijn ingezet voor ondersteunende (licht) administratieve taken (ter ondersteuning van de leerkracht), één-op-één-begeleiding en instructie in kleine groepen.
- **Interventies gericht op faciliteiten en randvoorwaarden;** deze interventies hebben wij ingezet in combinatie met interventies voor meer onderwijs, effectievere inzet van onderwijs, sociaal-emotionele en fysieke ontwikkeling van leerlingen, ontwikkeling van executieve functies of inzet van personeel. Het gaat dan om: Ouderbetrokkenheid, Digitale technologie (IT-hardware en -software voor specifieke interventies), (Tijdelijk) aantrekken of inhuren van nieuw personeel voor specifieke interventies, Professionalisering die nodig is om gekozen interventies te kunnen uitvoeren, zoals coaching of gerichte trainingen, Schoolontwikkeling en verbetercultuur, Systematisch monitoren en bijstellen (data-geïnformeerd werken) en Leermiddelen: inzet van aanvullende of nieuwe leermiddelen, (formatieve) toetsen en leerlingvolgsystemen, bijvoorbeeld voor maatwerk.
- **Uitbreiding onderwijs;** voor individuele en/of groepjes leerlingen hebben we (tijdelijk) de schooldag verlengd (op maat aantal dagen en duur). Zij kregen na schooltijd extra ondersteuning van een leerkracht op één van de kernvakken (inhaal- en ondersteuningsprogramma).
- **Sportieve activiteiten;** sportieve activiteiten waren bedoeld om via sport de betrokkenheid van leerlingen te vergroten en hun schoolprestaties te verbeteren. Meedoen aan sportieve en fysieke activiteiten heeft ook een positief effect op de gezondheid en sociale vaardigheden. Op onze school is de afgelopen jaren gewerkt aan het implementeren van bewegend leren. Deze implementatie is nog niet klaar. Met de middelen vanuit het NPO hebben we de implementatie versneld en materialen/middelen aangeschaft om het bewegend leren op onze school nog beter uit te voeren. Kinderen profiteren van bewegend leren omdat het een positieve invloed heeft op voor leren belangrijke hersenactiviteiten en daardoor op de leerprestaties. Daarnaast is bewegend leren leuk! Dit verhoogt de betrokkenheid, motivatie en het leerplezier.

Interventies die al werden toegepast op onze school, omdat deze standaard zijn op onze school, zijn:

- Voor en vroegschoolse interventies;
- Directe instructie;
- Leren van en met medeleerlingen;
- Feedback;
- Beheersingsgericht leren;
- Samenwerkend leren;
- Sportieve activiteiten.

Voor de uitvoering van deze interventies waren dus geen extra middelen vanuit het NPO nodig.

2.3.8. Waardering

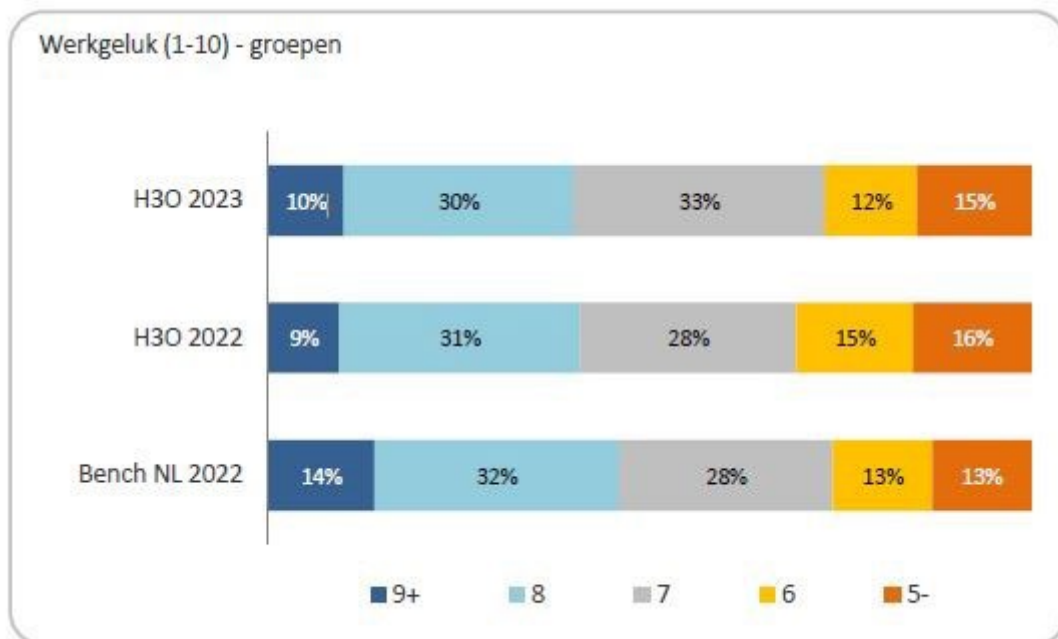
De tweejaarlijkse tevredenheidsonderzoeken onder medewerkers van H3O zijn vervangen door een jaarlijkse meting werkgeluk. Na de eerste meting in 2022, volgde in maart 2023 de tweede. De laatste meting werkgeluk is in 2024. De resultaten worden besproken tussen de schoolleiders en het bestuur. Op basis van de bevindingen heeft elke locatie maximaal drie thema's vastgesteld waarop verbeteringen plaats moeten gaan vinden in 2024. Ook zijn er verbeterthema's op stichtingsniveau geformuleerd. Na de laatste meting werkgeluk in 2024, kunnen we zien welke effecten deze acties hebben gehad.

Meting werkgeluk

Hoe gelukkig ben je op het werk? Om daarachter te komen zijn de medewerkers bevraagd over de thema's: zingeving, voldoening, plezier & verbinding, agile leiderschap, happy cultuur, energie gevende werkplek, reis van de medewerker en technologie die werkt.

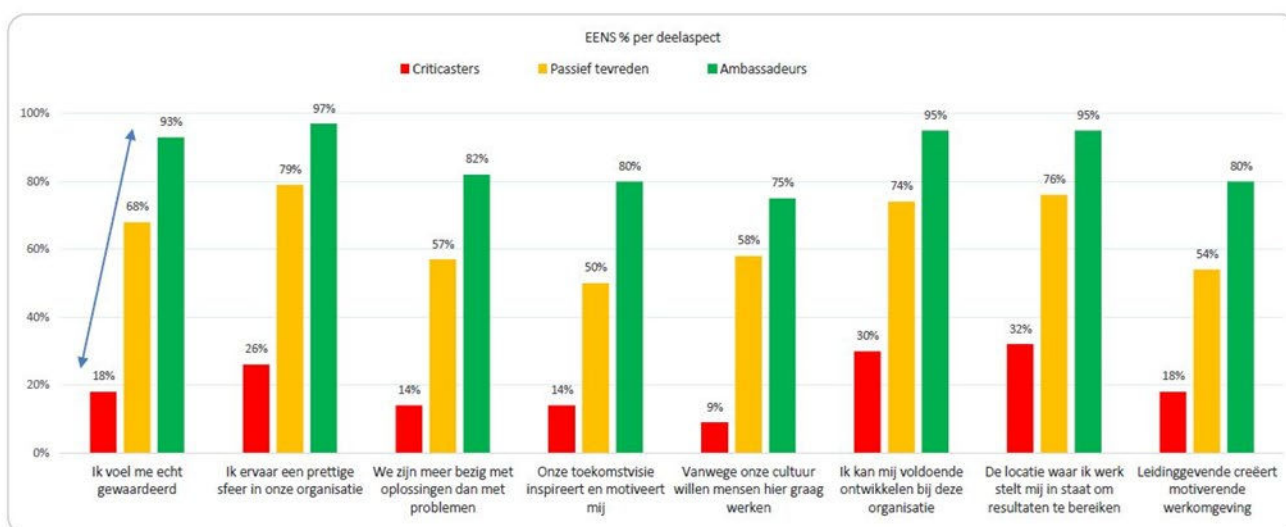
Onderstaande grafieken tonen het welbevinden van medewerkers bij Stichting H3O in vergelijking met de benchmark Nederlandse werknemers. De eerste grafiek toont het gemiddelde cijfer. De tweede grafiek laat zien hoe dat gemiddelde is opgebouwd. Er is ten opzichte van 2022 een licht positieve verschuiving zichtbaar.

Werkgeluk voorspellers

Tijdens de meting werkgeluk is gekeken bij welke aspecten de meningen tussen gelukkige en minder gelukkige medewerkers het meest verschillen. Die zijn namelijk belangrijk voor het verhogen van werkgeluk en het meest impactvol. Onderstaande grafiek toont de aspecten met de grootste verschillen.

2.4 PERSONEELS- EN ORGANISATIEBELEID EN MIDDELEN

2.4.1 Personeels- en organisatiebeleid

Persoonsgegevens in cijfers

Op peildatum 31 december 2023 (bron: Afas) heeft H3O 764 medewerkers in dienst, in totaal 525,40 fte.

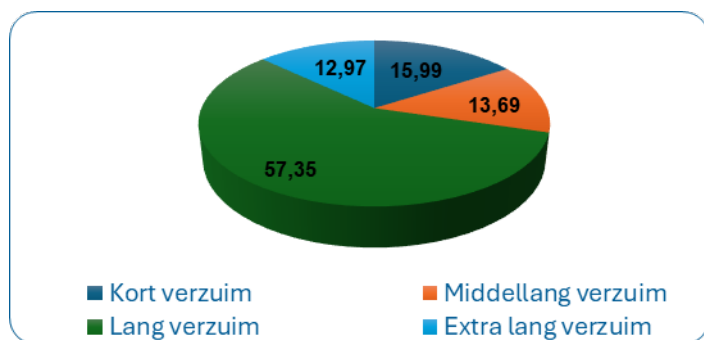
Van deze medewerkers heeft 574 een benoeming voor onbepaalde tijd.

Vanuit het aannamebeleid wordt medewerkers een tijdelijk dienstverband (benoeming voor bepaalde tijd) met uitzicht op een vaste benoeming aangeboden. Daarnaast worden tijdelijke benoemingen verstrekt op projectbasis (bijv. Nationaal Programma Onderwijs, ondersteuningsarrangementen vanuit het Samenwerkingsverband, vervanging bij verzuim of verlof).

Ziekteverzuim

Het verzuimpercentage bedroeg in 2023: 4,72% exclusief zwangerschapsverlof en zwangerschap gerelateerd verzuim. Er waren 1298 ziekmeldingen.

In onderstaande tabel wordt weergegeven welk percentage van het ziekteverzuim kort -, middellang -, lang - en extra lang verzuim betrof.

WIA aanvragen

Vier medewerkers hebben bij het UWV een WIA aangevraagd. Eén medewerker heeft een WIA toegekend gekregen, één medewerker werkt weer volledig op een andere school, één medewerker heeft een IVA toegekend gekregen en één medewerker heeft nog geen UWV beoordeling gehad.

Verzuimmanagement

In 2023 heeft er een training verzuim en gedrag voor alle leidinggevendenden plaatsgevonden. De leidinggevende is casemanager. Dit betekent dat de leidinggevende, namens de werkgever, het (re-integratie) proces van zijn zieke medewerker begeleidt. Via Afas in-Site krijgt de leidinggevende signalen wanneer hij, in het kader van de Wet verbetering poortwachter, een taak moet uitvoeren. De leidinggevende en medewerker worden gedurende dit proces ondersteund door P&O.

Strategische personeelsplanning

AOW leeftijd

In 2023 is de AOW-leeftijd vastgesteld op 66 jaar en 10 maanden.

Medewerkers hebben het recht om bij het ABP (onderwijs) en bij PFZW (kinderopvang) voor hun AOW-gerechtigde leeftijd met keuzepensioen te gaan. Dit recht geldt vanaf 60 jaar.

Op basis van leeftijdsgebonden en niet leeftijdsgebonden uitstroom wordt jaarlijks de vervangingsbehoefte voor de komende jaren geformuleerd, waarbij de focus ligt op de werving van pedagogisch medewerkers en docenten.

In- en uitstroom

In totaal zijn er medewerkers 167 uit dienst gegaan en zijn er 115 medewerkers in dienst getreden.

Sector	Aantal ingestroomde medewerkers	Aantal uitgestroomde medewerkers
Primair onderwijs	47	59
Voortgezet onderwijs	45	94, waarvan 45 studenten in het kader van het NPO
Kinderopvang	23	14

Medewerkers die hun ontslag indienen ontvangen een exit formulier met als doel te achterhalen wat de motieven voor zijn/haar vertrek zijn.

In de week voorafgaand aan het nieuwe schooljaar is er voor alle in 2023 nieuw in dienst getreden medewerkers een voorlichting georganiseerd.

Leeftijdsopbouw

In de onderstaande tabel wordt de leeftijdsopbouw per sector weergegeven.

Leeftijdscategorie	PO	VO	KO
15 tot 20	-	8	7
20 tot 25	45	13	23
25 tot 30	42	25	9
30 tot 35	43	27	8
35 tot 40	57	22	11
40 tot 45	58	37	13
45 tot 50	31	27	8
50 tot 55	23	41	12
55 tot 60	29	38	8
60 tot 65	28	20	8
65 tot 70	6	11	1
70 tot 75	4	1	-

Leraren in opleiding

Via de opleidingsscholen voor primair - en voortgezet onderwijs wordt zoveel mogelijk ingespeeld op tekorten aan leraren nu en in de toekomst. In 2023 waren er 34 VO leraren - en 39 PO leraren in opleiding. Een nadere toelichting van de opleidingsschool VO is opgenomen in subparagraaf 2.4.4. Voor het PO zijn we aangesloten bij 2 opleidingsscholen:

Onderwijsregio CHE

CHE is gestart met een PLG+ netwerk waarbij de scholen Prinses Juliana, Sterrekijker en Fontein zijn aangesloten. Op deze scholen worden studenten van CHE opgeleid. Dit betreft voltijdstudenten. In 2023 hadden we diverse LIO studenten van CHE die na de LIO een aanstelling bij H3O hebben gekregen.

Samenwerking Driestar

Driestar is gestart met een SAM netwerk waarbij onze school Eden is aangesloten. Op Eden worden studenten van de Driestar opgeleid. Dit betreft met name voltijd studenten. In 2023 hadden we ook 1 LIO vanuit dit netwerk welke na de LIO een aanstelling bij H3O heeft gekregen.

Daarnaast is H3O penvoerder voor het subsidieproject Passie voor onderwijs in het kader van de regionale aanpak lerarentekort (zie subparagraaf 2.3.6).

Pedagogisch medewerker in opleiding

Er waren 20 BOL - en 4 BBL studenten binnen de sector kinderopvang. Van de 20 BOL studenten waren er 13 studenten die via de praktijkklas hybride (pedagogisch medewerker en onderwijsassistent) opgeleid worden.

Startende docenten

Zowel in het primair- als in het voorgezet onderwijs wordt extra aandacht besteed aan startende docenten. Voor beide sectoren is een beleidsplan 'startende docenten' opgesteld en geïmplementeerd en zijn er uren beschikbaar gesteld voor de extra begeleiding.

Potentiële schoolleiders PO

In 2023 hebben zes leerkrachten met succes de opleiding basis bekwaam schoolleider afgerond. Er is één leerkracht directeur en er zijn twee leerkrachten adjunct-directeur geworden.

Ondernemingsregeling kinderopvang

Vanuit de ambitie om een regeling op te stellen met als doel helderheid over de werkzaamheden en de daaruit voortvloeiende opbouw van de contracturen (arbeidsovereenkomst) aan medewerkers te geven is het initiatief ontstaan om een ondernemingsregeling op te stellen. In 2023 hebben we de regeling geïmplementeerd en eind 2023 geëvalueerd.

Promotiebeleid / functiemix

De functiemixpercentages zijn geen onderdeel meer van de cao-afspraken, maar worden wel gemonitord. Onderstaand de functiemixpercentages primair en voortgezet onderwijs.

FTE Functiemix		Type functie				
KPL	KPL_OS	Leraar LA	Leraar LB	Leraar LC	Leraar LD	Eindtotaal
19	Sterrekijker	0,00	16,90	4,90		21,80
20	Het Kristal	0,00	14,87	0,60		15,47
18	Pr. Bernhardschool	0,00	10,55	1,92		12,47
15	De Fontein	0,00	9,76	2,80		12,56
13	Prinses Julianaschool	0,00	11,30	2,50		13,80
12	Dr. H. Bavinckschool	0,00	11,10	7,65		18,75
14	De Repelaer	0,00	8,59	5,52		14,10
11	De Horizon	0,00	8,70	3,30		12,00
16	De Regenboog	0,00	10,85	2,10		12,95
17	School Eden	0,00	7,00	1,80		8,80
10	De Toekomst	0,00	3,20	12,50	1,00	16,70
04	Insula College (Leerpark)		0,00	0,00		0,00
Eindtotaal		0,00	112,81	45,59	1,00	159,40

Som van FTE Functiemix			Functienaam			
KPL	KPL_OS	Soort	Docent-teamleider LD	leraar LB	leraar LC	leraar LD
04	Insula College (Leerpark)	Leerpark	2,00	8,82	15,55	
08	Insula College (Koningstraat)	MAVO	4,00	20,29	28,58	
09	Insula College (Halmaheiraplein)	HAVO/VWO	4,80	9,66	29,10	29,89
05	Insula College (Bovenschools)	Bovenschools		0,60	0,68	0,11
Eindtotaal			10,80	39,37	73,91	29,99

Individuele ontwikkeling

Ook in 2023 is de ODC meting ingezet om inzicht te krijgen in de persoonlijke talenten van medewerkers. Alle startende leerkrachten binnen het primair onderwijs worden vanuit hun ODC gecoacht.

Organisatieontwikkeling

Waarderend Leiderschap

De leidinggevendenden in het voortgezet onderwijs en een aantal leidinggevendenden in het primair onderwijs hebben de training waarderend leiderschap gevolgd.

Meting werkgeluk

In maart 2023 heeft voor de tweede keer een onderzoek naar het werkgeluk plaatsgevonden. Op basis van de resultaten is elke locatie aan de slag gegaan met items die voor verbetering vatbaar zijn.

2.4.2 Middelen

Financiële middelen

Voor een uitgebreide toelichting wordt verwezen naar paragraaf 2.5.

Huisvesting

Doordecentralisatie PO

H₃O is nauw betrokken bij de doordecentralisatie van de verantwoordelijkheid voor nieuwbouw van onderwijshuisvesting naar de gezamenlijke schoolbesturen in het primair onderwijs. De hiervoor nieuwe rechtspersoon Arcade is opgericht per 1 oktober 2020, overeenkomsten zijn getekend en per 31 december 2020 zijn vrijwel alle schoolgebouwen van de betrokken schoolbesturen en de gemeente Dordrecht overgedragen aan Arcade. Arcade is per 1 januari 2021 gestart met haar werkzaamheden. Concreet betekent dit dat Arcade niet alleen juridisch maar ook economisch eigenaar van de huidige gebouwen en terreinen is geworden, verantwoordelijk is voor renovatie en nieuwbouw en dat de gemeente alleen nog de financiering hiervoor levert vanuit de in het gemeentefonds ontvangen huisvestingsmiddelen. Het risico voor de financiering en exploitatie van de gebouwen ligt bij Arcade en niet bij de schoolbesturen.

Voortgang IHP PO, suvis-subsidies en renovaties PO

De nieuwbouw van de Regenboog Noordendijk is medio 2022 opgeleverd. Nieuwbouw voor het Kristal en de Prins Bernhardschool is helaas vertraagd als gevolg van noodzakelijk flora- en faunaonderzoek. De voorbereidingen lopen wel door. Het Kristal is begin 2021 met beide locaties een tijdelijke locatie aan de Eulerlaan betrokken, zodat de locatie Heimerstein vrij is voor nieuwbouw. Deze wordt naar verwachting in het voorjaar 2025 opgeleverd. Voor de Prins Bernhardschool wordt het besluit over de locatie van de nieuwbouw in 2024 genomen. Begin 2025 verhuist de Prins Bernhardschool naar verwachting naar de tijdelijke locatie aan de Brouwersdijk (voormalig gebouw Pius X). Voor de Repelaer locatie Eddingtonweg wordt in 2024 een case-study uitgevoerd wat de mogelijkheden zijn voor nieuwbouw samen met enkele scholen van andere schoolbesturen.

Zoals bekend heeft een aantal PO-locaties een suvis-subsidie toegekend gekregen voor verbetering van de luchtkwaliteit. Deze suvis-subsidie bedraagt 1/3de van de kosten. Met de gemeente Dordrecht heeft overleg plaatsgevonden hoe de andere 2/3de wordt gefinancierd. Inmiddels is afgesproken dat 1/3de door de gemeente wordt betaald en 1/3de door de schoolbesturen zelf. Inmiddels is de uitvoeringstermijn van de suvis-subsidies

door het ministerie verlengd naar najaar 2026 (was zomer 2025). In samenhang met de uitvoering van de suvis-subsidies heeft Arcade na overleg met de gemeente besloten om renovaties van deze locaties naar voren te halen in vergelijking met de vorige versie van het IHP PO. Na renovatie wordt verondersteld dat weer 20 jaar van een goed geoutilleerd gebouw gebruik kan worden gemaakt. Na 20 jaar wordt nieuwbouw gepland.

In samenhang met de uitvoering van suvis-subsidies is in 2023 het integraal huisvestingsplan (IHP) voor het PO geactualiseerd. Bij een aantal schoolgebouwen is de renovatie vervroegd, zodat deze gelijktijdig met de maatregelen als gevolg van de suvis-subsidies kunnen worden uitgevoerd. De ramingen voor de renovaties zijn gebaseerd op 15% van de nieuwbouwprijzen. Voor de Regenboog locatie Staart wordt vanwege de staat van het gebouw extra budget geraamd. De planning van Arcade is dat Horizon, Prinses Julianaschool en Regenboog locatie Staart starten medio 2024. Het gezamenlijke gebouw van SBO De Toekomst/EBS Eden en Repelaer locatie Standhasenstraat zijn gepland voor 2025, waarbij voor EBS Eden meespeelt dat er definitieve duidelijkheid moet komen over de structurele huisvesting. Vanwege de renovaties zullen een aantal onderhoudsactiviteiten uit het meerjarige onderhoudsplan die in de periode 2023 en de komende jaren waren gepland bij de renovatie worden meegenomen (zie hierna).

IHP VO

Het overleg over de doordecentralisatie in het VO is in 2016 helaas mislukt, doordat andere VO-schoolbesturen in Dordrecht zich hieraan niet wilden committeren. Inmiddels is het overleg met de gemeente Dordrecht over de huisvestingssituatie in het voortgezet onderwijs in Dordrecht weer opgestart en is door de gemeente een nieuw IHP voor het VO voorbereid wat in 2024 door B&W en de schoolbesturen is getekend en vervolgens aan de gemeenteraad wordt voorgelegd voor besluitvorming. In het IHP VO is bij H3O nieuwbouw gepland voor het Insula HAVO/VWO en voor het Insula MAVO.

De VMBO-gebouwen in het Leerpark van Insula en het Stedelijk Dalton Lyceum (SDL) hebben samen een te grote capaciteit (ongeveer 1.150 leerlingen) gezien het daadwerkelijke aantal VMBO-leerlingen (789 per 1 oktober 2023). Gevolg is een groot tekort op de huisvestingskosten. Een deel van het samenwerkingsgebouw was al in medegebruik gegeven aan het Da Vinci College om de huisvestingskosten terug te dringen. Vanaf de zomer 2020 is het medegebruik van het Da Vinci College in het samenwerkingsgebouw verder uitgebreid.

Nieuwe regelgeving onderhoud en MJOP's

Vanaf maart 2021 is de uitvoering van het meerjarig onderhoud bij H3O in opdracht gegeven aan Arcade. Bij de verschillende locaties van H3O zijn in 2023 werkzaamheden uitgevoerd in afwachting van het actualiseren van de meerjarige onderhoudsplanning. De meerjarige onderhoudsplannen worden in 2024 door Arcade geactualiseerd in samenhang met de uitvoering van de suvis-subsidies en de vervroeging van renovaties van enkele schoolgebouwen zoals hierboven beschreven en in samenhang met de wijziging van de regelgeving voor onderhoud. In de geactualiseerde meerjarige onderhoudsplannen is nadrukkelijk aandacht voor duurzaamheid. Binnen H3O hebben we reeds het papierverbruik door het kopiëren gereduceerd, en zijn er energiebesparende lampen geïnstalleerd en waar mogelijk zonnepanelen aangelegd.

In 2023 is na jaren van discussie door de Raad voor de Jaarverslaggeving een nieuwe (uitzonderings-)richtlijn vastgesteld voor het verwerken van groot onderhoud in de jaarrekening voor gebouwen bij scholen zonder economisch claimrecht (geen eigendom en dus ook geen gebouwen op de balans bij scholen VO en PO vanwege gemeentelijke verantwoordelijkheid). Groot onderhoud moet in algemene zin door organisaties worden verwerkt op basis van componenten. Het funderend onderwijs heeft enkele jaren een afwijkingsuitzondering gekregen om de egalisatiemethode te blijven toepassen (zie hierna). Met de huidige uitzonderingsbepaling voldoen scholen VO en PO niet aan de alge-

mene richtlijn. Daarom is nu bepaald is dat deze uitzondering afloopt ultimo 2023, maar tegelijk is een nieuwe uitzonderingsrichtlijn vastgesteld die ingaat per 2024.

De huidige methodiek is dat we doteren in een voorziening onderhoud per locatie op basis van de gemiddelde kosten voor het gehele MJOP over een langere periode (>25 jaar) (egalisatiemethode). In de nieuwe regelgeving moet worden gewerkt met de onderliggende componenten. Dit mag bij scholen zonder economisch claimrecht op basis van 2 methoden voor de huidige componenten:

- 1) Activeren en afschrijven per component per locatie. Het nadeel hiervan bij invoering van deze methode is dat ogenschijnlijk bij de start minder kosten worden gemaakt (immers afschrijvingen volgen ná de investering), waardoor ten onrechte het beeld zou kunnen ontstaan dat er financiële ruimte is.
- 2) Doteren in een voorziening onderhoud op basis van de gemiddelde kosten per component per locatie. Dit kan betekenen dat op korte termijn de dotatie hoger is, omdat de huidige omvang van de voorziening onvoldoende is voor de voor de komende jaren geplande onderhoudsactiviteiten.

Het College van Bestuur heeft gekozen voor om methode 2 toe te passen bij H3O. Verbeteringen en uitbreidingen moeten altijd worden geactiveerd.

Bij een school/locatie waarbij het economisch claimrecht wél bij schoolbestuur ligt (en dus wel op de balans staat), mag deze richtlijn niet worden toegepast en moet er meer worden geactiveerd (behalve verbeteringen en uitbreidingen ook vervanging van belangrijke bestanddelen). Dit geldt bij H3O alleen voor het gebouw Kolfstraat/Museumstraat.

Zoals hierboven aangegeven dienen MJOP's op de nieuwe regelgeving te worden aangepast. Daarnaast dient duidelijk te worden gemaakt welke posten (componenten) (kunnen) worden meegenomen in een renovatie. Bij het aanpassen van de MJOP's maken we onderscheid in 6 situaties:

- MFA met overdracht MI aan gemeente (Fontein Krispijn): geen MJOP vanuit H3O/andere betrokken partijen, wel vanuit gemeente met nadere afspraken (tot nu toe onvoldoende vastgelegd)
- Gebouwen PO waarvoor nieuwbouw is geaccordeerd en in gang gezet: geen MJOP nodig (Kristal, Prins Bernhardschool, Repelaer Eddingtonweg, evt. EBS Eden)(voorziening onderhoud reeds vrijgevallen)
- Gebouwen PO waarvoor suvis/renovatie is gepland (zie hierboven): planningshorizon MJOP tot en met eind 2026. Na renovatie nieuw MJOP opstellen.
- Gebouwen VO waarvoor nieuwbouw gepland is (Insula Halma, Insula Koningstraat): planningshorizon MJOP 10 jaar tot verlaten huidige gebouw c.q. definitieve besluitvorming nieuwbouw (=vrijval voorziening onderhoud).
- Overige gebouwen die langdurig in gebruik blijven (Insula Leerpark, Dr. H. Bavickschool, Fontein Wielwijk, Regenboog Centrum, Sterrekijker, Hans Petrischool)
- Gebouw bestuursbureau / Leonardo Kolfstraat/Museumstraat vanwege eigendom.

Deze indeling en planningshorizon is met de accountant voorbesproken maar moet nog wel definitief worden afgestemd.

ICT

In het vorige kalenderjaar is de overstap naar Microsoft365 het proces geweest waar de gewenste aandacht naar toe is gebracht. In samenwerking met KIEN ICT is een duidelijk werkingsconcept opgebouwd en is de helft van onze scholen in 2023 gemigreerd van 'serveropslag' naar 'cloudopslag'. Met iedere school zijn werkbare afspraken gemaakt over deze overstap en is juiste aandacht gegeven aan de uitwerking van deze overstap op de werkvloer. Iedere medewerker moet immers kunnen werken in de nieuwe structuur. De inzet van de MSFT365 ambassadeurs is hierbij van cruciale waarde gebleken. Iedere locatie is gevraagd om minimaal twee ambassadeurs te positioneren; zij vormen de cruciale schakel tussen KIEN ICT, de beide MSFT365 consultants en de medewerkers op de werkvloer.

In 2023 zijn 8 scholen overgegaan naar MSFT365, de resterende 8 volgen in 2024. Waar in deze fase 1 de nadruk ligt op de inregeling van de bedrijfsvoering (het verplaatsen van 'serveropslag' naar 'cloudopslag'), zal in de volgende fase het onderwijskundig gebruik van MSFT365 een nadrukkelijke rol moeten gaan spelen.

In de maanden juni en juli is de inkoop van hardware Q1 2023 uitgevoerd. Met deze centrale inkoop via / met KIEN ICT hebben we een fors aantal verouderde systemen kunnen vervangen door nieuwe hardware. Ook in deze inkoop is de relatie tussen het daadwerkelijke gebruik, het leerlingaantal én het aantal medewerkers meegenomen. Hierdoor realiseren we steeds meer een proces van vervanging en inkoop, dat passend is binnen de onderwijskundige visie van de school, maar ook steeds meer 'slank en doelgericht' is.

Inzake telefonie kan gesteld worden dat de voorbereidingen om naar één centrale dienstverlening te komen, in 2023 zijn gestart. Het doel van deze optimalisatie is om vaste en mobiele telefonie niet langer te beleggen bij meerdere afzonderlijke partners, maar te beleggen bij één dienstverlener. Door deze synergie te zoeken in samenwerking met KIEN ICT, zal voor onze stichting een eenduidige telefonie inregeling gerealiseerd worden.

Ook in 2023 is blijvende aandacht gegeven aan de inregeling van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. Naast continue inzet van de applicatie Trustbound (voorheen het Privacy Control Center) dat als het verwerkingsregister dient is in maart 2023 de beleidsnotitie 'IBP Beleid 2022' na inspraak door het College van Bestuur vastgesteld.

Vanuit de onderwijsraden en Kennisnet is in juni 2023 het Programma Digitaal Veilig Onderwijs gepresenteerd. Uit dit programma is het Normenkader voortgekomen, dit zijn adviezen, handreikingen en templates om de digitale werkomgeving voor leerlingen en medewerkers in het funderend onderwijs, te optimaliseren. In samenwerking met KIEN ICT en onze functionaris voor de gegevensbescherming zijn de eerste stappen gezet. Dit proces zal onze continue aandacht blijven houden.

Tot slot is het goed om te melden dat de ingezette standaardisatie betreffende sleutels (toegang tot gebouwen), de interne registratie daarvan en de vernieuwing van de alarm-systemen in onze gebouwen ook in 2023 goed is verlopen en dat onze stichting dit traject bijna heeft afgerond.

2.4.3 Verbetering strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten en schoolleiders

Vanaf 2012 werden door het ministerie van OCW de zogenaamde prestatiebox-middelen beschikbaar gesteld. Elke schooldirecteur (PO) c.q. locatiedirecteur (VO) heeft in het kader van de planning- en controlcyclus een plan opgesteld voor de inzet van deze middelen. Dit is besproken met het College van Bestuur en na eventuele aanpassing goedgekeurd ter uitvoering. Deze prestatieboxmiddelen werden beschikbaar gesteld op basis van bestuurlijke akkoorden tussen OCW en VO-raad resp. PO-raad. De bestuurlijke akkoorden zijn in 2020 geëvalueerd en vanwege het realiseren van de doelstellingen is het merendeel van de prestatiemiddelen toegevoegd aan de lumpsum personeel vanaf het kalenderjaar 2021 (VO) resp. het schooljaar 2021-2022 (PO). Voor de nog niet gerealiseerde doelstellingen in het kader van verbetering strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten zijn nieuwe regelingen in het leven geroepen vanaf het kalenderjaar 2021 (VO) resp. het schooljaar 2021-2022 (PO). In 2022 heeft de minister gecommuniceerd dat de regelingen zouden ophouden te bestaan per zomer 2022 vanwege de introductie van de onderwijsregio's. In het najaar 2023 heeft de minister besloten om de regelingen alsnog te verlengen tot en met 2024 vanwege de vertraging in de totstandkoming van de onderwijsregio's.

In 2023 is in het VO € 237.754 (op basis van € 104,05 per leerling) beschikbaar gesteld en in het PO € 297.989 (op basis van € 100,03 per leerling). Voor deze middelen geldt dat per school een bestedingsplan is voorgelegd aan de MR en goedgekeurd.

2.4.4 Convenantsmiddelen VO

Op basis van het 'convenant extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs 2020-2021' van minister Slob van OCW met werkgevers- en werknemersorganisaties is in december 2019 aanvullende bekostiging uitgekeerd. De wijze van besteding is door de directie met actieve betrokkenheid van het onderwijzend personeel afgestemd. Binnen het Insula College wordt de aanvullende bekostiging ingezet om een opleidingsschool te vormen over de jaren 2020 tot en met 2024. De Hans Petrischool zet in op een arbo-plan om met een teambrede aanpak het ziekteverzuim te verlagen.

Om een (groot) lerarentekort te voorkomen én om een bijdrage te leveren aan de opleiding van goede leraren is het Insula College aangesloten bij RPO Rijnmond – Regionaal samenwerken voor het Professionaliseren en Opleiden van leraren in Rijnmond. RPO Rijnmond is een opleidingsschool voor eerste- en tweedegraads leraren die ook professionaliseringsmogelijkheden biedt voor ervaren leraren en schoolleiders. Het Insula College biedt studenten een goede opleidingsplaats in de praktijk. Het motto van RPO Rijnmond is 'Leren van de leraar, leren door de leraar' en dat motto ondersteunen wij van harte.

We leiden de studenten samen op. Om dit in goede banen te leiden, is er op onze locatie een schoolopleider aangesteld en zijn en worden werkplekbegeleiders (wpb'ers) opgeleid en ingezet. We bieden studenten werkplekken aan en soms ook een kleine aanstelling (alleen derde en vierdejaars studenten). De afspraken hierover zijn vastgelegd in een beleidsplan.

Voor startende leraren is er een begeleidings- en professionaliseringstraject. Zij worden begeleid door interne coaches. De coaches, docenten uit verschillende leerjaarteams, hebben een cursus Coaching in het Onderwijs gevolgd of volgen deze. Het traject voor een startende leraar ziet er als volgt uit:

- kennismaking aan het begin van het schooljaar
- (intensieve) begeleiding door een coach in het eerste schooljaar*
- (intensieve) begeleiding door een coach in het tweede schooljaar*
- indien nodig is er ook nog begeleiding in het derde schooljaar

* De intensiviteit van de begeleiding is afhankelijk van ervaring en ontwikkeling.

Daarnaast is er inmiddels ook extra begeleiding voor langstudeerders. Dit beleid wordt binnenkort ook opgenomen in een beleidsplan rondom personeelsbeleid. Ook zijinstromers proberen we aan te trekken, en als er mogelijkheden zijn binnen de school, een plek te geven (leraar van buiten). We stimuleren en faciliteren ook onze docenten/ons personeel om (extra) bevoegdheden te halen. Door middel van het bovenstaande beleid kunnen we inspelen op veranderingen in de toekomst en personeel binden aan onze school.

In het huidige schooljaar hebben 11 collega's de werkplekbegeleiderscursus positief afgerond. In totaal beschikt het Insula College nu over 40 gecertificeerde werkplekbegeleiders. Deze wpb'ers hebben samen met collega's dit jaar 53 studenten een leerwerkplek mogen bieden. Er zijn beleidsplannen voor zowel docenten in opleiding als voor startende docenten opgesteld. Op deze wijze streven we naar een goede en begeleiding van zowel collega's in opleiding als startende collega's. Van deze groep leraren in opleiding hebben 8 personen een kleine vacature in hun derde of vierde leerjaar vervuld.

2.4.5 Werkdrukmiddelen

Werkdrukmiddelen PO

Voor het terugdringen van de werkdruk van leerkrachten in het primair onderwijs heeft het kabinet vanaf het schooljaar 2018-2019 extra rijksvergoeding beschikbaar gesteld. Voor 2023 werd het bedrag per leerling vastgesteld op € 274,90 per leerling voor reguliere basisscholen en € 412,35 per leerling voor het SBO. Omdat het bedrag per leerling niet volledig is geïndexeerd met de stijging van de cao PO en het dichten van de loonkloof tussen PO en VO in 2022 is de inzet vanaf het schooljaar 2023-2024 verlaagd.

Conform het met de vakbonden en de PO-raad gesloten werkdrukakkoord heeft bij elke school het team een analyse uitgevoerd waar de knelpunten zitten die medewerkers ervaren en de oplossingen die zij hiervoor voorzien. Het team heeft vervolgens zelf bepaald welke maatregelen er in hun school worden genomen om de werkdruk te verminderen. Het bestedingsplan wat op basis hiervan is opgesteld is ter instemming voorgelegd aan de personeelsgeleding van de MR. In het overzicht hieronder is per school een samenvatting opgenomen van de voor de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024 goedgekeurde bestedingsplannen. Naast deze bestedingsplannen zijn ook verschillende niet-financiële maatregelen ingezet om de werkdruk te verminderen.

School / middelen	Bestedingsplannen 2022-2023 en 2023-2024
SBO De Toekomst € 70.924	• 2022-2023: Inzet 0,4 fte OOP conciërge en 1,2 fte OOP onderwijsassistent voor extra ondersteuning in de groepen • 2023-2024: Inzet 0,4 fte OOP conciërge en 1,0 fte OOP onderwijsassistent
De Horizon € 61.578	• 2022-2023: Inzet 0,7 fte OP om ondanks de leerlingendaling extra groep te kunnen maken. • 2023-2024: 0,6 fte OP
De Dr.H.Bavinckschool € 95.390	• 2022-2023: Inzet 0,8 fte OP en 0,6 fte OOP onderwijsassistent verdeeld over 2 locaties • 2023-2024: Inzet 0,8 fte OP en 0,45 fte OOP onderwijsassistent
Prinses Julianaschool € 62.127	• 2022-2023: Inzet 0,7 fte OP om extra groep te kunnen maken. • 2023-2024: Idem
De Repelaer € 73.123	• 2022-2023: Inzet 0,8 fte OP en 0,2 fte OOP onderwijsassistent verdeeld over 2 locaties voor extra ondersteuning en deels vrij roosteren van leerkrachten, waardoor er meer ruimte is voor kinderen die extra aandacht nodig hebben • 2023-2024: Inzet 0,8 fte OP
De Fontein € 71.199	• 2022-2023: Inzet 0,9 fte OP verdeeld over 2 locaties om ondanks leerlingendaling extra groep te kunnen maken, waardoor het groepsgemiddelde lager wordt en meer tijd beschikbaar is voor individuele leerlingen • 2023-2024: Inzet 0,85 fte OP
De Regenboog € 64.876	• 2022-2023: Inzet 0,1 fte OP en 1,15 fte OOP onderwijsassistent verdeeld over 2 locaties voor extra ondersteuning leerkrachten en inhuur externe gymleerkracht voor 0,2 fte OP. • 2023-2024: Inzet 0,1 fte OP en 0,75 fte OOP + 0,2 fte extern
EBS Eden € 59.928	• 2022-2023: Inzet 0,7 fte OP voor meer handen in de groepen • 2023-2024: Wijziging inzet naar 1,05 fte OOP voor meer handen in de groepen
Prins Bernhardschool € 57.179	• 2022-2023: Inzet 0,5 fte OP gymleerkracht en 0,5 fte OOP conciërge/onderwijsassistent voor ontlasten leerkrachten en meer ondersteuning voor instructie en begeleiding kinderen • 2023-2024: Inzet 0,5 fte OP en 0,25 fte OOP

De Sterrekijker € 121.781	• 2022-2023: Inzet 0,5 fte OP (gym)leerkracht voor extra handen in de klas en 1,55 fte OOP onderwijsassistent voor de midden- en bovenbouw, zodat werkplezier toeneemt met een hoger gevoel van tevredenheid en voldoening • 2023-2024: Inzet 2,1 fte OOP (gymleerkracht in reguliere formatie)
Het Kristal € 104.462	• 2022-2023: Inzet 1,3 fte OP om extra handen in de groepen te realiseren, het voeren van gesprekken met ouders en externen onder schooltijd en het gemakkelijker afnemen van toetsen • 2023-2024: Wijziging inzet naar 1,65 fte OOP

Werkdrukmiddelen VO

Op basis van het in maart 2022 gesloten onderwijsakkoord zijn door ophoging van de regeling strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten vanaf 2022 extra middelen beschikbaar gesteld voor terugdringing werkdruk. Omdat de middelen pas in het najaar 2022 beschikbaar werden gesteld, is het individuele deel (50%) conform de gemaakte afspraken uitbetaald of gespaard over het kalenderjaar 2022 en de eerste maanden van 2023 (januari – juli). Vanaf het schooljaar 2023-2024 is het individuele deel meegenomen in het taakbeleid. Voor de structurele invulling van het beleid voor het collectieve deel (50%) met ingang van schooljaar 2023-2024 is een werkgroep ingesteld. Het over de periode 2022 tot en met juli 2023 niet-gebruikte collectieve deel is in de meerjarenbegroting toegevoegd aan de raming voor incidentele inzet in de periode 2024 tot en met juli 2025.

In januari 2023 is een werkgroep opgericht, bestaande uit diverse personeelsleden van de verschillende locaties van het Insula College (en de Hans Petri school), die zich o.a. heeft beziggehouden met het ontwikkelen van een collectief werkdrukplan voor schooljaar 2023/2024. In eerste instantie is er een uitvraag gedaan vanuit deze werkgroep aan het hele personeel van het Insula College op 24-1-2023 om ideeën te verzamelen voor de inzet van de collectieve werkdrukmiddelen.

In februari 2023 zijn de ideeën bekeken en geïnventariseerd per locatie. Aangezien de ideeën per locatie verschilden, is er daarna op locatieniveau verder gekeken hoe de beschikbare gelden ingezet zouden kunnen worden en met actieve betrokkenheid van de medewerkers.

De ideeën per locatie zijn vanaf maart 2023 nader uitgewerkt in een werkdrukplan voor 2023-2024. De LR heeft ingestemd met het werkdrukplan 2023-2024.

Voor 2023 betroffen de middelen voor werkdrukverlichting € 318,68 per leerling (VMBO-bg klas 3 en 4 € 478,03 per leerling) overeenkomend met € 750.971. Het collectieve deel hiervan (50%) bedraagt over het gehele jaar 2023 € 375.485 en daarvan over de periode augustus tot en met december 2023 € 156.452. De werkgroep heeft bestedingsplannen ontwikkeld die ter goedkeuring zijn voorgelegd aan de locatieraden en de MR van het Insula College. De raden hebben ingestemd met de bestedingsplannen. Op basis daarvan zijn de bestedingsplannen verwerkt in de begroting conform onderstaande invulling:

School / collectieve middelen aug-dec 2023	Bestedingsplannen 2023-2024
Insula VMBO/ Leerpark € 28.316	• 2023-2024: Inzet 0,2 fte OOP verzuimcoördinator en 0,6 fte OP voor splitsen groepen
Insula MAVO/ Koningstraat € 50.956	• 2023-2024: Inzet 1 fte OOP ondersteuning onderwijsassistent + 0,7 fte OP extra formatie
Insula HAVO-VWO/Hal- maheiraplein € 77.180	• 2023-2024: Inzet 1,8 fte OOP ondersteuning onderwijsassistenten en surveillance voor examens en toetsweken via inhuur

2.5 FINANCIËEL BELEID

2.5.1 Ontwikkelingen en risico's

In deze subparagraaf worden ontwikkelingen en risico's genoemd waarvan het vermoeden bestaat dat die zich kunnen voordoen, maar waarvan de financiële omvang (nog) niet gekwantificeerd kan worden. In de subparagrafen 2.5.2. en 2.5.3. worden het risicobeheersingsstelsel en risicobeheersingsmaatregelen beschreven. Op basis van de geconstateerde risico's en de risicobeheersingsmaatregelen is een weerstandsvermogen en daarbinnen een buffer van een bepaalde omvang nodig (zie subparagraaf 2.5.5.). Waar van toepassing is de toelichting inzake de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht (bevoegd gezag van de Hans Petrischool) te vinden in het afzonderlijk uitgebrachte jaarverslag (zie www.hanspetri.nl).

Leerlingaantallen PO en VO

De inkomsten worden grotendeels bepaald door het aantal leerlingen. Het realiseren van een bepaalde omvang van leerlingaantallen binnen de scholen is geen doel op zich, maar wel noodzakelijk voor een efficiënte bedrijfsvoering. Door het voeren van beleid op de doorgaande lijn van 0 – 18+ jaar kan een kind/leerling worden gestimuleerd zijn of haar onderwijscarrière binnen H3O te (ver)volgen. Het realiseren van de geraamde leerlingaantallen kan ook deels afhankelijk zijn van de kwaliteit en capaciteit van gebouwen en andere niet te beïnvloeden externe omstandigheden. De realiteitswaarde van de leerlingprognoses is onderwerp van gesprek in elk overleg met een directeur in het kader van de planning- & control cyclus. In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de scholen met de leerlingaantallen.

Primair onderwijs

Sinds 2009 is het aantal leerlingen in Dordrecht op basisscholen incl. SBO in de leeftijd 4-12 jaar tot en met 1 oktober 2021 gedaald met 1.560 (13,5%) vanwege de demografische ontwikkeling. In de vorige prognose (juni 2019) werd nog uitgegaan van een verdere daling van het aantal kinderen. Inmiddels is in opdracht van de gemeente Dordrecht een nieuwe leerlingenprognose primair onderwijs beschikbaar gesteld (oktober 2022) waarin het aantal leerlingen stabiliseert op basis van een toename van de woningbouw en het geboortecijfer. Bovendien stijgen de aantallen in het primair onderwijs in een aantal wijken waar H3O geen school heeft en dalen deze in andere wijken waar H3O wel vertegenwoordigd is. De ambities woningbouw van de gemeente Dordrecht zijn de afgelopen jaren niet bewaarheid geworden. Om deze reden wordt uitgegaan van een voorzichtige raming.

Vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging wordt in het PO een nieuwe teldatum toegepast: 1 februari. Het gerealiseerde leerlingenaantal op 1 februari 2023 bij H3O is uitgekomen op 2.890 (1 februari 2022 2.979), geraamd in de begroting 2023 was een daling naar 2.905. Het marktaandeel van H3O is hierdoor gedaald van 28,9% naar 28,2%. Het leerlingenaantal per 1 februari 2024 is opnieuw gedaald en bedraagt 2.827. In de begroting 2024 was geraamd 2.840. Bij deze aantallen zal het marktaandeel in 2024 naar verwachting weer dalen. De daling wordt met name veroorzaakt door het Kristal. Vanwege de tijdelijke locatie aan de Eulerlaan raakt het Kristal leerlingen kwijt. Naar verwachting stijgt het leerlingenaantal weer bij het betrekken van de nieuwbouw (voorjaar 2025), echter bij andere scholen zijn opnieuw dalingen geraamd (Horizon, Repelaer, Prins Bernhardschool). Vanaf 1 februari 2025 is in de meerjarenbegroting daarom een stabilisering geraamd.

Voortgezet onderwijs

Uit de vorige leerlingenprognose voortgezet onderwijs (voorjaar 2016) van de gemeente Dordrecht blijkt dat het aantal 12 tot 18-jarigen vanaf 2017 zou gaan afnemen vanwege

de demografische ontwikkeling met ruim 700 leerlingen oftewel bijna 10%. Dit biedt zowel kansen als bedreigingen. Uit het PO is bekend dat de daling zich niet evenredig verspreidt over de verschillende besturen c.q. VO-scholen. De daling is gerealiseerd en het aantal leerlingen in Dordrecht bedraagt 6.954 per 1 oktober 2021. Uit de meest recente leerlingenprognose voortgezet onderwijs (oktober 2022) blijkt een stijging tot en met 2027 van ongeveer 300 leerlingen op basis van toegenomen woningbouw en daarna weer een daling met hetzelfde aantal tot en met 2032. De ambities woningbouw van de gemeente Dordrecht zijn de afgelopen jaren niet bewaarheid geworden. Om deze reden wordt uitgegaan van een voorzichtige raming.

Het gerealiseerde aantal leerlingen bij het Insula College voor het schooljaar 2023-2024 is 2.240 (exclusief vavo-leerlingen die elders onderwijs genieten). Dit zijn 22 leerlingen minder dan het aantal leerlingen in 2022-2023 bestaande uit + 17 bij vmbo-beroepsgericht, + 7 bij mavo en - 46 bij havo/vwo. De instroom bij mavo/havo/vwo daalde van 401 naar 380. Daarnaast was er minder zij-instroom in havo-4. De instroom bij het vmbo-beroepsgericht was prima, van 64 naar 87, en is daarmee terug op het niveau van het schooljaar 2020-2021. Het marktaandeel van het Insula College daalde per saldo van 31,5% naar 30,4%. Voor het schooljaar 2024-2025 wordt een daling van - 15 leerlingen geraamd bij vmbo-beroepsgericht vanwege grote groepen leerlingen in de leerjaren 3 en 4 op de locatie Leerpark. Bij dit aantal zal het marktaandeel van het Insula College gezien de stijging van de basisgeneratie van het aantal VO-leerlingen in Dordrecht naar verwachting licht dalen. In de prognose van de gemeente Dordrecht is een stijging van het aantal leerlingen van het Insula College en een gelijkblijvend marktaandeel voorzien.

Overheidsmaatregelen en overige ontwikkelingen

Bij het opstellen van de begroting diende rekening te worden gehouden met verschillende overheidsmaatregelen, waarvan de financiële gevolgen deels nog niet (volledig) kunnen worden overzien.

De financiële crisis leidde er tot de coronacrisis toe dat de overheid maatregelen nam om de overheidsfinanciën op orde te houden. Gevolg was dat het in het verleden ontstane automatisme dat kostenverhogingen als gevolg van cao, inflatie en beleidsintensiveringen werden gecompenseerd in de rijksvergoeding was vervallen. Huidige praktijk is dat het telkens weer afwachten is welke loonbijstelling het kabinet beschikbaar stelt voor ontwikkelingen bij de pensioenpremies en overige werkgeverslasten enerzijds en loonruimte voor een nieuwe cao anderzijds. Grootste financiële risico was tot een aantal jaren geleden de ontwikkeling van de pensioenpremie. De ABP-premies zijn tot en met 2021 telkens gestegen. Voor 2022 is de ABP-premie op verzoek van de sociale partners gelijk gehouden, omdat de noodzakelijk stijging in 2023 binnen het pensioenstelsel voor werkgevers is gecompenseerd. De regering heeft bij de voorjaarsnota (in mei 2023) loonbijstelling beschikbaar gesteld van 5,76% voor een nieuwe cao, terwijl in de daarna tussen werkgevers en werknemers afgesloten cao een salarismaatregel van 10% is verwerkt. Voor een deel (4,24%) is een voorschot genomen door de werkgevers op te ontvangen loonbijstelling in 2024. Om deze reden loopt de cao tot 1 oktober 2024.

De minister van SZW heeft het uurtarief voor de kinderopvangtoeslag voor 2024 verhoogd met ruim 12% (dagopvang) en 16% (BSO). In de huidige cao doorlopend tot 30 juni 2024 zijn salarismaatregelen opgenomen van gemiddeld 4% in 2024. De vraag is wat de verhogingen van de kinderopvangtoeslag zullen betekenen voor de nieuwe cao vanaf 1 juli 2024.

Ter bestrijding van de opgelopen onderwijsachterstanden als gevolg van de coronacrisis heeft het kabinet extra incidentele middelen beschikbaar gesteld uit het nationaal programma onderwijs. Deze zijn toegezegd voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 met een inmiddels verlengde uitvoeringstermijn tot en met de zomer 2025. De onderwijsachterstandscholen hebben in 2023 beschikkingen ontvangen voor geormerkte

subsidies verbetering basisvaardigheden waaruit (een deel van) de activiteiten en inzet vanuit de middelen van het nationaal programma onderwijs kunnen worden gecontinueerd (tot en met de zomer 2025). Voor maart 2024 is een nieuwe ronde subsidie verbetering basisvaardigheden aangekondigd. Naar verwachting kunnen deze middelen tot de zomer 2026 worden ingezet. Tevens heeft het kabinet in het regeerakkoord een structurele verhoging van de rijksvergoeding voor het funderend onderwijs (voortgezet en primair onderwijs) aangekondigd vanaf 2026 voor alle scholen door middel van een nieuw financieringsinstrument. Uit de middelen van het nationaal programma onderwijs en de subsidies verbetering basisvaardigheden worden met name extra leerkrachten en onderwijsassistenten aangetrokken. Problematisch is dat in ieder geval tot 2026 veel incidentele subsidies worden toegekend, waarvoor structurele verplichtingen worden aangegaan indien medewerkers vaste contracten moeten worden aangeboden. Bij de voorbereiding van de invulling van de formatie voor het nieuwe schooljaar (voorjaar) dienen telkens nieuwe keuzes te worden gemaakt in hoeverre dit wenselijk op basis van de op dat moment beschikbare informatie. Aangezien het aantal malen dat een tijdelijk contract kan worden verlengd beperkt is, is het relevant dat het kabinet tijdig duidelijkheid verstrekt inzake de verhoging van de structurele bekostiging.

Verder is in het regeerakkoord Rutte IV de zogenoemde 'gratis' kinderopvang opgenomen vanaf 2025. De uitwerking leidt vooralsnog tot zoveel praktische problemen (verwachting 30% vraaggroei en ook in de kinderopvang personeelstekort en ruimtegebrek) dat de invoering is uitgesteld tot 2027. Voor zowel de extra middelen voor versterking funderend onderwijs vanaf 2026 als de 'gratis' kinderopvang vanaf 2027 is het de vraag in hoeverre een nieuw kabinet dit gaat bestendigen in het volgende regeerakkoord.

Verder zijn de volgende ontwikkelingen en risico's relevant:

- wet arbeidsmarkt in balans: per 1 januari 2020 is de nieuwe wet arbeidsmarkt in balans (WAB) in werking getreden. De WAB bevat een reeks samenhangende maatregelen betrekking hebbend op ontslagrecht, flexibele arbeid en WW-premie. Meest relevant voor H3O is dat de transitievergoeding voortaan anders berekend wordt. Als H3O tot voor kort een medewerker ontsloeg, hoefden we hem geen transitievergoeding te betalen als hij nog geen twee jaar in dienst was. Dit is veranderd. Onder de WAB heeft een werknemer al vanaf zijn eerste werkdag recht op een transitievergoeding bij ontslag, ook tijdens zijn proeftijd. Daar staat tegenover dat de berekening van de transitievergoeding lager wordt voor de jaren na tien jaren dienstverband;
- eigen risicodragerschap WW/wijziging regelgeving participatiefonds: in het VO betaalt de school een eigen bijdrage van 25% van de WW-uitkeringen en bovenwettelijke uitkeringen aan ex-werknemers. Vanaf augustus 2022 is de regelgeving van het participatiefonds PO gewijzigd: standaard wordt een eigen bijdrage van 50% van de uitkeringskosten toegepast die kan worden verlaagd naar 10% indien wordt voldaan aan de voorwaarden van het participatiefonds. Het aflopen van tijdelijke contracten leidend tot ww-uitkeringen dient daarom zoveel als mogelijk te worden voorkomen. Bij aannahme vanwege een tijdelijke formatiebehoefte of ontslag van een collega wordt deze consequentie in de overwegingen meegenomen;
- WGA/Ziektewet: H3O is sinds 2012 vrijwillig verzekerd voor de WGA en vanaf 2014 voor de ziektewet-flex (eigen risicodragers). De modernisering van de ziektewet zorgt ervoor dat lasten van ziektewet en WGA van werknemers zonder vaste aanstelling worden toegerekend aan de laatste werkgever. De risico's nemen hierdoor toe, omdat een grotere verantwoordelijkheid bij de werkgever wordt neergelegd. Een toename van het aantal WGA-ers leidt tot een hogere premie. Het is dus relevant om gedeeltelijke arbeidsongeschiktheid zoveel als mogelijk te voorkomen. Vanaf 2017 is er ook de mogelijkheid om eigen risicodragers te worden voor de ziektewet-vast. Op zich is dit voor H3O wenselijk om zodoende al deze verzekeringen in een hand te brengen om meer verbinding te kunnen realiseren. Het ziekteverzuim bij H3O is echter te hoog, waardoor op dit moment geen enkele verzekeraar interesse heeft om een verzekering voor de ziektewet-vast bij H3O af te sluiten. In combinatie met het eigen risicodragerschap voor ziekteverzuim van-

af 2020 (beëindiging aansluiting vervangingsfonds) in het PO ontstaan meer mogelijkheden voor eigen ziekte- en vervangingsbeleid. Het ziekteverzuim bij H3O moet omlaag om in deze dossiers verdere stappen te kunnen zetten. Het WGA-contract is aanbesteed voor de periode 2020 tot en met 2024;

- wet werk en zekerheid: vanaf 1 juli 2016 is de wet werk en zekerheid (WWZ) voor het primair- en voortgezet onderwijs van kracht. Vanaf 1 juli 2015 is de WWZ binnen de kinderopvang al van kracht. Een onderdeel van de WWZ is de ketenbepaling. Daardoor is het aantal tijdelijke opeenvolgende contracten dat aan een werknemer kan worden aangeboden, beperkt;
- ziektevervanging/lerarentekort: door het lerarentekort kunnen vacatures moeilijk worden vervuld met een reguliere sollicitatieprocedure en zijn vervangers niet beschikbaar. Terugvalpositie is om dure uitzendkrachten en zzp'ers in te schakelen, voor zover deze wel beschikbaar zijn. In 2022 en 2023 heeft dit met name in het PO geleid tot budgetoverschrijdingen. Binnen de begroting 2024 is hier echter geen ruimte voor geraamd. Afspraak is dat de meerkosten van uitzendkrachten en zzp'ers door de school binnen de begroting worden opgevangen en te stoppen met kortdurende ziektevervanging door externen. Hierop zal sterker gestuurd worden. Door in te zetten op strategisch personeelsplanning wordt gestreefd naar het voorkomen van een lerarentekort;
- vereenvoudiging bekostiging: voor zowel het VO als het PO is een vereenvoudiging van de bekostiging doorgevoerd. De nieuwe bekostigingssystematiek in het VO is vanaf 2022 ingevoerd. Deze systematiek is nadelig voor brede scholengemeenschappen. Op termijn daalt de lumpsum voor het Insula College met - 1,3% oftewel - € 0,255 mln. De vereenvoudiging van de bekostiging in het PO is ingevoerd vanaf 2023. De vereenvoudiging in het PO is positief voor H3O. Wel is eenmalig in 2022 een correctie op de bekostiging PO doorgevoerd door het vervallen van de vordering lumpsum personeel PO;
- samenwerkingsverband passend onderwijs PO: de toename van het aantal SO en SBO-leerlingen in Dordrecht en de als gevolg daarvan toegenomen doorbetalingen zorgen ervoor dat het samenwerkingsverband passend onderwijs primair onderwijs Dordrecht binnen haar begroting nadere prioriteiten moet stellen. Vanaf de zomer 2024 wordt de bijdrage preventieve arrangementen voor IB-uren naar verwachting geschrapt. Wel is de bijdrage aan het Leonardo-onderwijs vanaf 2024 verhoogd. Bij het SWV VO is er juist financiële ruimte vanwege minder lwoo-ers en is de bijdrage voor zorgcoördinatie bij de locatie Leerpark structureel verhoogd en is beleidsvrije ruimte beschikbaar stelt voor nieuwe planvorming;
- regelingen strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leraren: eerder heeft OCW aangekondigd dat de regelingen strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leraren voor zowel VO als PO per zomer 2023 zou ophouden te bestaan vanwege de oprichting van de onderwijsregio's voor de aanpak van het lerarentekort. Aangezien deze oprichting is vertraagd, zijn de regelingen verlengd tot en met 2024. Het budget is bij OCW structureel beschikbaar, maar tot op heden is nog niet duidelijk hoe dit budget vanuit OCW vanaf 2025 wordt ingezet vanaf 2025. In de meerjarenbegroting van H3O is het budget wel structureel geraamd;
- gevolgen nieuwe regelgeving onderhoud en nieuwe/geactualiseerde MJOP's: zie specifieke toelichting hierboven;
- bezetting peuterwerk en VE-percentages: de benodigde personele inzet en het resultaat van de sector peuterwerk en kinderopvang is grotendeels afhankelijk van het aantal kinderen bij het peuterwerk en in de kinderopvang en specifiek voor het peuterwerk van het aantal VE-peuters. Afhankelijk van de keuze van ouders kan de bezetting van kinderen op een locatie snel wijzigen. Bij een gewijzigde bezetting dient snel te worden bijgestuurd op de personele inzet. Daarvoor is een flexibele schil noodzakelijk. Vanaf 1 augustus 2020 is de wet ingegaan voor uitbreiding van het VE-aanbod van 10 naar 16 uur per week. Vanaf 1 januari 2021 is met subsidie van de gemeente Dordrecht op alle locaties het VE-aanbod verruimd. Om de uitbreiding betaalbaar te houden, heeft de gemeente Dordrecht besloten de indicatiestelling voor VE te beperken. Omdat voor VE-uren een substantieel

hoger uurtarief wordt gesubsidieerd dan voor reguliere uren, is het risico dat een daling van het aantal VE-uren in combinatie met minder peuters, zal leiden tot minder bezetting en het moeten sluiten van VE-groepen. Inmiddels is duidelijk dat de totale bezetting en daarbinnen het aantal VE-uren over de jaren 2021 tot en met 2023 lager is uitgekomen dan geraamd, waardoor over deze jaren minder subsidie is gerealiseerd dan toegekend. Voor de opstartfase van KDV Kristal worden aanloopverliezen geraamd die in 2023 en 2024 leiden tot een negatief resultaat voor de sector peuterwerk/kinderopvang.

Om de toenemende risico's op te kunnen vangen, is het wenselijk de flexibiliteit in de kostenstructuur te handhaven c.q. te vergroten.

2.5.2 Risicobeheersingsstelsel

Gezien de financiële positie van de stichting (zie hierna) is er enige bereidheid om een grote (financiële) impact van risico's te accepteren maar wel vanuit een beleidskader dat waar mogelijk risico's worden afgedekt. Zo moet operationeel het onderwijs en de kinderopvang altijd door kunnen gaan en dient te worden voldaan aan alle relevante wet- en regelgeving. Betrouwbare informatie (juist, tijdig en volledig) is noodzakelijk om goed te kunnen bijsturen. In deze subparagraaf wordt in het kader van 'Goed Bestuur' ingegaan op het stelsel van interne beheersingsmaatregelen dat wordt gehanteerd om tegemoet te komen aan de gesignaleerde risico's en onzekerheden. Omdat het VO de grootste sector binnen H₃O is, wordt de code goed bestuur van de VO-Raad toegepast.

Het stelsel van interne beheersingsmaatregelen is opgebouwd uit:

- 1) een geformuleerde visie, missie, strategie en operationele strategische doelstellingen waarmee wordt gestuurd en op basis daarvan het benoemen van kritische succesfactoren en prestatie-indicatoren;
- 2) een helder geformuleerd besturingsconcept en daarvan afgeleide taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden;
- 3) een adequate organisatiestructuur die aansluit op het besturingsconcept;
- 4) een goede procesinrichting en risico-analyse;
- 5) een goede planning- & controlcyclus en een daarbij behorend adequaat instrumentarium, waarin wordt gerapporteerd en geanalyseerd omtrent financiële en niet-financiële informatie.

Ad 1) De visie, missie en strategie zijn geëvalueerd en waar nodig geactualiseerd in het strategisch plan 2019-2023 en het nieuwe Koersplan 2024-2027.

Ad 2/3) Het besturingsconcept en de organisatiestructuur is conform de code goed bestuur vastgelegd in verschillende documenten zoals het reglement Raad van Toezicht, het reglement College van Bestuur en het managementstatuut.

Ad 4) De procesinrichting is vastgelegd in het handboek AO. De risico-analyse is opgenomen in het financieel beleidsplan en wordt jaarlijks geactualiseerd in de kaderbrief, de begroting en het jaarverslag.

Ad 5) De beschrijving van de planning- en controlcyclus met kalender is opgenomen in het financieel beleidsplan.

Doelstelling van het meerjarig financieel beleidsplan is om een kader te bieden waarin ten eerste het beleid en de ambities op het gebied van planning & control en bedrijfsvoering voor de komende vier jaren worden verwoord en ten tweede de financiële randvoorwaarden worden geschetst waarbinnen de speerpunten uit het strategisch beleidsplan dienen te worden gerealiseerd rekening houdend met relevante ontwikkelingen en risico's. Het financieel beleidsplan bevat daarom enerzijds bestaand en reeds vastgesteld beleid (verdelingsmodellen binnen de sectoren VO en PO) en anderzijds een nadere uitwerking van bepaalde onderwerpen (ambities planning & controlcyclus en bedrijfsvoering, risico-analyse). Deze uitwerking is van invloed op de noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen en de beschikbare budgetten voor strategische speerpunten. In december 2018 is samen met het nieuwe strategisch plan het financieel beleidsplan

2019-2022 vastgesteld. Voor de strategische speerpunten is voor de periode van het financieel beleidsplan extra budget vrijgemaakt. De inzet daarvan is doorgetrokken naar 2023. In 2023 is het nieuwe Koersplan 2024-2027 ontwikkeld. Om de doelmatige inzet van middelen inzichtelijker te maken, is in de begroting 2024 de koppeling van ambities, actiepunten en beschikbare budgetten versterkt.

De intentie was om bij het nieuwe Koersplan ook een geactualiseerd financieel beleidsplan te schrijven. Gezien de vele onzekerheden op dit moment (vele tijdelijke incidentele middelen tot en met 2025, onzekerheden over de structurele bekostiging door OCW vanaf 2026 (omvang en inhoud nieuw financieringsinstrument), nieuw kabinet/regeerakkoord, IHP PO, IHP VO, gevolgen nieuwe regelgeving voor MJOP's en dotaties voorziening onderhoud) heeft dat op dit moment geen toegevoegde waarde en wordt dit uitgesteld naar het najaar 2024 in de verwachting dat er dan een regeerakkoord op tafel ligt en er meer duidelijkheid is rond de IHP's en MJOP's).

2.5.3 Risicobeheersingsmaatregelen

Risico's vragen om een passende reactie bijvoorbeeld door middel van een van de onderstaande acties:

- Het risico voorkomen met beheersingsmaatregelen (goed bestuur, goed management);
- Het risico beperken of afdekken met beheersingsmaatregelen (bijvoorbeeld verzekeren);
- Het vroegtijdig voorzien van risicovolle ontwikkelingen en het met behulp van goede meerjarenbegrotingen tijdig binnen de exploitatie vrijmaken van financiële middelen ter dekking van de financiële gevolgen.

Binnen H³O zijn reeds verschillende risicobeheersingsmaatregelen genomen. Zo wordt in de meerjarenbegroting uitgegaan van een behoedzaam scenario voor de ontwikkeling van leerlingenaantallen. Om eventuele bezuinigingen op te kunnen vangen, wordt gewerkt met een flexibele schil bij de inzet van personeel in de vorm van tijdelijke contracten. Daarnaast zijn vanuit het vorige financieel beleidsplan de volgende maatregelen genomen om tot verdere risicobeheersing te komen (op het niveau van 'financial control'):

- Digitale verwerking van inkoopfacturen en van ouderbijdragen in het VO en PO;
- Incassobeleid is ontwikkeld en beperkt tot enkel de ouderbijdragen kinderopvang;
- Het verzekeringspakket is doorgelicht en ondergebracht bij één verzekeraar;
- Het aantal bankrekeningen en pasjes is beperkt. Het betalingsverkeer is efficiënter georganiseerd;
- De betrouwbaarheid van de financiële administratie is verbeterd door controle op de volledigheid van de onderbouwing van mutaties (contractenregister, pakbonnen) en tijdige aanlevering;
- Het handboek AO, de mandaatregeling en het treasurystatuut zijn geactualiseerd. Het beleid op het gebied van aanbestedingen is ontwikkeld conform gewijzigde wet- en regelgeving;
- Het beheer van het ICT-netwerk is in 2014 ondergebracht bij Kien, specialist voor het onderwijs in Dordrecht. Kien is in 2016 gestart met het traject ISAE 3402-certificering welke in 2018 is afgerond. Bij Kien is een functionaris gegevensbescherming aangesteld ten behoeve van alle leden;
- Voor het organiseren van en controle op de kwaliteit van de schoonmaak wordt vanaf juli 2016 binnen de schoonmaak-BV FBD een nieuwe toezichthouder ingehuurd. H³O voert inmiddels zelf de personele-, salaris- en financiële administratie uit. Vanaf 2 november 2016 is H³O 100%-aandeelhouder.

Vanaf de vorige planperiode is een structuur van programmagroepen opgezet om strategische doelstellingen te realiseren en het risicomanagement te verbeteren door het:

- Realiseren van samenhang tussen strategie, beleid en risicomanagement;
- Koppelen van strategische thema's aan (jaar)doelstellingen;

- Realiseren van samenhang tussen jaarplan, bestuursrapportage aan de Raad van Toezicht en verantwoording in het jaarverslag.

Stichting H₃O bevindt zich op dit moment in de verbeterfase van risicomanagement. In de uitvoeringsfase worden risico-analyses uitgevoerd en risicomanagement geïmplementeerd binnen de organisatie, in de verbeterfase gaat het om de optimalisatie hiervan. Streven is om door te groeien naar de verankeringsfase: risicomanagement is dan ingebed in de organisatie, integraal onderdeel van de bedrijfsprocessen en dient als basis voor (strategische) besluitvorming. De programmagroep Betekenisvolle Informatie & Processen concentreerde zich op de doorontwikkeling van financial naar management control. De hoofdlijnen hiervan waren:

- Stimuleren risicobewustzijn en waar nodig cultuurverandering binnen H₃O (continue aandachtspunt);
- Verder integreren onderwijskwaliteit en doorstroom PO-VO in de planning- en controlcyclus (continue aandachtspunt);
- Evaluatie invulling code goed bestuur en voor zover nodig aanpassing en/of aanvulling van de huidige documenten mede gezien de nieuwe code van de VO-raad (inmiddels afgerond);
- Stimuleren en verbeteren van gestandaardiseerd gebruik van informatiesystemen (continue aandachtspunt);
- Doorontwikkeling inkoop- en aanbestedingsbeleid (continue aandachtspunt);
- Inventariseren sleutelfunctionarissen en kennisdeling (inmiddels afgerond);
- Verbeteren horizontale verantwoording en publiekswaarde jaarverslag (over 2021 is het eerste publieksjaarverslag gepubliceerd en tevens over 2022. Deze zal ook voor 2023 worden opgemaakt).

De structuur met programmagroepen is geëvalueerd. Het CvB heeft in overleg met de directeuren besloten om de structuur van een MT-Totaal, afzonderlijke overleggen MT-VO en MT-PO, en programmagroepen te verlaten en vanaf 2023 verder te gaan met het H₃O-overleg. Het H₃O-overleg bestaat uit het CvB, alle directeuren en de stafhoofden van het bestuursbureau en komt een keer per maand, 10 x per jaar bijeen. Vanuit het H₃O-overleg kunnen werkgroepen voor specifieke beleidsonderwerpen worden opgestart.

Een van de wensen was en is om de onderwijskwaliteit meer te integreren in de planning- en controlcyclus, waardoor de dynamiek en spreiding van de financiële planning- en controlcyclus en de onderwijsinhoudelijke planning- en controlcyclus meer op elkaar aansluiten. De managementrapportagestructuur en-gesprekken zijn daarom vervangen door een midterm review die in het voorjaar plaatsvindt. De midterm review is voornamelijk gericht op de (onderwijs-)kwaliteit, vormt een essentieel onderdeel van de bestuurlijke kwaliteitszorg, is niet gericht op management en risicobeheersing. Dat gebeurt tijdens begrotings- en formatiegesprekken. De midterm review is een kritische kwaliteitsdialoog tussen de directie van de school enerzijds en het CvB anderzijds. De directie kan zich laten ondersteunen door het MT of andere functionarissen van de school. Het CvB laat zich ondersteunen door de staf. Het doel van de midterm review is dat er (indien nodig) aandachts- of verbeterpunten door het CvB voor de schooldirectie worden geformuleerd. Het secretariaat maakt een beknopt verslag van het gesprek.

In 2023 zijn binnen Afas Insite dashboards ontwikkeld en uitgerold, zodat directeuren beter inzicht krijgen in de benutting van hun budgetten. De dashboards geven inzicht in de benutting van de exploitatie, van de investeringen en van de formatie op basis van de meest recent vastgestelde begroting. De IKC-directeuren hebben dit inzicht voor zowel school, peuterspeelzaal, BSO als KDV (Repelaar en Kristal). Op deze manier verwachten we de kwaliteit van het budgetbeheer te verbeteren.

2.5.4 Allocatie van middelen / verdelingsmodel

Het verdelingsmodel binnen H₃O is gebaseerd op het principe van solidariteit tussen de scholen en heeft zowel betrekking op de verdeling van middelen binnen de stichting als binnen de sectoren. Het verdelingsmodel is in 2008 vastgesteld door het College van Bestuur en is nadien verschillende malen geactualiseerd naar aanleiding van aanpassingen in de rijksvergoeding (bijvoorbeeld wijziging gewichtenregeling en introductie impulsmiddelen en later onderwijsachterstandenmiddelen in het PO). Mede vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging bij zowel het VO (vanaf 2022) als het PO (vanaf 2023) hebben nieuwe aanpassingen van het verdelingsmodel plaatsgevonden.

Bij het VO zijn de volgende wijzigingen doorgevoerd:

- De correctie vanwege de inzet van LD-functies bij havo/vwo in relatie tot de berekening van de vereenvoudigde samengevoegde lumpsum bekostiging op basis van één basisbedrag per leerling voor het gehele Insula College is aangepast;
- De correctie voor het Insula locatie Leerpark vanwege de in voorgaande jaren relatief hoge gemiddelde loonsom OP vervalt in de verwachting dat de gemiddelde loonsom OP van de locaties vmbo-beroepsgericht en mavo de komende jaren vrijwel gelijk zullen zijn.

In het PO is het verdelingsmodel als volgt aangepast:

- de financiële verantwoordelijkheid voor de kosten van ziektevervangings (na uitstappen uit het vervangingsfonds en eigen risicodragerschap) wordt gezamenlijk gedragen. De kosten van ziektevervangings worden evenredig over de scholen verdeeld op basis van het aantal leerlingen;
- de ratio voor bepaling van de OP-formatie voor reguliere basisscholen op basis van de nieuwe teldatum per 1 februari na de vereenvoudiging van de bekostiging is met ingang van 2023 aangepast;
- de besluitvorming over de bezuiniging op de OP-formatie gezien de daling van het aantal leerlingen wordt uitgesteld naar het najaar 2024 bij de voorbereiding van het nieuwe financieel beleidsplan 2024-2027 en voor zover mogelijk in samenhang met informatie over het nieuwe financieringsinstrument en verhoging van de structurele bekostiging vanaf 2026.

Samengevat kan het verdelingsmodel nu als volgt worden beschreven:

Verdeling middelen binnen de stichting

Uitgangspunten bij de verdeling van middelen binnen de stichting bij de begrotingsvoorbereiding zijn:

- Tussen sectoren wordt niet geschoven met baten. De baten per sector zijn beschikbaar voor dekking van de lasten van de betreffende sector;
- Een (meerjarig) tekort per sector dient gedekt te kunnen worden uit de binnen het eigen vermogen beschikbare middelen per sector;
- Vanwege van de gemeente Dordrecht in 2014 ontvangen overschrijdingsmiddelen is voor het PO een private bestemmingsreserve gevormd waaruit tekorten kunnen worden opgevangen;
- Het resultaat van de sector peuterwerk/kinderopvang wordt gemuteerd bij de private bestemmingsreserve voor deze sector;
- Op basis van regelgeving van het ministerie van OCW dient de verdeelsleutel voor de dekking van de bovenschoolse kosten te worden gebaseerd op de omvang van de rijksvergoeding. Omdat de sector peuterwerk/kinderopvang geen rijksvergoeding heeft, wordt voor het vaststellen van de bijdrage van deze sector een verdeelsleutel op basis van de totale baten toegepast;
- De verdeling van de bijdrage van de sector PO resp. VO aan de kosten van bovenschoolse contracten en het bestuursbureau over de scholen resp. locaties binnen de sectoren vindt plaats op basis van de omvang van de rijksvergoeding.

Verdeling middelen tussen de locaties van het Insula College

Voor de verdeling van middelen tussen de locaties van het Insula College zijn op hoofdlijnen de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- De budgetaanvraag van de directeur wordt gekoppeld aan de beleidsvoornemens en te behalen resultaten in het jaarplan op schooljaarbasis;
- Geoormerkte subsidies dienen te worden ingezet voor geoormerkte kosten, zodat op voorhand wordt zeker gesteld dat subsidies worden gerealiseerd;
- De bovenschoolse kosten worden geraamd op 7% op basis van de vastgestelde bovenschoolse taken en worden verdeeld op basis van de omvang van de rijksvergoeding. Sectorale kosten worden eveneens verdeeld op basis van de omvang van de rijksvergoeding;
- De begrotingsvoorstellen van een locatie worden beoordeeld op basis van de ontwikkeling van de (cumulatieve) financiële resultaten over de jaren heen met één correctie vanwege de hogere inzet van LD-functies bij havo/vwo in relatie tot de berekening van de vereenvoudigde samengevoegde lumpsum bekostiging op basis van één basisbedrag per leerling voor het gehele Insula College. De hogere gemiddelde loonsom van de OP-formatie bij havo/vwo in vergelijking met de mavo en het vmbo-beroepsgericht voor havo/vwo leidt tot hogere loonkosten overeenkomend qua omvang door de uitrol van de functiemix met een bandbreedte tussen de 1,35% en 1,8% van de vereenvoudigde lumpsum van het Insula College. De ontwikkeling van dit percentage wordt jaarlijks bij de voorbereiding van de meerjarenbegroting geëvalueerd.

Verdeling middelen tussen de basisscholen

Voor de verdeling van middelen tussen de basisscholen zijn op hoofdlijnen de volgende uitgangspunten vastgesteld:

- De budgetaanvraag van de directeur wordt gekoppeld aan de beleidsvoornemens en te behalen resultaten in het jaarprogramma op schooljaarbasis;
- Geoormerkte subsidies dienen te worden ingezet voor geoormerkte kosten, zodat op voorhand wordt zeker gesteld dat subsidies worden gerealiseerd;
- De kosten van huisvesting en cyclisch onderhoud worden evenredig over de scholen verdeeld op basis van het aantal leerlingen;
- De kosten van ziektevervanging worden evenredig over de scholen verdeeld op basis van het aantal leerlingen;
- Van elke school wordt van de baten 74% voor personele kosten en 16% voor materiële kosten gegarandeerd, samen 90%. De bovenschoolse kosten worden geraamd op 7% op basis van de vastgestelde bovenschoolse taken en worden verdeeld op basis van de omvang van de rijksvergoeding. De hierdoor beschikbare bovenschools in te zetten ruimte wordt geraamd op 3%. Sectorale kosten worden bekostigd uit deze bovenschoolse ruimte en worden eveneens verdeeld op basis van de omvang van de rijksvergoeding;
- Jaarlijks bij het indienen van het jaarplan voor het komende schooljaar (eind juni/begin juli) dient de schooldirecteur van een onderwijsachterstandsschool tevens een plan in bij het College van Bestuur met een voorstel hoe het onderwijsachterstandenbudget voor de betreffende school wordt ingezet en welke doelen hiermee worden bereikt;
- De beoordeling van de gevraagde budgetten bij SBO De Toekomst vindt plaats gerelateerd aan de geraamde baten bij deze school.

Consequentie is dat elke school altijd 90% van haar baten krijgt goedgekeurd als budget voor de schoolgebonden personele en materiële kosten (met evenredige verdeling van kosten huisvesting en cyclisch onderhoud en ziektevervanging over de scholen op basis van het aantal leerlingen). In het begrotingsproces kunnen scholen door het indienen van een budgetaanvraag gekoppeld aan de beleidsvoornemens in het jaarplan een beroep doen op de bovenschools in te zetten ruimte van 3%. Indien een beroep op de boven-

schools in te zetten ruimte wordt gehonoreerd, krijgt een school daarmee dus een percentage van boven de 90% als budget goedgekeurd. De besluitvorming over de bovenscholen in te zetten ruimte vindt plaats bij de begrotingsvoorbereiding en per kalenderjaar om aan te sluiten bij de jaarplancycclus van de stichting. De bovenscholen incidenteel in te zetten ruimte wordt toegekend voor maximaal 1 jaar, waarbij de afspraak om gedurende het schooljaar niet in te grijpen in de goedgekeurde formatie blijft bestaan. Indien na afloop van een begrotingsjaar blijkt dat een school over het goedgekeurde budget is heengegaan, dient deze overschrijding in de begroting van het lopende of volgende kalenderjaar te worden gecompenseerd bij door de directeur beïnvloedbare kostenposten.

Verdeling middelen binnen de sector peuterwerk en kinderopvang

Binnen de sector worden de resultaten per deelsector gevolgd (peuterwerk, BSO, KDV). Negatieve resultaten van een locatie worden geaccepteerd voor zover deze binnen de gehele deelsector worden opgevangen vanuit het beleidsmatige streven om op elke IKC zowel peuterwerk als BSO aan te willen bieden. KDV wordt gehandhaafd voor zover deze niet (structureel) verliesgevend is.

2.5.5 Wenselijke omvang weerstandsvermogen

Bij de beoordeling van de risico's is het relevant om onderscheid te maken naar:

- Kans en impact risico;
- Beïnvloedbaarheid risico;
- Alternatieve maatregelen om tot beheersing risico te komen en in samenhang met (financiële) mogelijkheden ('maakbaarheid' risico);
- Gevolgen maatregelen beheersing risico voor doelbereik.

Afhankelijkheid hiervan dient de wenselijke omvang van het weerstandsvermogen en de buffer daarbinnen nader te worden onderbouwd. In deze subparagraaf wordt daarom een onderbouwing gegeven op basis van de risico-analyse voor de onderwijssectoren.

Risico	Kans	Impact	Som	Kwantificering in weerstandsvermogen	Toelichting
Dalende leerlingaantallen als gevolg van de demografische ontwikkeling in het VO	4	5	20	€ 1.000.000	Het aantal VO-leerlingen in Dordrecht is sinds 2016 met 10% gedaald. Bij een evenredige daling zou dit voor het Insula College 230 minder leerlingen betekenen. Uitgaande van het basisbedrag rijksvergoeding lumpsum van € 8.550 per leerling, zou dit een daling in de baten van jaarlijks € 2,0 mln betekenen. Deels kan hier rekening mee worden gehouden door middel van een flexibele schil (50%).
Meerjarenperspectief Leerpark als gevolg van verschuiving van vmbo naar avo-onderwijs.	4	2	8	€ 400.000	Vmbo is relatief duur onderwijs. Dit leidt o.a. tot relatief hoge kosten (huisvesting, hogere personeelslasten t.g.v. hogere verhouding docenten/leerlingen, e.d.). Het aantal leerlingen bij Insula Leerpark is substantieel gedaald met als gevolg een relatief hoge gemiddelde OP-loonsom (veel LC-ers) en te lage bezetting van de gebouwen.

Lerarentekort VO: Het werven van gekwalificeerde en bevoegde docenten vormt voor de tekortvallen een risico	4	2	8	€ 400.000	Het lerarentekort leidt tot relatief hoge wervings- en vervangingskosten (onder andere relatief dure uitzendkrachten en detachingskrachten)
Lerarentekort PO: Ook in het PO wordt het steeds problematischer om nieuw personeel te werven	4	2	8	€ 400.000	Hogere wervingskosten en vervangingskosten (onder andere relatief dure uitzendkrachten en detachingskrachten)
Samenstelling van het personeelsbestand in het VO: De gemiddelde leeftijd van VO-medewerkers is ouder dan 45	2	2	4	€ 200.000	De kans op uitval zal de komende jaren toenemen, hetgeen hoge vervangingskosten betekent (onder andere relatief dure uitzendkrachten en detachingskrachten).
Opvolging/werving schoolleiders PO: Het is moeilijk om voldoende nieuwe en goed gekwalificeerde schoolleiders te vinden met name in het PO	2	2	4	€ 200.000	Schoolleiders zijn moeilijk aan te trekken op dit moment. Dit leidt met name tot relatief hoge kosten voor interim-directeuren.
Terugtrekkende overheid: onderwijs organisaties moeten risico's op personeelsgebied steeds meer zelf beheersen	3	2	6	€ 300.000	o.a. WGA-eigen risico, ZW-flex, eigen risico vervanging ziekteverzuim
Personele risico's / financiële gevolgen van arbeidsconflicten/ Transitievergoedingen	3	2	6	€ 300.000	Regulier risico
Imagoschade i.v.m. niet halen strategische doelstellingen (kwaliteit, succes Apple project VO H en K)	1	5	5	€ 250.000	Het niet behalen van strategische doelstellingen kan toe imagoschade leiden, hetgeen minder leerlingen in de toekomst betekent
Uitval ICT-infrastructuur/cybercrime / datalekken	1	5	5	€ 250.000	Uitval ICT levert hoge vervangingskosten en imagoschade op
Instabiliteit bekostiging	2	2	4	€ 200.000	Regulier risico
Onvolledige indexatie van de bekostiging	2	2	4	€ 200.000	Regulier risico
Overige risico's/ restrisico's (lage dan wel onvoldoende kwalificeerbare risico's)	2	1	2	€ 100.000	Regulier risico
Totaal risico				€ 4.200.000	
Totaal risico gecorrigeerd voor het feit dat al deze risico's zich niet gelijktijdig zullen voordoen (70%)				€ 2.940.000	
Buffer t.o.v. totaal baten 2023 H3O				Circa 5 %	enkelvoudig

Toelichting kans:Toelichting impact:

Klasse	Percentage	Referentiebeeld	Klasse	Gevolg
1	10%	< of 1x per 10 jaar	1	Zeër klein
2	30%	1x per 5-10 jaar	2	Klein
3	50%	1x per 2-5 jaar	3	Midden
4	70%	1x per 1-2 jaar	4	Groot
5	90%	1 x per jaar of >	5	Zeër groot

H3O financiert de vaste activa volledig uit het eigen vermogen. Over de periode 2013 (na afstoten van het voormalige gebouw van het Insula Leerpark) tot en met 2018 bedroeg de financieringsbehoefte gemiddeld 14,8% van de baten van H3O (enkelvoudig). De financieringsbehoefte over de periode 2019-2023 bedroeg gemiddeld 11,5% en daarmee over de periode 2013-2023 gemiddeld 13,3%. In het financieel beleidsplan is uitgegaan van een gemiddelde financieringsbehoefte van de stichting rond de 15%. Samen met de benodigde buffer van 5% voor het afdekken van risico's is de wenselijk omvang van het weerstandsvermogen voor de onderwijssectoren van de stichting (enkelvoudig) minimaal 20%.

De gewenste omvang van de private bestemmingsreserve bij de sector peuterwerk en kinderopvang is gezien de toegenomen risico's als gevolg van overheidsmaatregelen en dalende bezetting bij het peuterwerk (zie hierboven) bepaald op een omvang van 20% van de baten van deze sector en 1,5% van de baten van geheel H3O.

Het totaal wenselijke weerstandsvermogen van H3O bedraagt daarmee 20% voor de onderwijssectoren (exclusief bestemmingsreserves) en 1,5% voor de sector peuterwerk en kinderopvang, samen minimaal 21,5% van de baten van H3O (enkelvoudig).

2.5.6 Financiële positie per 31 december 2023

De financiële positie per 31 december 2023 van H3O (zowel enkelvoudig als geconsolideerd) is verminderd in vergelijking met 2022, maar blijft solide. Deze conclusie is gebaseerd op een aantal financiële kengetallen die hieronder zijn opgenomen. In onderstaande tabel zijn de waarden opgenomen van de jaren 2021 tot en met 2023. Over 2021 en 2022 waren de ratio's verbeterd als gevolg van de toegekende extra middelen voor het nationaal programma onderwijs (NPO) die niet werden ingezet. Hiervoor zijn bestemmingsreserves gevormd. In 2023 zijn NPO-middelen ontvangen tot en met juli 2023 en in het gehele kalenderjaar ingezet. Om deze reden zijn de betreffende bestemmingsreserves verminderd. De uitvoeringstermijn voor het NPO is inmiddels verlengd tot en met de zomer 2025. Geabstraheerd van deze middelen laten de ratio's voor het vermogen een dalende tendens zien vanwege het in het financieel beleidsplan 2019-2022 ingezette en naar 2023 verlengde beleid van het beleidsmatig accepteren van tekorten om extra budget voor de speerpunten van het strategisch beleidsplan in te zetten én vanwege het schrappen van de vordering lumpsum personeel in 2022 als gevolg van de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging in het PO.

Kengetal	2021	2022	2023	2021	2022	2023
	geconsolideerd incl. SCOD en HP			enkelvoudig excl. SCOD en HP		
Rentabiliteit	4,05	- 0,15	- 2,61	4,25	- 0,06	- 2,77
Liquiditeit (current ratio)	3,12	2,66	2,14	2,73	2,34	1,92
Solvabiliteit 1	0,61	0,58	0,50	0,57	0,54	0,46
Solvabiliteit 2	0,75	0,71	0,64	0,72	0,68	0,60
Weerstandsvermogen	31,6	28,5	24,3	26,8	24,4	20,3
Huisvestingsratio	7,4	6,8	7,2	7,6	6,9	7,3

Rentabiliteit

In het onderwijs wordt voor de bepaling van het kengetal rentabiliteit het resultaat gedeeld door de totale baten van de gewone bedrijfsvoering. De rentabiliteit over 2023 is zowel geconsolideerd als enkelvoudig negatief. Beleidsmatig heeft H₃O in de begroting 2023 gekozen voor een goedgekeurd tekort bij het VO en het PO. Daarnaast is in 2023 meer aan NPO-inzet besteed (geheel 2023) dan er aan NPO-baten binnenkwam (tot en met juli 2023). Tot slot heeft de sector peuterwerk en kinderopvang een negatief resultaat gerealiseerd over 2023.

Liquiditeit - current ratio

De current ratio is een maatstaf die aangeeft of de stichting op korte termijn te maken kan krijgen met liquiditeitsproblemen. De current ratio op basis van de balans 2023 geeft aan dat H₃O enkelvoudig 1,92 en geconsolideerd 2,14 keer meer over vlottende activa beschikt dan wat op korte termijn aan schuldeisers betaald moet worden. De daling van de current ratio is het gevolg van het resultaat en de toegenomen kortlopende schulden (zie paragraaf 3.3). De waarde bij H₃O ligt boven de door de inspectie gehanteerde signaleringswaarde van 0,75. Daarnaast hanteert de inspectie als signaleringswaarde een minimale absolute omvang van de liquide middelen van € 100.000. Wij voldoen daaraan.

Solvabiliteit

De solvabiliteit is een graadmeter voor de financiële onafhankelijkheid (van financieringsinstellingen) van H₃O. Dit kengetal geeft weer welke bezittingen de stichting tegenover haar schulden heeft staan, zodat zij op langere termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. De waarde voor solvabiliteit 1 is ultimo 2023 gedaald naar 0,46 enkelvoudig en 0,50 geconsolideerd. Solvabiliteit 2 (inclusief voorzieningen) is gedaald naar 0,60 resp. 0,64. Deze waarde ligt boven de door de inspectie gehanteerde signaleringswaarde van 0,3. H₃O is financieel gezond.

Weerstandsvermogen

Behalve de hiervoor toegelichte kengetallen is het weerstandsvermogen een belangrijke indicator voor de continuïteitsverwachting van de stichting. In welke mate is H₃O in staat om tegenvallers op te vangen? Voor het weerstandsvermogen wordt de volgende definitie gehanteerd: 'het weerstandsvermogen is het eigen vermogen uitgedrukt in een percentage van alle baten in een jaar inclusief de financiële baten en exclusief de buitengewone lasten'. Om de continuïteit van H₃O te waarborgen is een bepaalde ondergrens van het eigen vermogen noodzakelijk. Deze noodzakelijke omvang van het weerstandsvermogen wordt bepaald op basis van het risicoprofiel van H₃O, de benodigde financiering van investeringen en de bestemmingsreserves (zie subparagraaf 3.5.7).

Volgens de geconsolideerde balans 2023 van H₃O, inclusief de SCOD en de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht, bedraagt het eigen vermogen per 31 december 2023 € 15,493 mln, overeenkomend met een weerstandsvermogen van 24,3% (2022 28,5%). Van het eigen vermogen ultimo 2023 is 10,2% van de baten (2022 11,4%) nodig voor de financiering van bestaande vaste activa (exclusief de private financiering van de sector peuterwerk & kinderopvang en de SCOD).

In 2019 zijn publieke bestemmingsreserves gevormd voor de inzet van de aanvullende bekostiging uit het 'convenant extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs 2020-2021'. De aanvullende bekostiging wordt bij het Insula College ingezet om een opleidingsschool te vormen en bij de Hans Petri-school om een arboplan uit te voeren om het ziekteverzuim terug te dringen. Bij het PO is de aanvullende bekostiging ingezet om de bijdrage van de sector PO aan het extra budget ten behoeve van het realiseren van de doelen uit het strategisch plan 2019-2023

en het opvangen van het tekort 2022. De bijdrage van het Insula College aan het extra budget voor het realiseren van het huidige strategisch plan tot en met 2023 en de geraamde tekorten voor de volgende strategisch planperiode 2024-2027 worden gedekt uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering VO. De bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO wordt ingezet voor het tekort 2023 en de geraamde tekorten voor de volgende strategisch planperiode 2024-2027. Negatieve resultaten voor de sector peuterwerk en kinderopvang worden bekostigd vanuit de private bestemmingsreserve van deze sector. Daarnaast zijn er nog private bestemmingsreserves overschrijdingsmiddelen PO en SCOD en bestemmingsreserves voor flexibele bapo. Voor de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht is ultimo 2020 een bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen gevormd om de tekorten 2022 en 2023 en de geraamde negatieve resultaten voor de komende jaren op te kunnen vangen. In de begroting 2024 is besloten om deze bestemmingsreserve voortaan in te zetten voor de hogere afschrijvingskosten als gevolg van de in 2024 geraamde verbouwing van de praktijkvleugel van de Hans Petrischool. Ultimo 2021 zijn bestemmingsreserves gevormd voor de niet-bestede middelen van het nationaal programma onderwijs en deze zijn in 2022 resp. 2023 aangepast voor de saldi over 2022 resp. 2023 in het VO en het PO. In 2023 zijn nieuwe bestemmingsreserves gevormd voor het Insula College en de Hans Petrischool om de niet-benutte collectieve werkdrukmiddelen over de periode 2022 tot en met juli 2023 alsnog in te zetten in de periode 2024 tot en met juli 2025. De omvang van de bestemmingsreserves is ultimo 2023 vastgesteld op 11,6% van de baten (2022 14,4%). Uit het weerstandsvermogen is daardoor per saldo ultimo 2023 een buffer van 2,5% (2022 2,7%) beschikbaar voor de afdekking van risico's en financiering van nieuwe investeringen in materiële vaste activa.

Volgens de enkelvoudige balans 2023 van H₃O bedraagt het eigen vermogen per 31 december 2023 € 11,974 mln, overeenkomend met een weerstandsvermogen van 20,3% (2022 24,4%). Van het eigen vermogen ultimo 2023 is 10,1% van de baten (2022 11,4%) ingezet voor de financiering van bestaande vaste activa (exclusief de private financiering van de sector peuterwerk & kinderopvang). De omvang van de bestemmingsreserves (met private middelen opgebouwde reserves peuterwerk & kinderopvang en overschrijdingsmiddelen PO en met publieke middelen gevormde reserves voor flexibele bapo, aanvullende bekostiging convenant, kwaliteitsverbetering, middelen nationaal programma onderwijs en collectieve werkdrukmiddelen) is ultimo 2023 vastgesteld op 7,8% van de baten (2022 10,9%). Uit het weerstandsvermogen is daardoor per saldo ultimo 2023 een buffer van 2,4% (2022 2,1%) beschikbaar voor de afdekking van risico's en financiering van nieuwe investeringen in materiële vaste activa.

Het gerealiseerde weerstandsvermogen exclusief bestemmingsreserves bedraagt ultimo 2023 enkelvoudig $10,1\% + 2,4\% = 12,5\%$ van de baten (2022 13,5%) en ligt daarmee onder de door H₃O minimaal vastgestelde omvang van het weerstandsvermogen van 20% voor de onderwijssectoren. Dit is acceptabel, omdat in de bestemmingsreserves kwaliteitsverbetering VO en PO reeds rekening is gehouden met de geraamde tekorten voor de volgende strategisch planperiode 2024-2027. Voor de sector peuterwerk en kinderopvang is ultimo 2023 een omvang van de private bestemmingsreserve gerealiseerd van 1,4% (2022 1,7%) als gevolg van het negatieve resultaat van de sector. Deze omvang komt vrijwel overeen met het gewenste minimale niveau (1,5%).

Afgezet tegen de cumulatieve baten van H₃O en de SCOD heeft de private bestemmingsreserve van de SCOD ultimo 2023 een omvang van 2,9% (2022 3,0%). De omvang is in absolute zin licht gestegen vanwege de weer positieve rentebaten, maar relatief gedaald vanwege de gestegen baten bij H₃O als gevolg van de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs.

Zowel geconsolideerd als enkelvoudig is een positieve buffer beschikbaar voor het afdekken van toekomstige risico's van H₃O. Deze ligt zowel geconsolideerd als enkelvoudig onder de door de inspectie gehanteerde signaleringswaarde van 5%, maar zoals hierboven aangegeven is dit acceptabel gezien de reeds gevormde bestemmingsreserves kwaliteitsverbetering bij stichting H₃O en inzet ESF/SZW-middelen bij de Stichting voor Prak-

tijkonderwijs Dordrecht voor de geraamde tekorten in de volgende strategisch planperiode 2024-2027.

Huisvestingsratio

Met ingang van 2016 maakt de inspectie voor haar financieel toezicht gebruik van een set kengetallen met bijbehorende signaleringswaarden. De signaleringswaarden van de kengetallen zijn nadrukkelijk geen normen. Zij dienen als detectiemiddel voor mogelijke problemen. Gezien de financiële positie van en de waarden bij H³O is hiervan bij H³O geen sprake.

Tot de set kengetallen van de inspectie behoort ook de huisvestingsratio (huisvestingslasten + afschrijvingen gebouwen en terreinen / totale lasten) met een signaleringswaarde van 10%. Deze ratio is bij H³O relatief hoog, omdat de gezamenlijke huisvestingslasten van de vmbo-beroepsgerichte afdelingen van het Stedelijk Dalton Lyceum en het Insula College in het Leerpark integraal zijn opgenomen, terwijl de bijdrage van het Stedelijk Dalton Lyceum hierin is opgenomen bij de overige baten. Desondanks ligt de waarde zowel enkelvoudig (7,3) als geconsolideerd (7,2) over 2023 onder de signaleringswaarde.

'Bovenmatig' publiek eigen vermogen

In 2020 heeft de inspectie een nieuw kengetal geïntroduceerd om zicht te krijgen op mogelijk 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. Ondanks de grote verschillen gebruikt de inspectie voor alle onderwijssectoren dezelfde formule om een normatief publiek eigen vermogen te berekenen en deze te vergelijken met het werkelijke publieke eigen vermogen. Een groter werkelijk publiek eigen vermogen zou volgens de inspectie kunnen duiden op een 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. Binnen de formule voor het normatief publiek eigen vermogen maakt de inspectie onderscheid tussen de financieringsfunctie voor gebouwen, de financieringsfunctie voor overige materiële vaste activa en de bufferfunctie.

Kengetal	2021	2022	2023	2021	2022	2023
	geconsolideerd excl. privaat			enkelvoudig excl. privaat		
Normatief publiek EV	9.778.460	10.744.050	10.662.991	9.060.934	10.012.981	9.927.951
Werkelijk publiek EV	14.091.939	13.945.292	12.342.026	12.184.519	12.087.883	10.537.841
'Bovenmatig' publiek EV	4.313.479	3.201.242	1.679.035	3.123.585	2.074.902	609.890
Als % van de baten	7,9%	5,3%	2,6%	6,1%	3,7%	1,0%

De berekening van het normatief publiek eigen vermogen bij H³O en de vergelijking met werkelijk publiek eigen vermogen suggereert dat ultimo 2023 sprake is van een 'bovenmatig' publiek eigen vermogen van € 1,679 mln geconsolideerd en € 0,610 mln enkelvoudig. Zoals aangegeven wordt hierbij echter geen rekening gehouden met organisatie-specifieke omstandigheden en beleidskeuzen en is de omvang voor een belangrijk deel afhankelijk van wijzigingen in de financieringsfunctie. De bufferfunctie voor grote organisaties is vastgezet op 5% van de baten. Stichting H³O heeft de beleidskeuze gemaakt om tekorten in de meerjarenbegroting te ramen om zodoende extra budget vrij te maken voor het realiseren van de doelen uit het huidige strategisch plan en het volgende strategisch plan 2024-2027. Over de jaren 2024 tot en met 2027 tellen deze tekorten conform de meerjarenbegroting op tot een bedrag van € 1,121 mln in het VO en € 0,160 mln in het PO, samen enkelvoudig € 1,281 mln. Daarnaast worden de in 2021 en 2022 niet-bestede middelen van het nationaal programma onderwijs de komende jaren alsnog ingezet, samen enkelvoudig € 1,589 mln (€ 0,639 mln in het VO en € 0,950 mln in het PO). Gezamenlijk komt deze omvang (€ 2,870 mln) uit boven de berekende omvang van het enkelvoudige 'bovenmatig' publiek eigen vermogen.

Het positieve saldo van de resultaten over de afgelopen jaren bij de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht is deels het gevolg van de ontvangen ESF- en SZW-subsidies,

terwijl hier beperkte aanvullende kosten voor werden gemaakt. Om deze reden is ultimo 2020 een nieuwe bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen gevormd om de tekorten 2022 en 2023 en de geraamde negatieve resultaten voor de komende jaren op te kunnen vangen. In de begroting 2024 is besloten om deze bestemmingsreserve voortaan in te zetten voor de hogere afschrijvingskosten als gevolg van de in 2024 geraamde verbouwing van de praktijkvleugel van de Hans Petrischool. De Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht heeft als afzonderlijke rechtspersoon met relatief lage baten een hoger normatief publiek eigen vermogen, omdat bij deze stichting met een hogere bufferfunctie mag worden gerekend. In de jaarrekening 2023 van de stichting is het 'bovenmatig' publiek eigen vermogen berekend op € 0,879 mln en daalt naar verwachting in 2024 naar € 0,181 mln vanwege de geraamde investering in de praktijkvleugel van de Hans Petrischool in 2024. De omvang van de bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen ultimo 2023 komt vrijwel overeen met het op basis van de formule berekende 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. De investering van € 1 mln in de verbouwing van de praktijkvleugel in 2024 in combinatie met de geraamde tekorten betekenen dat er vanaf 2027 geen 'bovenmatig' eigen vermogen is volgens de definitie van de onderwijsinspectie. In de hierboven genoemde geconsolideerde cijfers komt dit echter niet tot uitdrukking, omdat daarin geen rekening kan worden gehouden met de specifieke situatie van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht als afzonderlijke rechtspersoon met relatief lage baten en een hogere bufferfunctie.

Conclusie

De liquiditeits- en vermogenspositie van de stichting is ultimo 2023 zowel enkelvoudig als geconsolideerd meer dan voldoende. H₃O is goed in staat haar kortlopende verplichtingen na te komen en continuïteit te waarborgen. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met de ontwikkeling van de eigen vermogenspositie door het beleidsmatig goedkeuren van meerjarige tekorten.

2.5.7 Analyse resultaat 2023

Het exploitatiesaldo 2023 bedraagt - € 1,669 mln (2022 - € 0,089 mln) bestaande uit - € 1,636 mln voor H₃O enkelvoudig (2022 - € 0,034 mln), € 0,020 mln voor de SCOD (2022 - € 0,005) en - € 0,053 mln voor de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht/Hans Petrischool (2022 - € 0,050 mln). De resultaten van zowel 2022 als 2023 zijn behoorlijk beïnvloed door de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs die deels pas in 2024 en 2025 tot besteding komen. Daarnaast werd in het PO in 2022 de vordering voor de lumpsum personeel geschrapt vanwege de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging. Gedurende 2022 werden in het VO extra middelen voor terugdringing werkdruk toegevoegd waarvan het collectieve deel tot en met juli 2023 nog niet is ingezet. Deze zijn incidenteel in de meerjarenbegroting toegevoegd aan de ramingen voor januari 2024 tot en met juli 2025. Gevolg was dat in 2023 zowel het VO als het PO een negatief resultaat realiseerde. In de begroting 2023 werd gerekend met beleidsmatig toegestane tekorten. De sector peuterwerk en kinderopvang (PWKO) realiseerde een negatief resultaat waarop in de begroting niet was gerekend.

Voortgezet onderwijs

In de begroting 2023 werd een resultaat voor het VO geraamd van - € 0,185 mln bestaande uit € 0,070 mln saldo NPO-middelen, - € 0,090 mln budget opleidingsschool uit de aanvullende bekostiging convenant en - € 0,165 mln beleidsmatig toegestaan tekort. De raming werd bij de bijstellingen aangepast naar - € 1,145 mln vanwege de versnelde inzet van NPO-middelen (naar - € 0,545 mln) en vanwege toegenomen kosten (extra inhuur derden voor interim-directeuren en uitzendkrachten enerzijds en hogere materiële kosten voor huisvesting, leerlinggebonden uitgaven en facilitaire kosten anderzijds), waardoor het beleidsmatig toegestaan tekort muteerde naar - € 0,510 mln. Het resultaat van het Insula College over 2023 is uitgekomen op - € 1,128 mln wat vrijwel overeenkomt met de raming na verwerking van de bijstellingen.

Primair onderwijs

In de begroting 2023 werd een negatief resultaat geraamd bij het PO van - € 0,445 mln bestaande uit - € 0,065 mln saldo NPO-middelen en - € 0,380 mln beleidsmatig toegestaan tekort. De raming werd bij de bijstellingen aangepast naar - € 0,850 mln vanwege de versnelde inzet van NPO-middelen (naar - € 0,525 mln), waardoor het beleidsmatig toegestaan tekort muteerde naar - € 0,325 mln. Het gerealiseerde resultaat 2023 bedroeg - € 0,422 mln waarvan - € 0,509 mln voor NPO-inzet. Geabstraheerd van de NPO-inzet werd geen tekort gerealiseerd, doordat verschillende scholen de toegekende formatie niet volledig hebben gebruikt en omdat de inzet van uitzendkrachten is teruggedrongen.

Peuterwerk & kinderopvang

In de begroting 2023 werd een resultaat geraamd van nihil. Bij de bijstelling werd de raming aangepast naar een geraamd negatief resultaat van - € 0,100 mln vanwege gedaalde bezetting en VE-uren bij het peuterwerk en aanloopverliezen voor de uitbreiding van KDV Kristal. Het resultaat 2023 is uitgekomen op - € 0,086 mln.

SCOD

De SCOD realiseerde een resultaat van € 0,020 mln als gevolg van positieve rentebaten. In de begroting 2023 was een raming van nihil opgenomen vanwege de onzekerheid over de ontwikkeling van de rentestand.

2.5.8 Investerings-, financieringsbeleid en treasuryverslag

In de begroting 2023 was bij H3O (enkelvoudig) voor een bedrag van € 1,515 mln aan investeringen geraamd. Hierin waren budgetten voor verbouwingen, meubilair en inventaris, ICT, onderwijskundige apparatuur en leermiddelen opgenomen. Bij de bijstellingen werd de raming verhoogd voor doorgeschoven budgetten vanuit 2022 en verlaagd vanwege de uitgestelde verbouwing van het Insula locatie Halmaheiraplein naar per saldo € 1,435 mln.

Gerealiseerd in 2023 is € 1,103 mln (2022 € 1,925 mln). Een deel van de geraamde ruimte is vanwege vertraagde uitvoering of uitgestelde besluitvorming doorgeschoven naar 2024. De afschrijvingen over 2023 bedroegen € 1,374 mln (2022 € 1,312 mln). Gevolg is dat ultimo 2023 het financieringssaldo bij H3O (enkelvoudig) is gedaald (zie subparagraaf 2.5.2.).

In 2017 is voor H3O een gewijzigd treasurystatuut vastgesteld en begin 2023 geactualiseerd. Het treasurystatuut van de stichting voldoet aan de in 2016 gewijzigde regeling 'Beleggen, lenen en derivaten OCW 2016'. De overtollige liquide middelen van H3O zijn conform het treasurystatuut belegd op spaarrekeningen bij de huisbankier. Vanaf het 3^e kwartaal 2020 tot en met het 3^e kwartaal 2022 was sprake van een negatieve rente. Vanaf het 4^e kwartaal 2022 is de rente weer positief. Vanaf het 4^e kwartaal 2023 worden in lijn met het treasurystatuut deposito's aangehouden vanwege de hogere rentestand. De deposito's hebben een looptijd van maximaal 1 jaar.

2.5.9 Continuïteitsparagraaf

Vanaf het verslagjaar 2013 is een continuïteitsparagraaf verplicht voorgeschreven. Deze bestaat uit een onderdeel A. Gegevensset en een onderdeel B. Rapportages. In deze subparagraaf wordt ingegaan op de ontwikkeling bij Stichting H3O zowel geconsolideerd (inclusief de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht en de SCOD) als enkelvoudig. Voor de continuïteitsparagraaf van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht (be-

voegd gezag van de Hans Petrischool) wordt verwezen naar het afzonderlijk uitgebrachte jaarverslag (zie www.hanspetri.nl).

A. Gegevensset

A1. Leerlingenaantallen en formatie

<i>Kengetallen geconsolideerd</i>	<i>2023 realisatie</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>	<i>2028 begroting</i>
<i>Leerlingenaantallen (stand 1 oktober VO en 1 februari PO):</i>						
VO (exclusief vavo) inclusief Hans Petri	2.485	2.455	2.455	2.455	2.455	2.455
PO	2.890	2.827	2.840	2.850	2.860	2.860
<i>Totaal</i>	<i>5.375</i>	<i>5.282</i>	<i>5.295</i>	<i>5.305</i>	<i>5.315</i>	<i>5.315</i>
<i>Personele bezetting in fte (stand 31/12):</i>						
Management/directie	16,1	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2
Onderwijsgevend personeel	327,1	330,6	326,6	327,1	327,1	327,1
Overige medewerkers incl. PWKO	172,9	167,9	167,8	167,8	167,8	167,8
<i>Totaal exclusief vervanging/NPO/basisv.</i>	<i>516,1</i>	<i>515,7</i>	<i>511,6</i>	<i>512,1</i>	<i>512,1</i>	<i>512,1</i>

<i>Kengetallen enkelvoudig</i>	<i>2023 Realisatie</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>	<i>2028 begroting</i>
<i>Leerlingenaantallen (stand 1 oktober VO en 1 februari PO):</i>						
VO (exclusief vavo)	2.240	2.225	2.225	2.225	2.225	2.225
PO	2.890	2.827	2.840	2.850	2.860	2.860
<i>Totaal</i>	<i>5.130</i>	<i>5.052</i>	<i>5.065</i>	<i>5.075</i>	<i>5.085</i>	<i>5.085</i>
<i>Personele bezetting in fte (stand 31/12):</i>						
Management/directie	15,1	16,2	16,2	16,2	16,2	16,2
Onderwijsgevend personeel	298,0	302,2	298,2	298,7	298,7	298,7
Overige medewerkers incl. PWKO	168,0	162,2	162,1	162,1	162,1	162,1
<i>Totaal exclusief vervanging/NPO/basisv.</i>	<i>481,1</i>	<i>480,6</i>	<i>476,5</i>	<i>477,0</i>	<i>477,0</i>	<i>477,0</i>

In paragraaf 2.5.1. wordt de geraamde ontwikkeling van de leerlingenaantallen toege-licht. Het gerealiseerde aantal leerlingen bij het Insula College voor het schooljaar 2023-2024 is 2.240 (exclusief vavo-leerlingen die elders onderwijs genieten). Voor het schooljaar 2024-2025 wordt een daling van - 15 leerlingen geraamd naar 2.225 met een stabilisering in de daaropvolgende schooljaren. De Hans Petrischool heeft 245 leerlingen in 2023-2024 en daalt naar verwachting naar 230 vanaf het schooljaar 2024-2025.

Vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging wordt in het PO een nieuwe teldatum toegepast: 1 februari. Het gerealiseerde leerlingenaantal op 1 februari 2023 bij H₃O is in lijn met de geraamde daling in de begroting 2023 uitgekomen op 2.890. Het leerlingenaantal per 1 februari 2024 bedraagt 2.827. In de begroting 2024 was geraamd 2.840. De daling wordt met name veroorzaakt door het Kristal naar verwachting vanwege de tijdelijke huisvesting in afwachting van de nieuwbouw die begin 2025 wordt opgeleverd. Vanaf 1 februari 2025 zijn 2.840 leerlingen geraamd met een kleine stijging in de jaren daarna bij de Dr. H. Bavinckschool.

Gevolg van de leerlingendaling is dat de lumpsumvergoeding daalt. Deze daling wordt deels opgevangen door beperking van de formatie. Daarnaast worden veel subsidies toegekend voor één schooljaar, waardoor de formatie na afloop daarvan daalt (geoomerkte

of niet-geormerkte rijksvergoedingen, arrangementen samenwerkingsverband). Voor zover deze subsidies opnieuw worden toegekend voor het nieuwe schooljaar, wordt de formatie hiervoor aangepast.

In vergelijking met de goedgekeurde formatie stonden ultimo 2023 bij H3O voor 18,9 fte vacatures open (bestaande uit 1,1 fte management/directie, 15,2 fte onderwijsgevend personeel/OP en 2,6 fte onderwijsondersteunend personeel/OOP) en 1,4 fte bij de Hans Petrischool (bestaande uit 0,6 fte OP en 0,6 fte OOP). Vanwege het lerarentekort is er door sommige directeuren voor gekozen om de vacatures OP in te vullen met onderwijs-assistenten/OOP en daarvoor de formatie (tijdelijk) aan te passen. Voor de OP-ers vindt daarnaast deels tijdelijke inhuur van uitzendkrachten plaats. Verondersteld is dat de vacatures in 2024 worden ingevuld. Deze cijfers zijn gebaseerd op de structurele formatie en daarom exclusief de inzet van tijdelijke middelen voor het nationaal programma onderwijs en de subsidies verbetering basisvaardigheden.

Vanwege de raming van een daling van het aantal leerlingen bij VO en PO met ingang van het schooljaar 2024-2025 en het wegvallen van een aantal subsidies wordt de formatie in de zomer 2024 regulier verminderd met – 14,5 fte (het saldo van – 10,9 fte onderwijsgevend personeel/OP en – 6,0 fte onderwijsondersteunend personeel/OOP) bij H3O. Daarnaast moet bij de sector PO vanwege de doorwerking van de verminderde rijksvergoeding als gevolg van daling van het leerlingenaantal in het verleden een bezuiniging op de formatie worden verwerkt bij elke reguliere basisschool met ingang van het schooljaar 2024-2025 van – 4,9 fte OP (OP-formatie per leerling van 0,04685 fte naar 0,045 fte). Deze bezuiniging was al geraamd vanaf het schooljaar 2020-2021, maar kon telkens met incidentele meevallers worden uitgesteld. De pedagogisch medewerkers van de sector peuterwerk en kinderopvang zijn opgenomen bij de overige medewerkers. Mutaties daarvan in de formatie vinden plaats afhankelijk van de toe- of afname van de bezetting. Per saldo neemt de personele bezetting in 2024 af met – 0,5 fte bij H3O. De mutatie bij de Hans Petrischool in 2024 is + 0,1 fte. Daarnaast is met ingang van het schooljaar 2025-2026 een vermindering van de OP-formatie geraamd met – 4,0 fte en van de OOP-formatie met – 0,1 fte als gevolg van de verdere geraamde daling van de leerlingenaantallen en het wegvallen van subsidies. Voor het schooljaar 2026-2027 is een kleine toename van de formatie geraamd met + 0,5 fte OP voor de geraamde stijging van het leerlingenaantal bij de Dr. H. Bavinckschool.

A2. Meerjarenbegroting

<i>Balans geconsolideerd</i>	<i>2023 realisatie</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>	<i>2028 begroting</i>
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	6.689.792	9.174.792	9.234.792	9.424.792	8.819.792	7.759.792
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	6.689.792	9.174.792	9.234.792	9.424.792	8.819.792	7.759.792
Voorraden	0	0	0	0	0	0
Vorderingen	1.131.537	1.131.537	1.131.537	1.131.537	1.131.537	1.131.537
Liquide middelen	22.894.197	17.968.323	16.667.433	16.746.655	17.596.816	18.850.731
Totaal vlottende activa	24.025.734	19.099.860	17.798.970	17.878.192	18.728.353	19.982.268
TOTAAL ACTIVA	30.715.526	28.274.652	27.033.762	27.302.984	27.548.145	27.742.060
Algemene reserve	8.110.050	8.219.787	8.326.644	8.372.026	8.372.026	8.372.026
Bestemmingsreserve publiek	4.231.976	2.132.239	1.495.382	1.175.000	875.000	775.000
Bestemmingsreserve privaat	3.151.190	3.091.190	3.131.190	3.171.190	3.211.190	3.251.190
Totaal eigen vermogen	15.493.216	13.443.216	12.953.216	12.718.216	12.458.216	12.398.216
Voorzieningen	4.021.240	3.630.366	3.714.685	4.218.907	4.724.068	4.977.983
Langlopende schulden	0	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	11.201.070	11.201.070	10.365.861	10.365.861	10.365.861	10.365.861
Totaal vreemd vermogen	15.222.310	14.831.436	14.080.546	14.584.768	15.089.929	15.343.844
TOTAAL PASSIVA	30.715.526	28.274.652	27.033.762	27.302.984	27.548.145	27.742.060

<i>Balans enkelvoudig</i>	<i>2023 realisatie</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>	<i>2028 begroting</i>
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	6.184.144	7.699.144	7.839.144	8.119.144	7.634.144	6.744.144
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Totaal vaste activa	6.184.144	7.699.144	7.839.144	8.119.144	7.634.144	6.744.144
Voorraden	0	0	0	0	0	0
Vorderingen	950.462	950.462	950.462	950.462	950.462	950.462
Liquide middelen	19.075.934	15.210.878	13.807.771	13.829.776	14.559.103	15.685.219
Totaal vlottende activa	20.026.396	16.161.340	14.758.233	14.780.238	15.509.565	16.635.681
TOTAAL ACTIVA	26.210.540	23.830.484	22.597.377	22.899.382	23.143.709	23.379.825
Algemene reserve	7.394.940	7.405.390	7.430.371	7.442.841	7.442.841	7.442.841
Bestemmingsreserve publiek	3.142.901	1.142.451	637.470	425.000	225.000	225.000
Bestemmingsreserve privaat	1.435.684	1.335.684	1.335.684	1.335.684	1.335.684	1.335.684
Totaal eigen vermogen	11.973.525	9.883.525	9.403.525	9.203.525	9.003.525	9.003.525
Voorzieningen	3.795.680	3.505.624	3.587.726	4.089.731	4.534.058	4.770.174
Langlopende schulden	0	0	0	0	0	0
Kortlopende schulden	10.441.335	10.441.335	9.606.126	9.606.126	9.606.126	9.606.126
Totaal vreemd vermogen	14.237.015	13.946.959	13.193.852	13.695.857	14.140.184	14.376.300
TOTAAL PASSIVA	26.210.540	23.830.484	22.597.377	22.899.382	23.143.709	23.379.825

<i>Staat / Raming van baten en lasten geconsolideerd</i>	<i>2023 realisatie</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>	<i>2028 begroting</i>
Rijksbijdragen	55.824.269	53.900.000	51.610.000	50.580.000	50.640.000	50.700.000
Overige overheidsbijdragen	2.369.519	2.770.760	2.518.780	2.316.000	2.301.000	2.296.000
Overige baten	5.412.628	4.837.000	4.857.000	4.857.000	4.887.000	5.017.000
<i>Totaal baten</i>	<i>63.606.416</i>	<i>61.507.760</i>	<i>58.985.780</i>	<i>57.753.000</i>	<i>57.828.000</i>	<i>58.013.000</i>
Personele lasten	53.747.196	52.575.000	48.995.000	47.540.000	47.650.000	47.505.000
Afschrijvingen	1.503.015	1.585.000	1.545.000	1.515.000	1.440.000	1.440.000
Huisvestingslasten	4.424.152	4.530.000	4.460.000	4.515.000	4.580.000	4.710.000
Overige lasten	5.845.805	5.242.500	4.837.500	4.777.500	4.777.500	4.777.500
<i>Totaal lasten</i>	<i>65.520.168</i>	<i>63.932.500</i>	<i>59.837.500</i>	<i>58.347.500</i>	<i>58.447.500</i>	<i>58.432.500</i>
<i>Saldo baten en lasten</i>	<i>- 1.913.752</i>	<i>- 2.424.740</i>	<i>- 851.720</i>	<i>- 594.500</i>	<i>- 619.500</i>	<i>- 419.500</i>
Financiële baten	262.155	392.740	379.720	377.500	377.500	377.500
Financiële lasten	17.742	18.000	18.000	18.000	18.000	18.000
<i>Saldo financiële baten/lasten</i>	<i>244.413</i>	<i>374.740</i>	<i>361.720</i>	<i>359.500</i>	<i>359.500</i>	<i>359.500</i>
<i>Belastingen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Resultaat deelnemingen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>EXPLOITATIESALDO</i>	<i>- 1.669.339</i>	<i>- 2.050.000</i>	<i>- 490.000</i>	<i>- 235.000</i>	<i>- 260.000</i>	<i>- 60.000</i>

<i>Staat / Raming van baten en lasten enkelvoudig</i>	<i>2023 realisatie</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>	<i>2028 begroting</i>
Rijksbijdragen	51.238.459	49.200.000	47.125.000	46.220.000	46.280.000	46.340.000
Overige overheidsbijdragen	2.287.874	2.705.000	2.480.000	2.315.000	2.300.000	2.295.000
Overige baten	5.379.160	4.820.000	4.840.000	4.840.000	4.870.000	5.000.000
<i>Totaal baten</i>	<i>58.905.493</i>	<i>56.725.000</i>	<i>54.535.000</i>	<i>53.375.000</i>	<i>53.450.000</i>	<i>53.635.000</i>
Personele lasten	49.804.625	48.595.000	45.330.000	43.925.000	44.010.000	43.865.000
Afschrijvingen	1.373.834	1.415.000	1.355.000	1.325.000	1.250.000	1.250.000
Huisvestingslasten	4.163.493	4.265.000	4.195.000	4.250.000	4.315.000	4.445.000
Overige lasten	5.406.891	4.850.000	4.445.000	4.385.000	4.385.000	4.385.000
<i>Totaal lasten</i>	<i>60.748.843</i>	<i>59.125.000</i>	<i>55.325.000</i>	<i>53.885.000</i>	<i>53.960.000</i>	<i>53.945.000</i>
<i>Saldo baten en lasten</i>	<i>- 1.843.350</i>	<i>- 2.400.000</i>	<i>-790.000</i>	<i>- 510.000</i>	<i>- 510.000</i>	<i>- 310.000</i>
Financiële baten	222.232	325.000	325.000	325.000	325.000	325.000
Financiële lasten	15.047	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
<i>Saldo financiële baten/lasten</i>	<i>207.185</i>	<i>310.000</i>	<i>310.000</i>	<i>310.000</i>	<i>310.000</i>	<i>310.000</i>
<i>Belastingen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>Resultaat deelnemingen</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
<i>EXPLOITATIESALDO</i>	<i>- 1.636.165</i>	<i>- 2.090.000</i>	<i>- 480.000</i>	<i>- 200.000</i>	<i>- 200.000</i>	<i>0</i>

De geconsolideerde meerjarenbegroting 2024 – 2028 laat jaarlijks een tekort zien. De Hans Petrischool heeft de NPO-middelen reeds in 2023 volledig ingezet. Bij de Hans Petrischool is in 2024 een investering van € 1 mln geraamd voor de verbouwing van de praktijkvleugel. Met een afschrijvingstermijn van 10 jaar leidt dit tot een jaarlijkse extra afschrijvingslast van € 100.000. Het resultaat van de Hans Petrischool wordt voor 2024

geraamd op nihil en loopt via - € 0,050 mln in 2025 en - € 0,075 mln in 2026 op naar - € 0,100 mln vanaf 2027 overeenkomend met de extra afschrijvingslast en bij gelijkblijvende leerlingenaantallen op 230 vanaf schooljaar 2024-2025. De extra afschrijvingslast wordt gedekt uit de bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen.

Voor de SCOD wordt structureel een resultaat van € 0,040 mln geraamd voor rentebaten.

Het nieuwe Koersplan van H₃O is ingezet voor de periode 2024-2027. Over deze periode worden beleidsmatige tekorten toegestaan. Het enkelvoudige resultaat voor H₃O wordt in 2024 geraamd op - € 2,090 mln, in 2025 op - € 0,480 mln, in 2026 en 2027 op - € 0,200 mln en vanaf 2028 op nihil.

Het negatieve resultaat bij H₃O is meerjarig geraamd bij de sectoren VO en PO. Voor het Insula College is in 2024 een tekort geraamd van - € 0,990 mln, in 2025 van - € 0,370 mln, in 2026 en 2027 van - € 0,200 mln en vanaf 2028 een structureel tekort van nihil bij gelijkblijvende leerlingenaantallen op 1 oktober van 2.225 vanaf schooljaar 2024-2025. Het structureel tekort bij het Insula College wordt veroorzaakt door de vereenvoudiging van de bekostiging in het voortgezet onderwijs vanaf 2022 (met een overgangspeperiode) welke voor brede schoolgemeenschappen zoals het Insula College negatief uitvalt. Tot en met 2025 wordt het tekort daarnaast veroorzaakt door de inzet van extra budget voor het project burgerschap, de inzet van convenantsmiddelen om een opleidingsschool te vormen, de inzet van NPO-middelen en de inzet van doorgeschoven collectieve werkdrukmiddelen over de periode 2022 tot en met juli 2023 naar 2024 tot en met juli 2025. Om de meerjarige tekorten te beperken is een bezuinigingstaakstelling opgenomen oplopend van € 0,040 mln in 2026 via € 0,100 mln in 2027 naar structureel € 0,300 mln vanaf 2028. De meerjarige tekorten worden gedekt uit de bestemmingsreserve aanvullende bekostiging voor de opleidingsschool, de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering Insula College, de bestemmingsreserve NPO-middelen en de bestemmingsreserve collectieve werkdrukmiddelen.

Bij het PO is in 2024 een tekort geraamd van - € 1,0 mln, in 2025 - € 0,110 mln en vanaf 2026 een structureel tekort van nihil bij licht stijgende leerlingenaantallen op 1 februari 2025 van 2.840 naar 2.860 vanaf 1 februari 2027. Om dit te kunnen ramen, is vanwege de in de afgelopen jaren gedaalde leerlingaantallen vanaf 2024-2025 een structurele bezuiniging op de formatie opgenomen (zie hierboven) voor € 0,4 mln op jaarbasis. Om de meerjarige tekorten verder te beperken is een bezuinigingstaakstelling opgenomen oplopend van € 0,145 mln in 2026 en structureel € 0,350 mln vanaf 2027. De geraamde tekorten in 2024 en 2025 worden gedekt uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO en de bestemmingsreserve NPO-middelen.

De geraamde resultaten zijn in lijn met de uitgangspunten van het financieel beleidsplan 2019-2022. Hierin is over deze periode voor het VO beleidsmatig een tekort goedgekeurd van in totaal - € 0,800 mln en bij het PO van in totaal - € 0,400 mln. Voor het nieuwe Koersplan 2024-2027 wordt opnieuw van deze bedragen uitgegaan (met aanvullend inzet NPO-middelen VO en PO, en bij het VO aanvullende inzet convenantsmiddelen voor de opleidingsschool en een vanuit 2022 naar 2024-2027 doorgeschoven budget van € 0,285 mln voor de doorgeschoven collectieve werkdrukmiddelen). De inzet van de over de jaren 2021 tot en met 2023 ontvangen NPO-middelen met een uitvoeringstermijn tot de zomer 2025 hebben substantiële invloed op de omvang van het eigen vermogen en de ratio's. Immers ultimo 2021 en 2022 zijn bestemmingsreserves gevormd voor de NPO-middelen die in 2023, 2024 en 2025 worden ingezet. De intentie was om bij het nieuwe Koersplan ook een geactualiseerd financieel beleidsplan te schrijven. Gezien de vele onzekerheden op dit moment (vele tijdelijke incidentele middelen tot en met 2025, onzekerheden over de structurele bekostiging door OCW vanaf 2026 (omvang en inhoud nieuw financieringsinstrument), nieuw kabinet/regeerakkoord, IHP PO, IHP VO, gevolgen nieuwe regelgeving voor MJOP's en dotaties voorziening onderhoud) heeft dat nu geen toegevoegde waarde en wordt dit uitgesteld naar het najaar 2024 in de verwachting dat er dan een regeerakkoord op tafel ligt en meer duidelijkheid is rond de IHP's en MJOP's).

Over 2023 is bij de sector peuterwerk en kinderopvang helaas een verlies geboekt vanwege teruglopende bezetting en VE-uren bij het peuterwerk en aanloopverliezen bij de uitbreiding van KDV Kristal. Voor 2024 is opnieuw een tekort geraamd voor de sector van - € 0,100 mln vanwege het KDV-Kristal. Voor de sector wordt vanaf 2025 meerjarig een resultaat van nihil geraamd in de verwachting dat de nieuwbouw voor het Kristal de verliezen van het KDV beperkt. De afhankelijkheid van de subsidie van de gemeente Dordrecht voor het peuterwerk, blijft groot (zie subparagraaf 2.5.1).

Bij de Hans Petrischool wordt voor 2024 een grote investering van € 1 mln in de verbouwing van de praktijkvleugel geraamd om deze meer aan te laten sluiten bij de onderwijskundige wensen. Daarnaast wordt € 0,170 mln geraamd voor inventaris en schoolmeubilair, samen € 1,170 mln. De afschrijvingen 2024 worden bij de Hans Petrischool geraamd op € 0,170 mln, waardoor de financieringsbehoefte voor materiële vaste activa in 2024 substantieel toeneemt met € 1 mln. Vanaf 2025 wordt gemiddeld jaarlijks € 67.500 geraamd voor met name ICT-vervangingsinvesteringen.

De investeringsraming bij H3O in 2024 telt op tot € 2,9 mln. Hiervan is € 0,6 mln nodig voor verbouwingen Insula Halmaheiraplein (conciërgewoning en een aantal andere ruimtes) en zolder bestuursbureau en € 0,345 mln voor eigen bijdrage suvis-subsidies (verbetering ventilatie in scholen) en vervanging zonnepanelen Insula Koningstraat. De overige investeringen hebben betrekking op inventaris, schoolmeubilair, ICT en leermiddelen. De totale geraamde investeringsruimte in 2024 is hoger dan de geraamde afschrijvingen (€ 2,9 mln investeringen en € 1,415 mln afschrijvingen), waardoor de financieringsbehoefte voor materiële vaste activa in 2024 stijgt met € 1,485 mln. Ook voor 2025 (€ 1,525 mln) en 2026 (€ 1,605 mln) zijn substantiële investeringen geraamd. Vanaf 2027 daalt de investeringsraming onder de gemiddelde afschrijvingsraming van jaarlijks € 1,5 mln.

De substantieel geraamde investeringen bij met name de Hans Petrischool en het PO hebben consequenties voor de liquiditeitspositie en de financieringsbehoefte en daarmee de bufferfunctie binnen het eigen vermogen. De geraamde toename van de financieringsbehoefte zorgt voor een negatieve buffer over de jaren 2024 tot en met 2027 (zie hierna). De extra afschrijvingslast bij de Hans Petrischool als gevolg van de investering in de praktijkvleugel wordt gedekt uit de bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen.

De mutaties in het eigen vermogen vloeien voort uit de geraamde resultaten. Daarbinnen daalt de omvang van de bestemmingsreserve publiek, omdat de bestemmingsreserve voor flexibele bapo een dalende trend vertoont bij zowel het VO als het PO vanwege pensionering van medewerkers. De bestemmingsreserve voor aanvullende bekostiging bij het VO wordt ingezet voor het vormen van een opleidingsschool in het VO tot en met 2024. De bestemmingsreserves voor NPO-middelen worden ingezet voor de in het nationaal programma onderwijs bepaalde interventies tot en met de zomer 2025. De bestemmingsreserve collectieve werkdrukmiddelen wordt ingezet voor de naar 2024 tot en met juli 2025 doorgeschoven inzet. De geraamde tekorten voor de komende jaren geabstraheerd van opleidingsschool en collectieve werkdrukmiddelen in het VO en NPO-middelen worden gedekt uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering Insula College en uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO.

Naar verwachting ligt hierdoor de algemene reserve voor de bufferfunctie en de financiering van vaste activa onder het wenselijke niveau van 20% van de baten (zie subparagraaf 2.5.5). Dit is vooralsnog acceptabel, omdat voor de geraamde tekorten VO en PO over de jaren 2024 tot en met 2027 bestemmingsreserves zijn gevormd. In het nieuwe financieel beleidsplan 2024-2027 zal de wenselijke omvang van de algemene reserve voor de bufferfunctie en de financiering van vaste activa worden geëvalueerd.

De private bestemmingsreserve muteert voor de resultaten van de sector peuterwerk en kinderopvang en de SCOD en voor het PO uit de specifieke bestemmingsreserve overschrijdingsmiddelen.

In 2020 heeft de inspectie een nieuw kengetal geïntroduceerd om zicht te krijgen op mogelijk 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. De berekening van het normatief publiek eigen vermogen bij H3O en de vergelijking met werkelijk publiek eigen vermogen suggereert

reert dat ultimo 2023 sprake is van een 'bovenmatig' publiek eigen vermogen van € 1,679 mln geconsolideerd en € 0,610 mln enkelvoudig. In de begroting 2024 ontwikkelt deze omvang zich naar - € 2,259 mln geconsolideerd en - € 2,631 mln enkelvoudig waardoor volgens de definitie van de inspectie geen sprake meer is van een 'bovenmatig' publiek eigen vermogen. Deze mutatie is het gevolg van de geraamde tekorten 2024 en investeringen met wijzigingen in de financieringsfunctie.

Het in het financieel beleidsplan 2019-2022 ingezette en naar het Koersplan 2024-2027 doorgetrokken beleid om meerjarige beleidsmatige tekorten te accepteren, leidt tot een verslechtering van de ratio's voor het vermogen (solvabiliteit). De ratio voor weerstandsvermogen daalt eveneens, mede omdat deze niet alleen beïnvloed wordt door de negatieve resultaten maar tevens door de dalende baten als gevolg van het wegvallen van de NPO-middelen. Het financieringssaldo voor materiële vaste activa daalt vanaf 2027, wellicht omdat de investeringsraming nog niet volledig is als gevolg van nog te maken plannen.

Omdat de in 2021 en 2022 niet-bestede middelen van het nationaal programma onderwijs tot en de zomer 2025 alsnog worden ingezet, zijn de hieronder gepresenteerde ratio's over 2023 feitelijk te hoog. Het weerstandsvermogen daalt om deze reden substantieel in 2024 en stabiliseert in 2025 en 2026. De ratio voor solvabiliteit 1 laat hetzelfde beeld zien. De voorzieningen muteren voor de in de meerjarenbegroting opgenomen uitvoering van het in meerjarige onderhoudsplannen geraamde cyclisch onderhoud en ramingen voor de ontwikkeling van de personele voorzieningen (spaar-ADV, ambtsjubilea, verlof keuzebudget en langdurig zieken). Inclusief de voorzieningen blijft de ratio voor solvabiliteit 2 vanaf 2025 vrijwel gelijk zowel geconsolideerd als enkelvoudig.

<i>Kengetallen geconsolideerd</i>	<i>2023 realisatie</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>	<i>2028 begroting</i>
Rentabiliteit	- 2,61	- 3,31	- 0,83	- 0,40	- 0,45	- 0,10
Liquiditeit (current ratio)	2,14	1,71	1,72	1,72	1,81	1,93
Solvabiliteit 1	0,50	0,48	0,48	0,47	0,45	0,45
Solvabiliteit 2	0,64	0,60	0,62	0,62	0,62	0,63
Weerstandsvermogen	24,3	21,7	21,8	21,9	21,4	21,2
waarvan financiering vaste activa	10,2	14,5	15,2	15,9	14,8	13,0
waarvan bestemmingsreserves	11,6	8,4	7,8	7,5	7,0	6,9
waarvan buffer	2,5	- 1,2	- 1,2	- 1,5	- 0,4	1,3
Huisvestingsratio	7,2	7,7	8,2	8,5	8,5	8,7

<i>Kengetallen enkelvoudig</i>	<i>2023 realisatie</i>	<i>2024 begroting</i>	<i>2025 begroting</i>	<i>2026 begroting</i>	<i>2027 begroting</i>	<i>2028 begroting</i>
Rentabiliteit	- 2,77	- 3,66	- 0,87	- 0,37	- 0,37	0,00
Liquiditeit (current ratio)	1,92	1,55	1,54	1,54	1,61	1,73
Solvabiliteit 1	0,46	0,41	0,42	0,40	0,39	0,39
Solvabiliteit 2	0,60	0,56	0,57	0,58	0,58	0,59
Weerstandsvermogen	20,3	17,3	17,1	17,1	16,7	16,7
waarvan financiering vaste activa	10,1	13,1	13,9	14,7	13,8	12,2
waarvan bestemmingsreserves	7,8	4,3	3,6	3,3	2,9	2,9
waarvan buffer	2,4	- 0,1	- 0,4	- 0,9	0,0	1,6
Huisvestingsratio	7,3	7,7	8,2	8,5	8,5	8,7

Kengetal	2023 geconsolideerd excl. privaat	2024	2023 enkelvoudig excl. privaat	2024
Normatief publiek EV	10.662.991	12.611.220	9.927.951	11.178.411
Werkelijk publiek EV	12.342.026	10.352.026	10.537.841	8.547.841
'Bovenmatig' publiek EV	1.679.035	- 2.259.195	609.890	- 2.630.571
Als % van de baten	2,6%	- 3,6%	1,0%	- 4,6%

B. Overige rapportages

B1. Rapportage aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controle-systeem en B2. Beschrijving van de belangrijkste risico's en onzekerheden

Voor een beschrijving van ontwikkelingen, risico's, stelsel en beheersingsmaatregelen wordt verwezen naar de subparagrafen 2.5.1 tot en met 2.5.3.

B3. Rapportage toezichthoudend orgaan.

Voor de rapportage van de Raad van Toezicht wordt verwezen naar paragraaf 2.7.

2.6 ONDERTEKENING COLLEGE VAN BESTUUR

Het College van Bestuur van de stichting H₃O verklaart hierbij het bestuursverslag over 2023 te hebben opgesteld en vastgesteld.

Dordrecht, 24 juni 2024

w.g. drs. D. (Dirk) van der Bijl MME
voorzitter College van Bestuur

w.g. F.N. (Frans) Cornet MLE
lid College van Bestuur

2.7 VERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

De Raad van Toezicht (hierna: RvT) heeft op grond van de statuten van de stichting H₃O voor Christelijk Peuterwerk, Kinderopvang, Primair en Voortgezet onderwijs (hierna: H₃O) tot taak het integraal toezicht houden op het functioneren van de organisatie in het algemeen en op het College van Bestuur (hierna: CvB) in het bijzonder. Dit met het oog op de belangen van de stichting als geheel.

De RvT ziet het als zijn centrale verantwoordelijkheid dat een transparante verantwoording van de kwaliteit en de werkwijze van het CvB over de maatschappelijke meerwaarde plaats vindt. De RvT geeft invulling aan vier functies die we onderscheiden aan het intern toezicht: de controlefunctie, de werkgeverfunctie, de adviesfunctie en de functie als verbinder met de buitenwereld. Hierbij heeft de RvT formele taken in het benoemen, ontslaan en belonen van de bestuurder en bij het vaststellen van de financiële stuur- en verantwoordingsdocumenten van H₃O, waaronder de begroting en de jaarrekening. In de Code "Goed Onderwijs, goed Bestuur" is wettelijk vastgelegd dat er binnen een schoolorganisatie een organieke scheiding moet zijn tussen het besturen en het toezicht houden.

Het bestuur van H3O ligt in handen van het CvB. Het CvB is daarmee verantwoordelijke voor de dagelijkse leiding en het besturen van H3O en haar scholen en kinderopvang.

In de statuten van de stichting zijn de taken en de verantwoordelijkheden van het CvB en de RvT omschreven. In het toezichtkader van de RvT zijn deze rollen verder uitgewerkt en wordt een kader beschreven voor het handelen van het samenspel van toezicht en bestuur en de ijkpunten voor beoogde resultaten en kaders voor de uitvoering.

Taken, rollen en verantwoordelijkheden:

Zoals aangegeven houdt de RvT toezicht op het realiseren van de doelstellingen van H3O en is formeel werkgever van het CvB. H3O is lid van de PO-Raad en de VO-raad en volgt de Code Goed Bestuur in het primair onderwijs en de Code Goed Onderwijsbestuur voortgezet onderwijs. In geval van strijdigheid wordt de Code Goed Onderwijsbestuur voortgezet onderwijs gevolgd.

De RvT heeft verder zijn taken en verantwoordelijkheden vastgelegd in een reglement. De RvT geeft het CvB daarnaast gevraagd en ongevraagd advies en functioneert als klankbord ten behoeve van het bestuur. Evenals regelt de RvT zijn eigen werkzaamheden, zoals zijn informatievoorziening, deskundigheidsbevordering en/of honorering.

Daarnaast houdt de RvT toezicht op een doelmatige besteding van rijksmiddelen en de besteding van de middelen voor onderwijs. De RvT vergadert structureel. Buiten de vergaderingen om nemen de leden zitting in de remuneratie-, audit- en kwaliteitscommissies en leggen zij werkbezoeken af op de scholen, wonen werknemersbijeenkomsten bij, hebben gesprekken met de inspraak/medezeggenschapsraden. Ook initieert hij zelf bijeenkomsten en/of vergaderingen. De RvT is integraal verantwoordelijk en oefent zijn rollen als werkgever, netwerker, verbinder en klankbord uit.

Samenstelling:

De RvT kent een samenstelling die voldoende spreiding van deskundigheden en maatschappelijke achtergronden waarborgt. Bij de benoeming van een toezichthouder wordt gebruik gemaakt van een vooraf opgesteld individueel profiel dat is afgeleid van het algemene profiel.

Op 31 december 2023 was de samenstelling van de RvT als volgt:

- De heer drs. A. Venus (voorzitter)
- Mevrouw C. van Randwijk-Nederlof (vicevoorzitter)
- De heer mr. V. van Dorst (secretaris)
- Mevrouw drs. Ö. Ermek – Gümüş
- De heer J. Klugkist MSc AAG

De leden bekleedden de volgende hoofd- dan wel nevenfuncties:

- De heer Venus: bestuurslid de Buitenwacht en voorzitter Stichting Hospice de Patio.
- Mevrouw Van Randwijk: bestuurder van Woon- zorgcentrum De Merwelanden en Merinos vastgoed; lid van de deelnemersraad Ketenorganisatie Drechtzorg, voorzitter van de VVT Alliantie Drechtsteden.
- De heer Van Dorst: rechter Rechtbank Rotterdam.
- Mevrouw Ermek: Rijksconsultant/interim hoofd beleid & advies directie Wetgeving en Juridische Zaken ministerie van Justitie en Veiligheid, lid Raad van Toezicht stichting Kinderpostzegels; plaatsvervangend voorzitter/vicevoorzitter Raad van Toezicht stichting Passend Lezen.
- De heer Klugkist: manager Low Code & Robotics – Nationale Nederlanden.

Het huidige rooster van aftreden ziet er als volgt uit (ervan uitgaande dat alle leden van de RvT bereid zijn de benoeming voor een tweede termijn te aanvaarden):

	<i>Benoemd</i>	<i>Einde 1^e termijn</i>	<i>Einde 2^e (en laatste) termijn</i>
A. Venus	01-04-2016	31-03-2020	31-03-2024
C. van Randwijk-Nederlof (vanuit de MR-geleding)	01-01-2021	31-12-2024	31-12-2028
J. Klugkist	01-09-2021	31-08-2025	31-08-2029
V. van Dorst	01-09-2021	31-08-2025	31-12-2027
Ö. Ermek – Gümüş	01-10-2021	30-09-2025	30-09-2029

De verdeling van de commissies is als volgt:

- A. Venus: Kwaliteit en Remuneratie
- C. van Randwijk-Nederlof: Remuneratie
- J. Klugkist: Audit
- V. van Dorst: Audit
- Ö. Ermek – Gümüş: Kwaliteit

Visie op toezien:

Bij het uitoefenen van zijn taken en nakomen van zijn verantwoordelijkheden kijkt de RvT breder naar zijn opdracht. De RvT ziet erop toe dat de bestuurders in verbinding staan met de maatschappelijke context, de ontwikkelingen op de voet volgen en met betrokken actoren rond de tafel zitten. Meer dan voorheen wil de RvT het creëren van de maatschappelijke meerwaarde in zijn handelen centraal stellen en toezien op de (maatschappelijke) effecten van het onderwijs: de ontwikkeling van de leerlingen binnen de gelederen van H3O (waarbij handen, hoofd en hart in verbinding staan) vormt een springplank naar een betere persoonlijke toekomst met goed burgerschap.

De RvT houdt toezicht op de kwaliteit van het onderwijs, op het bestuurlijk handelen door het CvB en op een doelmatige en rechtmatige inzet van middelen. De raad doet dit vanuit het toezicht op de verwezenlijking van de doelstellingen van de stichting en vanuit de brede maatschappelijke verantwoordelijkheid van de RvT. De RvT vormt zich een beeld op grond van externe en interne bronnen, stelt vragen, weegt de informatie ten opzichte van normen/benchmarks en de bestuurlijke duiding hierbij.

De RvT houdt in de eerste plaats toezicht op de basiskwaliteit. De RvT houdt zicht op de mate waarin het CvB risico's op het vlak van de basiskwaliteit adequaat in beeld heeft en hierop acteert. De RvT heeft in 2023 externe informatie ingewonnen met gebruikmaking van het rapport van de inspectie en de bestuurlijke reactie hierop. De raad heeft interne informatie ingewonnen tijdens diverse schoolbezoeken, heeft de onderwijsresultaten po en vo ontvangen en het CvB bevraagd op interventies, en is door het CvB geïnformeerd over de opbrengsten. Met andere woorden de RvT voert de dialoog hierover, en overlegt met het CvB hoe die sturing op de prestaties beter vorm krijgt. De RvT heeft hierin een klankbordrol. Daarnaast rapporteert het CvB periodiek aan de RvT over de (tussen)resultaten van lopende plannen van aanpak voor individuele scholen met verhoogde risico's ten aanzien van onderwijskwaliteit of anderszins.

Door het monitoren van de leerresultaten en het voeren van gesprekken met het (onderwijs)personeel en het klankborden met de bestuurders, ziet de RvT toe op het proces van werven en opleiden van personeel dat passende competenties heeft. Dat is, gelet op het feit dat H3O ook de komende jaren met een tekort aan gekwalificeerd onderwijspersoneel zal worden geconfronteerd, van belang om voor de leerlingen de juiste leeromgeving te scheppen (effectief lesgeven). De RvT is op dit punt in ontwikkeling en wil een bijdrage leveren aan goed onderwijs voor alle kinderen.

Vergaderingen:

De RvT kwam in 2023 acht keer bijeen. Het betrof vijf reguliere vergaderingen met het College van Bestuur (CvB). Twee vergaderingen met het CvB respectievelijk over de onderwerpen: financiële vragen van de inspectie naar aanleiding van het vierjaarlijks onderzoek en de eerste opbrengsten van de organisatie voor het tot stand komen van een

nieuw Koersplan. Daarnaast kwam de RvT bijeen voor het opstellen van een Toezichtkader en het bespreken van het rooster van aftreden. Het rooster van aftreden is aangepast om de continuïteit van het intern toezicht te borgen.

In elke vergadering worden bijzonderheden gedeeld in de rapportages afkomstig van de bestuurders, waarin op hoofdlijnen de ontwikkelingen binnen de scholen worden besproken, zowel op financieel als onderwijskundig vlak.

Het jaar 2023 stond voor de RvT in teken van het nieuwe Koersplan 2023-2027, het Identiteitskader, het Toezichtkader, Onderwijskwaliteit en het onderzoek tot fusie met de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht.

Op diverse momenten heeft de RvT een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het Koersplan 2023-2027 en het Identiteitskader. In de koerssessie van de RvT op 28 maart 2023 heeft de RvT belangrijke aanvullingen meegegeven voor de thema's in het Koersplan. Daarnaast namen leden van de RvT naast verschillende medewerkers deel aan de het World Café Bijeenkomst in maart. In deze bijeenkomst werd breed inbreng opgehaald op de thema's. Ook werd gesproken over de wijze waarop het CvB gaat sturen op de realisatie van de ambities in het Koersplan. Tot slot gaf de RvT instemming op het definitieve Koersplan 2023-2027 en het Identiteitskader in de oktober-vergadering. Het Identiteitskader is een mooie opgave om de kleurrijke christelijke identiteit vorm te geven op een manier die past bij de moderne tijd en de maatschappelijke functie. Met de principes en kernwaarden aan de ene kant, en openheid voor nieuwe en andere opvattingen aan de andere kant.

De RvT heeft in 2023 een Toezichtkader geformuleerd en vastgesteld. De RvT kiest als vertrekpunt 'waardengericht toezicht', waarbij – naast bedrijfsvoering en onderwijskwaliteit – ook focus is op de maatschappelijke betekenis van het onderwijs. Daarin rekening houdend met de context van de organisatie. Naast het Toezichtkader is een vragenlijst geformuleerd. Deze vragenlijst geeft richting bij het toetsen van het beleid, de besluiten en het functioneren van het CvB. Het kader met de vragenlijst geeft antwoord op de vraag: "Wanneer is het goed?".

Het thema Onderwijskwaliteit had een centrale plaats op de agenda van de reguliere RvT-vergaderingen. Met daarbij aandacht voor de bovenschoolse kwaliteitszorg, het vierjaarlijks onderzoek inspectie (voorbereiding, uitkomsten, vervolg), de opbrengsten vanuit de tandembijeenkomsten (netwerk van alle intern begeleiders en zorg coördinatoren t.a.v. kwaliteit opvang en onderwijs) de leerresultaten po en vo en het formaliseren van een H3O kwaliteitsbeleidsplan.

Het CvB van H3O en de bestuurder van de Hans Petrischool hebben op 29 september 2022 besloten onderzoek naar de voorwaarden van een fusie te doen dat uitgewerkt zal worden in een Fusie Effect Rapportage (FER). De betrokken medezeggenschapsraden (MR- en) van de scholen, te weten MR Insula College en MR Hans Petrischool hebben respectievelijk op 14 oktober 2022 en 28 oktober 2022 een positief advies uitgebracht op het voorgenomen besluit tot onderzoek. Na ontvangst van het positief advies is de onderzoeksfase van start gegaan. De RvT is in iedere reguliere vergadering op de hoogte gehouden over de stand van zaken.

Aan de hand van de uitkomsten/de effecten van de fusie en de FER-versie 29 november 2023 zijn de bestuurders van H3O en de Hans Petrischool tot de conclusie gekomen dat wat hen betreft de fusie door kan gaan. De bestuurders namen op 5 december 2023 het voorgenomen besluit tot fusie. Het streven is om de fusie uiterlijk 1 augustus 2024 te realiseren. Het voorgenomen besluit tot fusie met de FER-versie 29 november 2023 is ter instemming voorgelegd aan de medezeggenschapsraden. De RvT heeft goedkeuring op het voorgenomen besluit gegeven in de decembervergadering.

In de reguliere vergaderingen zijn daarnaast de volgende onderwerpen ter besluitvorming of discussie aan de orde geweest:

- Herziene Treasurystatuut is goedgekeurd.
- De jaarrekening 2022 en het jaarverslag 2022 zijn goedgekeurd
- De Kaderbrief 2024
- De begroting 2024 met het jaarplan 2024 is goedgekeurd
- De managementletter van accountant Van Ree
- WNT 2023 – 2024

Twee weken voorafgaand aan een RvT-vergadering vindt ter voorbereiding een vooroverleg tussen voorzitter RvT en de voorzitter CvB plaats. De RvT kiest een proactieve opstelling. De RvT bepaalt zijn eigen agenda en prioriteiten rekening houdend met de behoeften en mogelijkheden van het CvB. Daarnaast vinden zes wekelijks de zogenaamde kop koffie gesprekken plaats tussen voorzitter RvT en voorzitter CvB; voorzitter RvT en lid CvB; voorzitter RvT met bestuur. Waar nodig was er vaker contact dan wel overleg.

Overleg met de inspraakorganen:

De RvT voerde gedurende het jaar meerdere gesprekken met de verschillende inspraakorganen. Dit in de vorm van het bijwonen van vergaderingen van de MR Insula College, de GMR Primair Onderwijs en de Ondernemingsraad Kinderopvang. Terugkoppeling over het bijwonen van deze vergadering wordt tijdens een reguliere vergadering gedaan.

De RvT was daarnaast betrokken bij het proces om te komen tot een integrale benadering binnen de inspraakorganen (versterking medezeggenschap vanuit het Jaarplan 2022). In 2022 is door H3O een eerste start gemaakt. Met ingang van 1 juli 2023 is de nieuwe H3O-basisraad (vertegenwoordiging vanuit de GMR Primair Onderwijs, de Ondernemingsraad Kinderopvang en de Centrale Oudercommissie) geïnstalleerd.

Werkbezoeken:

De RvT heeft gedurende het jaar werkbezoeken bij scholen afgelegd. Tijdens deze bezoeken ontstonden waardevolle gesprekken en mooie inzichten door de leden van de RvT. Onderwerpen zoals het lerarentekort; de strategische thema's; de schoolontwikkeling; het waarborgen van kwaliteit; de algemene ontwikkelingen en de samenwerking met het bestuur kwamen onder meer aan de orde. Naast de geplande vergaderingen voert de RvT gesprekken met medewerkers tijdens schoolbezoeken. Alle informatie uit deze bezoeken worden tijdens een reguliere RvT-vergadering met de bestuurders besproken. Uit de bezoeken blijkt dat de zichtbaarheid van de RvT door de organisatie gewaardeerd wordt.

Zelfevaluatie:

De RvT blijft met elkaar in gesprek om zijn toezicht scherp te houden. De RvT wil zich verbeteren en verder doorgroeien in professionaliteit en blijft kritisch reflecteren op zijn eigen handelen. Dit wordt iedere vergadering gedaan door zich af te vragen 'doen we de goede dingen en wat kan beter?'.

Tijdens de jaarlijkse evaluatie kijkt de RvT terug en vooruit op zijn rol en wijze van functioneren. Deze jaarlijkse evaluatie heeft in december plaatsgevonden volgens de Code Goed Onderwijsbestuur. De zelfevaluatie in het jaar 2024 vindt plaats onder externe begeleiding. Het jaar 2023 heeft in het teken gestaan om als RvT zich verder te professionaliseren. Hierbij heeft de RvT een externe begeleider ingeschakeld voor het ontwikkeltraject.

Remuneratiecommissie:

De Remuneratiecommissie treedt op als werkgever van het uitvoerend bestuur. Hiervoor heeft de commissie in het jaar 2023 functioneringsgesprekken met het CvB gevoerd.

Wet normering topinkomens (WNT) voor de sector Onderwijs 2023-2024:

In de december vergadering heeft de RvT instemming gegeven op de bezoldiging van de bestuurders aan de hand van de WNT-classificatie E. Beide bestuurders blijven met hun bezoldiging onder de WNT-normen.

Honorering toezichthouders:

De RvT heeft de honorering vastgesteld op 12% voor de voorzitter en 8% voor de leden, gerelateerd aan de bezoldiging van de voorzitter van het CvB. In de Wet normering topinkomens (WNT) zijn de maximale vergoedingen voor bestuurders en toezichthouders in de (semi-)publieke sector bepaald. De honoreringsmaxima voor toezichthouders zijn gekoppeld aan de bezoldiging van het bestuur. De vastgestelde honorering valt binnen het wettelijk maximum van respectievelijk 15% en 10%.

Commissie kwaliteit:

De commissie Kwaliteit bereidt eventuele discussies dan wel agendapunten over de kwaliteit in de RvT voor. Deze commissie vervult ook een klankbordfunctie voor het CvB en zij wordt vanuit H3O bijgestaan door een adviseur Kwaliteit Opvang en Onderwijs.

Toezien op de kwaliteit van het onderwijs (basis op orde met de nadruk op 'goed' onderwijs en basisvaardigheden van onderwijsprofessionals), toezien op ruimte voor eigenaarschap, toezien op het stimuleren van een actieve leer- en ontwikkelomgeving (voor zowel de RvT als organisatie) zijn aspecten waarop de RvT inzet. De RvT wil erop toezien dat de basiskwaliteit op niveau blijft en houdt in zijn gesprekken met zowel de bestuurders als de scholen het gesprek over goed onderwijs gaande. De RvT wordt structureel geïnformeerd over de voortgang van de kwaliteitszorg en krijgt (cijfermatige) inzage in de kwaliteit van onderwijs binnen de scholen.

Auditcommissie:

De Auditcommissie wordt bij het financiële jaarplanningsproces betrokken. De besluitvorming van de RvT over financiële aangelegenheden wordt voorbereid door de Auditcommissie.

De structurele besprekingen en presentaties van de kaderbrief, de begroting, het jaarverslag met de jaarrekening en de (financiële) tussenrapportages staan in de jaarkalender opgenomen. De rechtmatige besteding van de middelen is dan het onderwerp van gesprek in combinatie met de te behalen beleidsdoelen.

De externe accountant maakt in de vergadering (die hiervoor is gereserveerd) zijn bevindingen inzichtelijk en koppelt (in opdracht van RvT) terug aan de Auditcommissie of en hoe de middelen rechtmatig zijn ingezet. De Auditcommissie stelt inhoudelijke vragen bij de hiervoor genoemde stukken. De RvT heeft in de vergadering van juni in aanwezigheid van de externe accountant, het accountantsverslag 2022, het jaarverslag 2022 met de jaarrekening 2022 besproken en op advies van de Auditcommissie goedgekeurd.

De ambitie van de RvT voor de komende jaren is om meer gestructureerd een afwegingskader voor de vragen in dit gesprek te hanteren. Vragen die in dat verband dienen te worden gesteld zijn onder andere: zien we dat er duidelijke en waar mogelijk meetbare en haalbare doelen zijn geformuleerd? Zijn er aan deze doelen concrete middelen gekoppeld? Dragen die middelen bij aan de realisatie van doelen (bij de specifieke scholen)? Is en wordt het publieke geld voldoende spaarzaam ingezet? Zijn er voor de geplande investeringen ook alternatieven gewogen? Zijn de scholen betrokken en geconsulteerd? In hoeverre houden we, bij het stellen van de doelen, rekening met het waarderingskader en adviezen van de inspectie?

Het CvB is primair verantwoordelijk voor de doelmatige besteding van de middelen. Bij het toezicht op de besteding van middelen is de door het CvB en controller opgestelde begroting leidend. De begroting is het instrument waarmee aan de CvB goedkeuring wordt verleend om uitgaven te doen. Deze begroting is door de Auditcommissie bespro-

ken met voorzitter CvB en de controller, waarbij zij kritisch zijn bevraagd. Vervolgens is de begroting in de RvT-vergadering van december besproken met het CvB en de controller en daarna is – op advies van de Auditcommissie – de begroting goedgekeurd.

Op grond van de onderbouwingen van de keuzes in de begroting, in overleg met de accountant en op basis van de managementletter/het accountantsverslag houden we de doelmatigheid en rechtmatigheid centraal in ons toezicht. De voortgang van de doelen in relatie tot de inzet van middelen behoort periodiek te worden gemonitord (en waar nodig bijgesteld) aan de hand van tussentijdse rapportages.

De werkzaamheden van de RvT hebben plaatsgevonden in een goede sfeer en onderling vertrouwen.

H3O was ook in 2023 een organisatie die binnen het opvang- en onderwijsveld een prominente plaats inneemt. Kansrijk ontwikkelen van kinderen en jongeren van 0 tot 18+ staat centraal binnen H3O. Dat geldt voor al die kinderen en jongeren die opvang en onderwijs genieten en hebben genoten bij H3O. De basis voor een mooie toekomst. Zo kunnen ze met de juiste vaardigheden en kennis, de samenleving van morgen vormgeven. Daarom dan ook dank aan alle medewerkers die invulling hebben gegeven aan kennisoverdracht en de vorming van waarden en normen om zo het kansrijk ontwikkelen mogelijk te maken. Dit alles vanuit hoofd, hart en handen op het kleurrijke christelijk fundament met geloof, hoop en liefde!

Gezamenlijk dragen we zo verantwoordelijkheid en geven we invulling aan het goed functioneren van H3O.

Dordrecht, 24 juni 2024

w.g. mevrouw C. (Corrie) van Randwijk-Nederlof
Voorzitter Raad van Toezicht

3 GECONSOLIDEERDE JAARREKENING

3.1. GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2023 (na resultaatbestemming)

ACTIVA			PASSIVA		
	31-12-2023	31-12-2022		31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa			Eigen vermogen		
1.2 Materiële vaste activa	6.689.792	6.982.710	2.1 Eigen vermogen	15.493.216	17.162.555
1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.595.210	1.673.003	2.1.1 Algemene reserve	8.110.050	8.494.842
1.2.2 Inventaris	4.423.586	4.635.902	2.1.2 Bestemmingsreserves publiek	4.231.976	5.450.450
1.2.3 Overige materiële vaste activa	671.086	673.805	2.1.3 Bestemmingsreserves privaat	3.151.190	3.242.763
Totaal vaste activa	6.689.792	6.982.710	Totaal eigen vermogen	15.493.216	17.162.555
Vlottende activa			Vreemd vermogen		
1.5 Vorderingen	1.131.537	748.397	2.3 Voorzieningen	4.021.240	3.767.408
1.5.1 Debiteuren	106.709	40.577	2.3.1 Voorziening personeel	1.455.721	1.438.725
1.5.2 Ministerie van OCW	50.408	60.218	2.3.3 Overige voorzieningen	2.565.519	2.328.683
1.5.6 Overige vorderingen overheden	34.190	- 68.280	2.5 Kortlopende schulden	11.201.070	8.424.614
1.5.7 Overige vorderingen	382.905	326.477	2.5.3 Crediteuren	1.590.413	1.344.770
1.5.8 Overlopende activa	557.325	389.405	2.5.4 Ministerie van OCW	0	43.040
1.7 Liquide middelen	22.894.197	21.623.470	2.5.7 Belastingen / premies SV	2.199.204	2.157.584
1.7.1 Kasmiddelen	763	6.622	2.5.8 Pensioenen	622.114	658.100
1.7.2 Banken	10.893.434	21.616.848	2.5.9 Overige kortlopende schulden	306.583	205.174
1.7.3 Deposito's	12.000.000	0	2.5.10 Overlopende passiva	6.482.756	4.015.946
Totaal vlottende activa	24.025.734	22.371.867	Totaal vreemd vermogen	15.222.310	12.192.022
TOTAAL ACTIVA	30.715.526	29.354.577	TOTAAL PASSIVA	30.715.526	29.354.577

De balans is toegelicht in paragraaf 3.7. Daarbij wordt de hierboven gebruikte codering toegepast.

3.2. GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2023

	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
3. BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	55.824.269	51.820.000	53.061.332
3.2 Overige overheidsbijdragen	2.369.519	2.530.000	2.091.735
3.5 Overige baten	5.412.628	4.620.000	5.000.618
Totaal baten	63.606.416	58.970.000	60.153.685
4. LASTEN			
4.1 Personele lasten	53.747.196	49.085.000	49.450.212
4.2 Afschrijvingen	1.503.015	1.510.000	1.429.943
4.3 Huisvestingslasten	4.424.152	4.100.000	3.813.455
4.4 Overige lasten	5.845.805	4.977.000	5.496.563
Totaal lasten	65.520.168	59.672.000	60.190.173
Saldo baten en lasten	- 1.913.752	- 702.000	- 36.488
5. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1 Financiële baten	262.155	40.500	- 33.949
5.2 Financiële lasten	17.742	18.500	18.247
Saldo financiële baten en lasten	244.413	22.000	- 52.196
6. Belastingen	0	0	0
7. Resultaat deelnemingen	0	0	0
EXPLOITATIESALDO	- 1.669.339	- 680.000	- 88.684

De staat van baten en lasten is toegelicht in paragraaf 3.8. Daarbij wordt de hierboven gebruikte codering toegepast. De voorgestelde resultaatbestemming is toegelicht in paragraaf 4.1.

Omdat met de accountant is afgesproken dat de bijdrage van het Stedelijk Dalton Lyceum in de huisvestingskosten van het gezamenlijke gebouw met het Insula College in het Leerpark voortaan wordt verantwoord bij de overige baten in plaats van de overige overheidsbijdragen zijn de vergelijkende cijfers 2022 hiervoor aangepast.

3.3. GECONSOLIDEERD KASTROOMOVERZICHT 2023

De omvang van de liquide middelen ultimo 2023 is ten opzichte van de stand ultimo 2022 met 6% gestegen (€ 1,271 mln). Belangrijkste oorzaak is de toename van de kortlopende schulden en dan met name de overlopende passiva (vooruitontvangen subsidies). De liquiditeitspositie is ultimo 2023 meer dan voldoende.

	Rekening 2023	Rekening 2022
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	- 1.913.752	- 36.488
Afschrijvingen	1.503.015	1.429.943
Mutaties werkkapitaal:		
- Vorderingen	- 383.140	972.302
- Kortlopende schulden	2.776.456	1.478.344
Mutaties eigen vermogen	0	0
Mutaties voorzieningen	253.832	- 117.702
Saldo financiële baten en lasten	244.413	- 52.196
Belastingen	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	2.480.824	3.674.203
(Des)investeringen materiele vaste activa	- 1.210.097	- 2.019.599
(Des)investeringen financiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 1.210.097	- 2.019.599
Mutaties overige langlopende schulden	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
Mutaties liquide middelen	1.270.727	1.654.604
Beginstand liquide middelen	21.623.470	19.968.866
Mutaties liquide middelen	1.270.727	1.654.604
Eindstand liquide middelen	22.894.197	21.623.470

3.4. ALGEMENE TOELICHTING

3.4.1. Activiteiten

Zoals al bij kernactiviteiten in paragraaf 2.1 vermeld droeg het bestuur van H₃O in 2023 de verantwoordelijkheid voor dertien peuterspeelzalen, negen locaties voor buitenschoolse opvang, twee kinderdagverblijven, tien scholen voor basisonderwijs, een school voor speciaal basisonderwijs en een brede scholengemeenschap van vmbo tot gymnasium. Vanaf 2017 is H₃O enige bestuurslid van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht. De stichting houdt een praktijkschool, de Hans Petrischool, in stand.

3.4.2. Continuïteit

Bij het opstellen van de jaarrekening is uitgegaan van de veronderstelling dat de continuïteit van de stichting is gewaarborgd.

3.4.3. Consolidatie en verbonden partijen

In paragraaf 4.3 zijn bij model E alle verbonden partijen van stichting H₃O opgenomen.

In de consolidatie worden de financiële gegevens van H₃O en andere instellingen opgenomen waarop het bestuur van H₃O een overheersende zeggenschap kan uitoefenen (op grond van de feitelijke situatie) of waarover H₃O de centrale leiding heeft. H₃O heeft de overheersende zeggenschap en de centrale leiding bij de SCOD, bij het Facilitair Bedrijf Dordrecht B.V. (FBD) en vanaf 2017 bij de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht.

Het bestuur van de SCOD bestaat q.q. uit het College van Bestuur en de controller van H₃O. De jaarcijfers van de SCOD zijn geconsolideerd in de jaarrekening van H₃O.

Het FBD is in 2008 opgericht voor het uitvoeren van schoonmaakwerkzaamheden bij H₃O. Bij de start had H₃O een aandeel in FBD van 51%. Per 2 november 2016 heeft H₃O het 49%-aandeel van de andere aandeelhouder FCC overgenomen, waardoor H₃O vanaf deze datum 100%-aandeelhouder is. De voorzitter van het College van Bestuur is statutair directeur van FBD. H₃O en FBD vormen een fiscale eenheid. Hiervoor is in 2008 een beschikking van de belastingdienst ontvangen. De belastingdienst is in 2012 gestart met een feitenonderzoek naar de fiscale eenheid wat doorliep tot in 2017. Om verjaring te voorkomen en haar rechten te behouden, heeft de belastingdienst over de kalenderjaren 2008 tot en met 2013 naheffingsaanslagen van omzetbelasting opgelegd aan FBD. Hier tegen zijn bezwaarschriften ingediend. In december 2017 heeft de belastingdienst haar naheffingsaanslagen gemotiveerd en in reactie hierop hebben FBD en H₃O in januari 2018 de bezwaarschriften onderbouwd. In overleg met de belastingdienst is besloten om de verdere behandeling van de naheffingsaanslagen en bezwaarschriften op te schorten tot na de uitspraak van de Hoge Raad in een vergelijkbare casus van een ander schoolbestuur. Deze uitspraak heeft in 2019 plaatsgevonden en was positief voor het schoolbestuur. In maart 2020 heeft FBD de belastingdienst in gebreke gesteld vanwege het uitblijven van een uitspraak op de door FBD ingediende bezwaarschriften. Na ontvangst van de ingebrekestelling heeft de belastingdienst na nadere overweging op 23 april 2020 besloten dat de fiscale eenheid tot deze datum niet meer zal worden bestreden. De ontvangen naheffingsaanslagen over 2008 tot en met 2013 zijn vernietigd.

De jaarcijfers van FBD zijn niet betrokken in de consolidatie, omdat H₃O de enige opdrachtgever is en de vergoeding voor schoonmaakwerkzaamheden aan FBD in de staat van baten en lasten van H₃O is opgenomen onder de huisvestingskosten. Het exploitatieresultaat van FBD is vanaf 2019 positief vanwege het wegvallen van de fiscale advieskosten. Het negatieve eigen vermogen verbeterde daardoor van - € 165.066 ultimo 2019 naar - € 45.945 ultimo 2023. Vanwege het negatieve eigen vermogen van FBD is in de jaarrekening 2023 van H₃O een voorziening opgenomen. Deze voorziening wordt jaarlijks gemuteerd met het financieel resultaat van FBD. Hierdoor is het financieel resultaat en het negatieve eigen vermogen van FBD volledig verwerkt in de H₃O-cijfers.

De Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht is het bevoegd gezag van de Hans Petri-school, school voor praktijkonderwijs in Dordrecht (bestuursnummer 41466). Vanaf 2 januari 2017 is H₃O het enige bestuurslid in de persoon van de voorzitter van het College van Bestuur. Omdat H₃O vanaf 2017 de volledige zeggingsmacht heeft, is deze stichting vanaf de jaarrekening 2017 meegenomen in de geconsolideerde cijfers. Omdat de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht een afzonderlijk jaarverslag uitbrengt (zie www.hanspetri.nl) wordt in voorliggende jaarrekening bij de toelichting verwezen naar dit afzonderlijk jaarverslag voor verdere informatie.

Het College van Bestuur is verder lid van de volgende rechtspersonen:

- Vereniging Servicepunt Leren;
- Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden;
- Coöperatie Kien;
- Vereniging Samenwerkingsverband passend voortgezet onderwijs Dordrecht;
- Vereniging Samenwerkingsverband passend primair onderwijs Dordrecht;
- Vereniging Arcade Dordrecht.

In de Vereniging Servicepunt Leren wordt het beleid voor de samenwerking in het Leerpark in Dordrecht voorbereid.

Via de Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden is H₃O aangesloten op glasvezel. Bij de coöperatie Kien is het systeembeheer, functioneel beheer en support van het ICT-netwerk ondergebracht. Kien heeft een Technology Refresh Option overeenkomst gesloten met Econocom ten behoeve van de financiering van investeringen in hard- en software. Hiervoor heeft H₃O een medeschuldverbintenis getekend die gemaximeerd tot € 1 mln.

De verenigingen samenwerkingsverband passend onderwijs PO resp. VO Dordrecht 28.10 resp. 28.04 betreffen de nieuwe samenwerkingsverbanden vanaf 1 augustus 2014.

De vereniging Arcade Dordrecht is in oktober 2020 opgericht door de schoolbesturen voor het primair onderwijs in Dordrecht om in het kader van de doordecentralisatie door de gemeente Dordrecht te voorzien in de onderwijshuisvesting in Dordrecht. De vereniging is in 2021 gestart met de uitvoering van haar taken.

3.4.4. Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van rente zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

3.4.5. Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat het College van Bestuur zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende posten.

3.5. GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA

3.5.1. Algemeen

De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

Activa en passiva (met uitzondering van het eigen vermogen) worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld, vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

3.5.2. Materiële vaste activa

Bedrijfsgebouwen en -terreinen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de geschatte economische levensduur. Op de grond van terreinen wordt niet afgeschreven, wel op een bij de locatie Insula Koningstraat aangelegd kunstgrasveld. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op de balansdatum worden verwacht. Voor de vraag hoe vast te stellen of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar subparagraaf 3.5.4. Overige vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur, of lagere bedrijfswaarde. De vervaardigingsprijs bestaat uit de aanschaffingskosten van grond- en hulpstoffen en kosten die rechtstreeks toerekenbaar zijn aan de vervaardiging inclusief installatiekosten. Subsidies op investeringen worden opgenomen bij de overlopende passiva. Jaarlijks wordt de subsidie in de balans verminderd met een bedrag overeenkomend met de omvang van de afschrijvingen op de desbetreffende investeringen.

De ondergrens voor activeren bedraagt € 1.000. De afschrijvingspercentages zijn:

- Verbouwing/aanpassing 5% - 20 jaar of 10% - 10 jaar afhankelijk van gebruiksduur
- Installaties 5% - 20 jaar of 10% - 10 jaar afhankelijk van gebruiksduur
- Inventaris 10% - 10 jaar of 20% - 5 jaar afhankelijk van gebruiksduur
- Kantoormeubilair 10% - 10 jaar
- Schoolmeubilair 5% - 20 jaar of 10% - 10 jaar afhankelijk van gebruiksduur
- ICT divers afhankelijk van gebruiksduur
- Onderwijskundige apparatuur 20% - 5 jaar
- Leermiddelen 10% - 10 jaar of 20% - 5 jaar afhankelijk van gebruiksduur

3.5.3. Financiële vaste activa

Deelnemingen

Deelnemingen waarop invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt verondersteld dat er invloed van betekenis is. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening. Voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover de instelling in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening getroffen.

De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaaardering worden, uitgaande van de waarden bij eerste waardering, de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Indien sprake is van een duurzame waardevermindering vindt waardering plaats tegen deze lagere waarde; afwaardering vindt plaats ten laste van de staat van baten en lasten.

3.5.4. Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

Door het College van Bestuur wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de staat van baten en lasten. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van het desbetreffende actief niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

3.5.5. Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid dienen in mindering te worden gebracht op de boekwaarde van de vordering.

3.5.6. Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas- en banktegoeden en direct opeisbare deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden.

3.5.7. Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit algemene reserves en bestemmingsreserves en/of -fondsen. Hierin is tevens een segmentatie opgenomen naar publieke en private middelen. De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, die door het bestuur is vastgesteld.

Bestemmingsreserve flexibele bapo

De met publieke middelen opgebouwde bestemmingsreserves flexibele bapo bij het Insula College, bij de basisscholen en bij de Hans Petrischool zijn bedoeld als dekking voor de rechten van medewerkers voor het in de toekomst opnemen van flexibele bapo.

Bestemmingsreserve aanvullende bekostiging convenant 2019

Op basis van het 'convenant extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijs-personeel in het funderend onderwijs 2020-2021' van minister Slob van OCW met werkgevers- en werknemersorganisaties is in december 2019 aanvullende bekostiging uitgekeerd en voor SBO De Toekomst ook nog in 2020. In deze bestemmingsreserve is deze aanvullende bekostiging afzonderlijk zichtbaar gemaakt. De middelen zijn in het PO ingezet voor het dekken van de bijdrage van de sector PO aan het extra budget ten behoeve van het realiseren van de doelen uit het strategisch plan 2019-2023 en het gerealiseerde tekort 2022. In het VO wordt de aanvullende bekostiging ingezet om een opleidingsschool te worden over de jaren 2020 tot en met 2025. De Hans Petrischool zet in op een arbo-plan om met een teambrede aanpak het ziekteverzuim te verlagen.

Bestemmingsreserve overschrijdingsregeling PO

De bestemmingsreserve overschrijdingsregeling is opgebouwd uit van de gemeente Dordrecht ontvangen middelen ter compensatie van aan het openbaar onderwijs uitbetaalde subsidies en zijn bestemd voor kwaliteitsverbetering bij de basisscholen van H₃O.

Bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering

Voor zowel het Insula College als de sector PO geldt dat het extra budget voor het realiseren van het strategisch plan 2019-2023 en het volgende strategisch plan 2024-2027 en de als gevolg daarvan geraamde tekorten worden gedekt uit de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering.

Bestemmingsreserve nationaal programma onderwijs

Vanwege de coronacrisis heeft het kabinet in het nationaal programma onderwijs extra rijksvergoedingen vrijgemaakt om vertragingen resp. achterstanden in de onderwijsresultaten in te halen resp. terug te dringen. Voor zover de hiervoor ontvangen rijksvergoedingen niet volledig zijn ingezet, worden ze toegevoegd aan de bestemmingsreserve nationaal programma onderwijs voor uitvoering van de gemaakte NPO-plannen en besteding in de komende jaren.

Bestemmingsreserve Peuterwerk & Kinderopvang

De met private middelen opgebouwde bestemmingsreserve van de sector Peuterwerk & Kinderopvang is bedoeld voor het opvangen van eventuele negatieve exploitatieresultaten van deze sector.

Bestemmingsreserve SCOD

De met private middelen opgebouwde bestemmingsreserve van de SCOD (zie subparagraaf 3.4.3) is bedoeld voor steun aan Stichting H₂O in Dordrecht en/of aan H₂O gelieerde instellingen.

Bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen

De Hans Petrischool heeft de afgelopen jaren ESF-middelen en middelen uit het SZW-programma impuls baankansen ontvangen. Gevolg was dat de resultaten hoger werden dan geraamd en het eigen vermogen van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht uitsteeg boven het op basis van de risico's wenselijke minimale weerstandsvermogen. Uit deze middelen wordt nu een bestemmingsreserve gevormd om de geraamde negatieve resultaten over de komende jaren op te kunnen vangen.

Bestemmingsreserve collectieve werkdrukmiddelen

Vanuit het onderwijsakkoord uit maart 2022 van OCW met werkgevers- en werknemersorganisaties is met terugwerkende kracht vanaf januari 2022 aanvullende bekostiging uitgekeerd voor werkdrukverlichting voortgezet onderwijs. Deze aanvullende bekostiging bestaat uit een individueel deel en een collectief deel. In overleg met de MR zijn afspraken gemaakt voor de structurele inzet van het collectieve deel vanaf het schooljaar 2023/2024. De collectieve werkdrukmiddelen over de periode januari 2022 tot en met juli 2023 zijn aanvullend incidenteel toegevoegd aan de ramingen voor inzet in de periode januari 2024 tot en met juli 2025.

3.5.8. Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening jubilea

De voorziening jubilea wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband van de werknemers. De voorziening is gebaseerd op de contante waarde van toekomstige uitkeringen.

Voorzieningen spaar-ADV

De voorzieningen voor spaar-ADV vertegenwoordigen de geraamde omvang van de verplichtingen voor in het verleden door werknemers door middel van extra werken bovenop de contractomvang gespaard verlof.

Voorziening spaarverlof individueel keuzebudget

In de verschillende toepasselijke cao's is een individueel keuzebudget geïntroduceerd met de mogelijkheid tot het sparen van verlof voor de duurzame inzetbaarheid. De voorziening spaarverlof individueel keuzebudget wordt opgenomen voor verwachte lasten gedurende het dienstverband van de werknemers. De voorziening is gebaseerd op de geraamde omvang van de toekomstige salariskosten.

Voorzienig langdurig zieken

De voorziening langdurig zieken wordt opgenomen voor doorlopende salariskosten van werknemers die naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De voorziening is gebaseerd op de geraamde omvang van de toekomstige salariskosten tot aan het einde van de periode van 2 jaar ziekteverlof en geheel of gedeeltelijke uitstroom in de WIA.

Voorziening onderhoud

Voor uitgaven voor groot onderhoud is een voorziening gevormd om deze lasten gelijkmatig te verdelen over een aantal boekjaren. Op basis van meerjarige onderhoudsplannen wordt jaarlijks een bedrag aan deze voorziening gedoteerd. Uitgaven ten behoeve van groot onderhoud worden direct ten laste van deze voorziening gebracht. De toevoeging aan de voorziening wordt bepaald op basis van het geschatte bedrag van het onderhoud ende periode die tussen de werkzaamheden van groot onderhoud verloopt. De stichting maakt hiervoor gebruik van de overgangsbepaling in de regeling jaarverslaggeving onderwijs (Rjo) welke is verlengd tot en met het verslagjaar 2023.

Voorziening FBD

Vanwege het negatieve eigen vermogen van het Facilitair Bedrijf Dordrecht B.V. (FBD) is vanaf 2016 een voorziening hiervoor opgenomen binnen de jaarrekening van H³O. Deze voorziening wordt jaarlijks gemuteerd met het resultaat van FBD.

3.5.9. Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden na de eerste waardering gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs volgens de effectieve-rentemethode. Bij de eerste opname van kortlopende schulden worden deze opgenomen tegen reële waarde verminderd met (in geval van een financiële verplichting die niet tegen reële waarde, met verwerking van waardeveranderingen in de staat van baten en lasten, is opgenomen) de direct daaraan toe te rekenen transactiekosten.

3.6. GRONDSLAGEN VOOR BEPALING VAN HET RESULTAAT

3.6.1. Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn verwezenlijkt. Lasten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

3.6.2. Opbrengstverantwoording

Opbrengsten uit het verlenen van diensten geschieden naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Overige opbrengsten bestaan uit baten uit verhuur, detachering, ouderbijdragen en overige baten.

3.6.3. Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden opgenomen bij de overlopende passiva. Jaarlijks wordt als bate geboekt het deel van de subsidie wat betrekking heeft op de afschrijvingen van de betreffende materiële vaste activa.

3.6.4. Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa en materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de economische levensduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

3.6.5. Personeelsbeloningen

Periodiek betaalbare beloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

De toegezegde pensioenregelingen bij bedrijfstakpensioenfondsen (ABP en PFZW) worden verwerkt als zou sprake zijn van een toegezegde bijdrageregeling. Voor toegezegde bijdrageregelingen worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald. Behalve de betaling van premies zijn er geen verdere verplichtingen uit hoofde van deze regelingen. De premies worden verantwoord als personeelskosten.

3.6.6. Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot het resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de vergelijkbaarheid apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post.

3.6.7. Financiële baten en lasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva.

3.7. TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

3.7.1. Activa

a. Materiële vaste activa

Het verloop van de materiële vaste activa is weergegeven in het onderstaande overzicht.

Omschrijving	Aanschaf- waarde	Afschrij- vingen t/m 2022	Boekwaar- de 31-12- 2022	Desin- vesterin- gen 2023	Inves- teringen 2023	Afschrij- vingen 2023	Boekwaar- de 31-12- 2023
1.2.1. Terreinen	389.973	225.023	164.950	0	0	19.499	145.451
1.2.1. Gebouwen	31.647	0	31.647	0	0	0	31.647
1.2.1. Verbouwingen	2.705.423	1.476.366	1.229.057	89.614	154.501	213.693	1.169.865
1.2.1. Installaties	551.412	411.536	139.876	178.747	29.664	21.570	147.970
<i>Subtotaal geb./terr. H3O</i>	<i>3.678.455</i>	<i>2.112.925</i>	<i>1.565.530</i>	<i>268.361</i>	<i>184.165</i>	<i>254.762</i>	<i>1.494.933</i>
1.2.1.Geb./terr. HP	145.726	38.253	107.473	0	0	7.286	100.187
<i>Subtotaal geb./terr</i>	<i>3.824.181</i>	<i>2.151.178</i>	<i>1.673.003</i>	<i>268.361</i>	<i>184.165</i>	<i>262.048</i>	<i>1.595.120</i>
1.2.2. Meubilair/inventaris	856.118	418.322	437.796	107.303	162.614	85.447	514.963
1.2.2. Kantoormeubilair	766.891	472.802	294.089	53.301	9.117	53.717	249.489
1.2.2. Schoolmeubilair	2.452.511	578.637	1.873.874	0	249.566	139.547	1.983.893
1.2.2. ICT	3.340.768	1.753.214	1.587.554	282.032	295.839	675.913	1.207.480
1.2.2. Onderwijsk. app.	112.607	90.417	22.190	19.754	50.491	10.381	62.300
<i>Subtotaal inv./app. H3O</i>	<i>7.528.895</i>	<i>3.313.392</i>	<i>4.215.503</i>	<i>462.390</i>	<i>767.627</i>	<i>965.005</i>	<i>4.018.125</i>
1.2.2. Inv./app. HP	917.321	496.922	420.399	96.831	106.957	121.895	405.461
<i>Subtotaal inv./app.</i>	<i>8.446.216</i>	<i>3.810.314</i>	<i>4.635.902</i>	<i>559.221</i>	<i>874.584</i>	<i>1.086.900</i>	<i>4.423.586</i>
1.2.3. Leermiddelen	1.559.743	886.164	673.579	231.891	151.348	153.992	670.935
1.2.3. Boeken	0	0	0	0	0	0	0
1.2.3. Overige mva	1.509	1.283	226	0	0	75	151
<i>Subtotaal overige mva H3O</i>	<i>1.561.252</i>	<i>887.447</i>	<i>673.805</i>	<i>231.891</i>	<i>151.348</i>	<i>154.067</i>	<i>671.086</i>
1.2.3. Overige mva HP	0	0	0	0	0	0	0
<i>Subtotaal overige mva</i>	<i>1.561.252</i>	<i>887.447</i>	<i>673.805</i>	<i>231.891</i>	<i>151.348</i>	<i>154.067</i>	<i>671.086</i>
1.2. Totaal H3O	12.768.602	6.313.764	6.454.838	962.642	1.103.140	1.373.834	6.184.144
1.2. Totaal HP	1.063.047	535.175	527.872	96.831	106.957	129.181	505.648
1.2. Totaal	13.831.649	6.848.939	6.982.710	1.059.473	1.210.097	1.503.015	6.689.792

In 2023 is bij H3O voor € 1,103 mln geïnvesteerd en voor € 1,374 mln afgeschreven. De boekwaarde van de materiële vaste activa nam af tot € 6,184 mln. De belangrijkste investeringen betroffen verbouwingen bij het Insula College locatie Koningstraat en de Sterrekijker, aankopen van meubilair (kluisjes Insula Koningstraat, leerlingensetjes en kasten de Bavinkschool afdeling Leonardo, bovenbouw Prinses Julianaschool, onderbouw Fontein, inrichting nieuwbouw Regenboog Centrum), computers, laptops, tablets en leermiddelen bij zowel het VO als het PO. Voor € 0,963 mln zijn volledig afgeschreven activa die buiten gebruik zijn gesteld, gedesinvesteerd.

De waardering van het gebouw aan de Museumstraat is gebaseerd op een op 1 juli 1914 gedateerde akte van taxatie. De akte was nodig voor de kapitaalvergoeding op grond van artikel 205 van de Lageronderwijswet. De boekwaarde op 31 december 2023 bedraagt € 31.647; de WOZ-waarde bedraagt € 520.000 (peildatum 1 januari 2022) en de verzekerde waarde ruim € 5 mln. Het grote verschil tussen WOZ-waarde en verzekerde waarde wordt veroorzaakt door de onderwijsbestemming van het gebouw. De boekwaarde van het gebouw is hiervoor niet aangepast; wel zijn de kosten van de verbouwing in

2014 ten behoeve van de huisvesting van het bestuursbureau en de Leonardo-klassen van de Dr. H. Bavinckschool en de aanpassing van de bovenste verdieping naar een vergaderzaal voor H3O in 2020 en 2021 geactiveerd.

b. Financiële vaste activa

Het verloop van de boekwaarde van de deelnemingen is als volgt:

Omschrijving	31-12-2022	Overname aandelen	Resultaat deelneming	31-12-2023
1.3.2. Deelneming FBD	0	0	0	0

In 2008 is het FBD opgericht. Bij de start heeft H3O in deze B.V. een aandeel genomen van 51%. Hiervoor is destijds een bedrag van € 10.200 gestort. Per 2 november 2016 heeft H3O het 49%-aandeel van FCC overgenomen tegen de nominale waarde ad € 9.800. Vanwege het negatieve eigen vermogen ultimo 2016 van FBD is de deelneming in de balans 2016 van H3O afgewaardeerd tot € 0 (zie subparagraaf 3.4.3.).

c. Vorderingen

De vorderingen zijn op de balans opgenomen conform de beschikbare specificaties. In onderstaand overzicht is een aantal vorderingen op hoofdlijnen gespecificeerd.

Nr.	Omschrijving	31-12-2022	31-12-2023
1.5.1	Debiteuren H3O	40.577	106.709
	Debiteuren HP	0	0
	<i>Subtotaal debiteuren</i>	<i>40.577</i>	<i>106.709</i>
1.5.2	OCW – rijksvergoeding lumpsum H3O	0	0
	OCW – doorbetalingen SWV H3O	60.218	50.408
	<i>Subtotaal OCW H3O</i>	<i>60.218</i>	<i>50.408</i>
	OCW – doorbetalingen SWV HP	0	0
	<i>Subtotaal OCW</i>	<i>60.218</i>	<i>50.408</i>
1.5.6	Gemeente Dordrecht H3O	- 68.280	34.190
	Gemeente Dordrecht HP	0	0
	<i>Subtotaal overige vorderingen overheden</i>	<i>- 68.280</i>	<i>34.190</i>
1.5.7	Overige vorderingen H3O	150.309	227.541
	Overige vorderingen SCOD	347	9.529
	Overige vorderingen HP	175.821	145.835
	<i>Subtotaal overige vorderingen</i>	<i>326.477</i>	<i>382.905</i>
1.5.8.	Vooruitbetaalde posten H3O	276.283	484.812
	Te ontvangen financiering laptops/tablets H3O	51.321	46.802
	<i>Subtotaal overlopende activa H3O</i>	<i>327.604</i>	<i>531.614</i>
	Vooruitbetaalde posten HP	61.801	25.711
	<i>Subtotaal overlopende activa</i>	<i>389.405</i>	<i>557.325</i>
1.5	Totaal vorderingen H3O	510.428	950.462
1.5	Totaal vorderingen SCOD	347	9.529
1.5	Totaal vorderingen HP	237.622	171.546
1.5	Totaal vorderingen	748.397	1.131.537

Het debiteurensaldo ultimo 2023 bestaat uit nog te ontvangen bedragen voor ouder- en leerlingenbijdragen bij het VO en de sector peuterwerk en kinderopvang enerzijds en vorderingen op overige debiteuren anderzijds. Het saldo is in vergelijking met 2022 gestegen, omdat de Hans Petrischool de facturen voor uitvoering van de administratie door H3O over 2023 en de bijdrage van 50% van de fusiekosten over 2023 heeft betaald in 2024.

Op het ministerie van OCW bestond altijd een vordering voor het tempoverschil in de betaling van de lumpsumbekostiging bij het PO. Deze vordering is ultimo 2022 vervallen vanwege de invoering van de vereenvoudiging van de bekostiging vanaf 2023 (zie toelichting bij de rijksbijdragen OCW). Onder de vorderingen op OCW worden tevens de openstaande saldi van doorbetalingen en arrangementen van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs VO en PO geschaard.

De relatie met de gemeente Dordrecht is volledig verantwoord bij de vorderingen met één uitzondering: de investeringssubsidie 1e inrichting EBS Eden en De Sterrekijker (zie toelichting bij de kortlopende schulden). De stand van de vordering op de gemeente was ultimo 2022 negatief, maar is ultimo 2023 positief. De vordering ultimo 2023 bestaat uit het saldo van terug te betalen subsidie peuterwerk 2023 vanwege een lagere bezetting en het pas in 2024 ontvangen van de subsidie voor het Dordts Leerprogramma 2023-2024. Daarnaast moeten verschillende huisvestingsdossiers nog met de gemeente Dordrecht worden afgewikkeld.

Tot de overige vorderingen behoren nog te ontvangen vergoedingen van de verzekeraars voor het eigen risicodragerschap WGA, van het UWV voor zwangerschapsverlof en de verrekening van de rente over het 4^e kwartaal.

Tot de overlopende activa wordt gerekend het voor ouders faciliteren van de huurkoop van Apple-MacBooks en I-pads voor leerlingen op de locaties Halmaheiraplein en Koningstraat van het Insula College. Bij de overlopende activa is de vordering op de ouders opgenomen, bij de overlopende passiva de schuld aan de financieringsmaatschappij.

d. Liquide middelen

Nr.	Omschrijving	31-12-2022	31-12-2023
1.7.1	Kasmiddelen	0	0
1.7.2	Bank	18.010.502	9.075.934
1.7.3	Deposito's	0	10.000.000
1.7	Totaal liquide middelen H3O	18.010.502	19.075.934
1.7.1	Kasmiddelen	0	0
1.7.2	Bank	1.695.109	705.977
1.7.3	Deposito's	0	1.000.000
1.7	Totaal liquide middelen SCOD	1.695.109	1.705.977
1.7.1	Kasmiddelen	6.622	763
1.7.2	Bank	1.911.237	1.111.523
1.7.3	Deposito's	0	1.000.000
1.7	Totaal liquide middelen HP	1.917.859	2.112.286
1.7.1	Kasmiddelen	6.622	763
1.7.2	Bank	1.911.237	10.893.434
1.7.3	Deposito's	0	12.000.000
1.7	Totaal liquide middelen	21.623.470	22.894.197

De saldi liquide middelen zijn in overeenstemming met de laatste bankafschriften en kasstanden 2023. De huisbankier van H3O is de ABN. Alle kasmiddelen bij H3O zijn ultimo 2022 afgestort. Vanaf het 4^e kwartaal 2023 worden in lijn met het treasury statuut voor € 12 mln deposito's aangehouden vanwege de hogere rentestand (H3O € 10 mln, SCOD € 1 mln, Hans Petri € 1 mln). De deposito's hebben een looptijd van maximaal 1 jaar.

De in deze toelichting opgenomen gegevens verschaffen informatie die behulpzaam is bij het schatten van de omvang van risico's die verbonden zijn aan zowel de in de balans opgenomen als de niet in de balans opgenomen financiële instrumenten. De primaire

financiële instrumenten van het bestuur dienen ter financiering van de operationele activiteiten van het bestuur of vloeien direct uit deze activiteiten voort. Het beleid van het bestuur is om niet te handelen in financiële instrumenten voor speculatieve doeleinden. De belangrijkste risico's uit hoofde van de financiële instrumenten van het bestuur zijn het kredietrisico en het liquiditeitsrisico. Het beleid van het bestuur om deze risico's te beperken, is als volgt:

- Kredietrisico: het bestuur bewaakt voortdurend haar vorderingen. Door de bovenstaande maatregelen is het kredietrisico voor het bestuur minimaal;
- Liquiditeitsrisico: het bestuur heeft een treasurystatuut opgesteld waarin zij haar beleid omtrent liquiditeit heeft uiteengezet. Door tussentijdse monitoring en eventuele bijsturing worden liquiditeitsrisico's beheerst. In de begrotingen wordt rekening gehouden met de beschikbaarheid van liquide middelen.

3.7.2. Passiva

a. Eigen vermogen

Voor de vaststelling van het eigen vermogen wordt onderscheid gemaakt tussen de algemene reserve en de bestemmingsreserves. Conform de regelgeving is de algemene reserve opgebouwd uit publieke middelen, terwijl de bestemmingsreserves kunnen zijn opgebouwd uit private of publieke middelen. De private bestemmingsreserves betreffen de opgebouwde reserves van de SCOD en de sector peuterwerk & kinderopvang enerzijds en een bestemmingsreserve voor overschrijdingsmiddelen PO anderzijds. De bestemmingsreserve van de SCOD wordt naar verwachting niet op korte termijn aangewend. De bestemmingsreserve voor de sector peuterwerk & kinderopvang is beschikbaar voor het opvangen van eventuele negatieve exploitatieresultaten in de komende jaren. De bestemmingsreserve overschrijdingsregeling PO is opgebouwd uit van de gemeente Dordrecht ontvangen overschrijdingsmiddelen.

Uit de publieke middelen zijn zeven bestemmingsreserves gevormd:

- de bestemmingsreserve voor flexibele bapo op basis van een 90%-dekking van de opgebouwde rechten per ultimo 2023 voor het VO en 55% voor het PO. De verwachting op basis van ervaringscijfers is dat 90% resp. 55% van de medewerkers die recht hebben op deze regeling daar daadwerkelijk gebruik van zal maken;
- de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering VO voor het Insula College is gevormd in 2018 en wordt ingezet vanaf 2019 ten behoeve van de bijdrage van het Insula College aan het extra budget voor het realiseren van het strategisch plan 2019-2023 en het volgende strategisch plan 2024-2027;
- de bestemmingsreserve aanvullende bekostiging convenant 2019: op basis van het 'convenant extra geld voor werkdrukverlichting en tekorten onderwijspersoneel in het funderend onderwijs' van de minister van OCW met werkgevers- en werknemersorganisaties is in december 2019 aanvullende bekostiging uitgekeerd en voor SBO De Toekomst ook nog in 2020. In de bestemmingsreserve aanvullende bekostiging zijn deze middelen afzonderlijk zichtbaar gemaakt. De middelen zijn in het PO ingezet voor het dekken van de bijdrage van de sector PO aan het extra budget ten behoeve van het realiseren van de doelen uit het strategisch plan 2019-2023 en het gerealiseerde tekort over 2022. In het VO wordt de aanvullende bekostiging ingezet voor het Insula College als opleidingsschool over de jaren 2020 tot en met 2025. De Hans Petrischool zet in op een arbo-plan om met een teambrede aanpak het ziekteverzuim te verlagen;
- de bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen: de Hans Petrischool heeft de afgelopen jaren ESF-middelen en middelen uit het SZW-programma impuls baan-kansen ontvangen. Gevolg was dat de resultaten hoger werden dan geraamd en het eigen vermogen uitsteeg boven het op basis van de risico's wenselijke minimale weerstandsvermogen. Uit deze middelen is in 2020 een bestemmingsreserve inzet ESF/SZW-middelen gevormd bij de Hans Petrischool om de tekorten 2022 en 2023 en de geraamde negatieve resultaten voor de komende jaren op te kunnen vangen. In de begroting 2024 is besloten om de bestemmingsreserve voortaan in

te zetten voor de hogere afschrijvingskosten als gevolg van de in 2024 geraamde verbouwing van de praktijkvleugel (voor € 1 mln);

- de bestemmingsreserve nationaal programma onderwijs (NPO): vanwege de coronacrisis heeft het kabinet in het nationaal programma onderwijs extra rijksvergoedingen vrijgemaakt om vertragingen resp. achterstanden in de onderwijsresultaten in te halen resp. terug te dringen. Voor zover de hiervoor ontvangen rijksvergoedingen niet volledig zijn ingezet, worden ze toegevoegd aan de bestemmingsreserve nationaal programma onderwijs voor uitvoering van de gemaakte NPO-plannen en besteding in de komende jaren;
- de bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO is bedoeld voor het dekken van de tekorten 2022 en 2023 en de bijdrage van de sector PO ten behoeve van het realiseren van het volgende strategisch plan 2024-2027;
- de in 2023 nieuwe bestemmingsreserve collectieve werkdrukmiddelen: vanuit het onderwijsakkoord uit maart 2022 van OCW met werkgevers- en werknemersorganisaties is met terugwerkende kracht vanaf januari 2022 aanvullende bekostiging uitgekeerd voor werkdrukverlichting voortgezet onderwijs. Deze aanvullende bekostiging bestaat uit een individueel deel en een collectief deel. In overleg met de MR zijn afspraken gemaakt voor de structurele inzet van het collectieve deel vanaf het schooljaar 2023/2024. De collectieve werkdrukmiddelen over de periode januari 2022 tot en met juli 2023 zijn aanvullend incidenteel toegevoegd aan de ramingen voor inzet in de periode januari 2024 tot en met juli 2025.

Het eigen vermogen ultimo 2023 is in vergelijking met 2022 gedaald met - € 1,669 mln vanwege het resultaat 2023. Binnen het eigen vermogen is de algemene reserve ultimo 2023 gedaald met - € 0,385 mln en de bestemmingsreserves met - € 1,284 mln. De algemene reserve wordt ingezet voor de financiering van vaste activa in de onderwijssectoren en als buffer voor het afdekken van risico's en de financiering van nieuwe investeringen. De buffer van H3O is in 2023 per saldo met € 0,235 mln gestegen. De voorgestelde resultaatbestemming is door het College van Bestuur goedgekeurd (zie paragraaf 4.1 en bijlage 2). Het verloop van het eigen vermogen is als volgt:

Omschrijving	31-12-2022	Resultaat- bestemming	Mutaties reserves	31-12-2023
2.1.3. Bestemmingsreserves-privaat H3O	1.521.807	- 86.123	0	1.435.684
2.1.3. Bestemmingsreserve-privaat SCOD	1.695.456	20.050	0	1.715.506
2.1.2. Bestemmingsreserves-publiek H3O	4.578.436	- 1.435.535	0	3.142.901
2.1.2. Bestemmingsreserves-publiek HP	872.014	217.061	0	1.089.075
2.1.1. Algemene reserve-financiering H3O	6.336.557	0	- 349.888	5.986.669
2.1.1. Algemene reserve-financiering HP	527.872	0	- 22.224	505.648
2.1.1. Algemene reserve-buffer H3O	1.172.890	- 114.507	349.888	1.408.271
2.1.1. Algemene reserve-buffer HP	457.523	- 270.285	22.224	209.462
2.1. Totaal eigen vermogen H3O	13.609.690	- 1.636.165	0	11.973.525
2.1. Totaal eigen vermogen SCOD	1.695.456	20.050	0	1.715.506
2.1. Totaal eigen vermogen HP	1.857.409	- 53.224	0	1.804.185
2.1. Totaal eigen vermogen	17.162.555	- 1.669.339	0	15.493.216

b. Voorzieningen

Het verloop van de voorzieningen in 2023 is opgenomen in onderstaand overzicht:

Omschrijving	31-12- 2022	Onttrekking 2023	Dotatie 2023	31-12- 2023
2.3.1. Voorziening spaar-ADV VO	304.740	- 64.500	32.640	272.880
2.3.1. Voorziening ambtsjubilea VO	180.117	- 25.788	- 40.906	113.423
2.3.1. Voorziening verlof keuzebudget VO	439.700	- 50.500	222.600	611.800
2.3.1. Voorziening langdurig zieken VO	0	0	67.500	67.500
2.3.1. Voorziening spaar-ADV PO	46.980	- 20.100	41.970	68.850
2.3.1. Voorziening ambtsjubilea PO	149.402	- 18.770	- 15.734	114.898
2.3.1. Voorziening verlof keuzebudget PO	43.500	- 9.300	50.700	84.900
2.3.1. Voorziening langdurig zieken PO	130.400	- 130.400	0	0
2.3.1. Voorziening ambtsjubilea PW/KO	8.786	0	- 716	8.070
2.3.1. Voorziening verlof keuzebudget PW/KO	17.500	- 430	1.730	18.800
2.3.1. Voorziening langdurig zieken PW/KO	25.500	- 21.100	1.500	5.900
<i>Subtotaal 2.3.1. personeel H3O</i>	<i>1.346.625</i>	<i>- 340.888</i>	<i>361.284</i>	<i>1.367.021</i>
2.3.1. Voorziening ambtsjubilea HP	28.600	- 2.716	- 3.884	22.000
2.3.1. Voorziening verlof keuzebudget HP	63.500	-19.900	23.100	66.700
<i>Subtotaal 2.3.1. personeel HP</i>	<i>92.100</i>	<i>- 22.616</i>	<i>19.216</i>	<i>88.700</i>
<i>Subtotaal 2.3.1. personeel</i>	<i>1.438.725</i>	<i>- 363.504</i>	<i>380.500</i>	<i>1.455.721</i>
2.3.3. Onderhoudsvoorziening VO	949.892	- 278.738	413.000	1.084.154
2.3.3. Onderhoudsvoorziening PO	1.033.048	- 241.302	403.590	1.195.336
2.3.3. Onderhoudsvoorziening bestuur	79.041	- 5.817	30.000	103.224
2.3.3. Voorziening FBD	32.070	0	13.875	45.945
<i>Subtotaal 2.3.3. overig H3O</i>	<i>2.094.051</i>	<i>- 525.857</i>	<i>860.465</i>	<i>2.428.659</i>
2.3.3. Onderhoudsvoorziening HP	234.632	- 182.772	85.000	136.860
<i>Subtotaal 2.3.3. overig</i>	<i>2.328.683</i>	<i>- 708.629</i>	<i>945.465</i>	<i>2.565.519</i>
2.3. Totaal voorzieningen H3O	3.440.676	- 866.745	1.221.749	3.795.680
2.3. Totaal voorzieningen HP	326.732	- 205.388	104.216	225.560
2.3. Totaal voorzieningen	3.767.408	- 1.072.133	1.325.965	4.021.240

Voor de voorziening spaar-ADV wordt uitgegaan van een 90%-dekking, omdat medewerkers in het VO en het PO hiervoor sparen door extra te werken, waardoor ervanuit wordt gegaan dat vrijwel iedereen hiervan gebruik gaat maken.

De voorzieningen ambtsjubilea zijn gebaseerd op de contante waarde van de toekomstige verplichtingen en zijn berekend op basis van te ontvangen bedragen bij een ambtsjubileum van 25 jaar resp. 40 jaar en met een dekking van 100% en een vertrekans ultimo 2022 van 10% bij het onderwijs en 25% bij de sector peuterwerk en kinderopvang. Vanwege de toegenomen wettelijke rente die als disconteringsvoet wordt gebruikt (van 2% in 2022 naar 7% in 2023) zijn de dotaties over 2023 voor de voorzieningen jubilea negatief.

De voorziening spaarverlof individueel keuzebudget bevat een raming voor de in de cao's geïntroduceerde spaarmogelijkheid voor duurzame inzetbaarheid met een 90%-dekking van de toekomstige salariskosten. In het VO wordt het opgebouwde spaarsaldo in uren na 4 jaren gefixeerd in een geldbedrag. De dotatie in het VO is in omvang toegenomen vanwege de uitbreiding van de mogelijkheden tot sparen in de cao VO.

De voorziening langdurig zieken is bedoeld voor de doorlopende salariskosten van werknemers die naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid. De voorziening is gebaseerd op de geraamde omvang van de toekomstige salariskosten tot aan het einde van de periode van 2 jaar ziekteverlof met geheel of gedeeltelijke uitstroom in de WIA en een dekking van 90%. In het VO is in 2023 hiervoor gedoteerd, terwijl in het PO dit jaar juist niet hoefde te worden gedoteerd.

In 2018 zijn geactualiseerde meerjarige onderhoudsplannen gemaakt. De dotaties 2023 zijn hierop gebaseerd waarbij deze wel zijn aangepast voor indexatie. Voor de locatie Krispijn van basisschool De Fontein (MFA), basisschool Het Kristal, basisschool De Prins Bernhardschool en de locatie Eddingtonweg van de Repelaer (allen nieuwbouwplannen) wordt niet gedoteerd. Voor de nieuwbouw van het Sterrekijker en de gerenoveerde locatie Wielwijk van De Fontein zijn in 2021 nieuwe meerjarige onderhoudsplannen gemaakt. Voor de locatie Noordendijk van basisschool De Regenboog (nieuwbouw opgeleverd in 2022) is een geschatte dotatie verwerkt. De onderhoudsvoorziening voor het Leerpark heeft betrekking op het aandeel van het Insula in de gezamenlijke gebouwen met het Stedelijk Dalton Lyceum (SDL). De meerjarige onderhoudsplannen worden in 2024 opnieuw geactualiseerd door de huisvestingsorganisatie van schoolbesturen PO in Dordrecht, Arcade. Deze actualisering vindt plaats in samenhang met nieuw aangekondigde wetgeving voor verwerking van voorzieningen onderhoud in de jaarrekening en de aanpassing van panden vanwege de deels door het Rijk en de gemeente Dordrecht gesubsidieerde verbetering van de luchtkwaliteit van scholen en naar voren gehaalde renovatie.

Het negatieve eigen vermogen van FBD bedroeg ultimo 2022 - € 0,032 mln. Dit saldo is in 2023 toegenomen met - € 0,014 mln vanwege het negatieve resultaat 2023 van FBD. Het negatieve eigen vermogen van FBD bedraagt ultimo 2023 - € 0,046 mln.

Van de balanspositie ultimo 2023 is naar verwachting € 0,500 mln kortlopend.

c. Kortlopende schulden

In onderstaand overzicht zijn de kortlopende schulden op hoofdlijnen gespecificeerd:

Omschrijving		31-12-2022	31-12-2023
2.5.3	Crediteuren H3O	1.270.307	1.356.616
	Crediteuren HP	74.463	233.797
	<i>Subtotaal crediteuren</i>	<i>1.344.770</i>	<i>1.590.413</i>
2.5.4	OCW – Geoormerkte subsidie H3O	43.040	0
	OCW – Geoormerkte subsidie HP	0	0
	<i>Subtotaal OCW – geoormerkte subsidie</i>	<i>43.040</i>	<i>0</i>
2.5.7	Belastingen / premies sociale verzekeringen H3O	1.990.793	2.045.279
	Belastingen / premies sociale verzekeringen HP	166.791	153.925
	<i>Subtotaal belastingen/premies sociale verzekeringen</i>	<i>2.157.584</i>	<i>2.199.204</i>
2.5.8	Pensioenen H3O	614.469	583.142
	Pensioenen HP	43.631	38.972
	<i>Subtotaal pensioenen</i>	<i>658.100</i>	<i>622.114</i>
2.5.9	Overige kortlopende schulden H3O	200.605	261.986
	Overige kortlopende schulden HP	4.569	44.597
	<i>Subtotaal overige kortlopende schulden</i>	<i>205.174</i>	<i>306.583</i>
2.5.10	Vakantiegeld/bindingsstoelage H3O	1.446.858	1.587.923
	OCW – Geoormerkte subsidies H3O	1.106.949	3.061.531
	OCW – Niet-geoormerkte subsidies H3O	0	0
	Dordrecht – investeringssubsidie 1 ^e inrichting H3O	28.460	18.617
	Vooruit ontvangen vergoedingen H3O	1.119.796	1.450.624
	Te betalen financieringen laptops/tablets H3O	52.783	45.153
	Overige H3O	51.342	30.464
	<i>Subtotaal overlopende passiva H3O</i>	<i>3.806.188</i>	<i>6.194.312</i>
	Overlopende passiva HP	209.758	288.444
	<i>Subtotaal overlopende passiva</i>	<i>4.015.946</i>	<i>6.482.756</i>
2.5	Totaal kortlopende schulden H3O	7.925.402	10.441.335
2.5	Totaal kortlopende schulden SCOD	0	0
2.5	Totaal kortlopende schulden HP	499.212	759.735
2.5.	Totaal kortlopende schulden	8.424.614	11.201.070

De kortlopende schulden zijn op de balans opgenomen conform de beschikbare specificaties. De kortlopende schulden hebben alle een resterende looptijd korter dan een jaar.

Een tweetal OCW-subsidies, van onderwijsassistent naar leerkracht in het PO en capaciteitstesten in het VO is in 2022 niet gebruikt en zijn in 2023 met OCW verrekend voor € 0,043 mln. In 2023 zijn alle subsidies met een subsidiabele periode tot in 2023 ingezet.

De openstaande saldi voor crediteuren, loonheffing, BTW, premies participatiefonds en pensioenpremies zijn in de eerste maanden van 2024 betaald. Het saldo voor loonheffing is toegenomen vanwege meer fte's en hogere salarissen. De saldi voor pensioenpremies zijn gedaald vanwege de lagere premiepercentages.

Voor de posten opgenomen bij de overige kortlopende schulden dienden ultimo 2023 de facturen nog te worden ontvangen. In vergelijking met 2022 is de omvang gestegen vanwege nog te ontvangen facturen van de gemeente voor huur van BSO- en kinderdagopvang-ruimtes in de basisscholen. De reservering vakantiegeld en bindingstoelage ultimo 2023 is toegenomen vanwege meer fte's en hogere salarissen.

De toelichting op de geoormerkte subsidies OCW is opgenomen in paragraaf 4.3 conform model G. Tot de balanspost behoort de ontvangen geoormerkte subsidies voor de projecten Regionale aanpak personeelstekort enerzijds en Sterk Techniek Onderwijs anderzijds. H₃O is voor deze projecten penvoerder namens verschillende schoolbesturen. Om deze reden worden deze projecten volledig via de balans van H₃O verantwoord en niet via de exploitatie van H₃O. Alleen de subsidies die vanuit de projecten aan H₃O zelf zijn toegekend, worden in de staat van baten en lasten van H₃O verwerkt. Tot de balanspost behoren in 2023 ontvangen subsidies voor verbetering basisvaardigheden, heterogene brugklassen, school en omgeving, en maatwerkregeling ventilatie SBO De Toekomst die in 2024 en 2025 worden ingezet.

De investeringssubsidie van de gemeente Dordrecht heeft betrekking op de 1^e inrichting van EBS Eden en De Sterrekijker voor de groei van het aantal leerlingen in het verleden. De balanspositie muteert met de afschrijvingen in 2023 op de uitgevoerde investeringen.

De post vooruit ontvangen vergoedingen is toegenomen vanwege nieuw ontvangen subsidies voor burgerschap bij het Insula College (van Zon-mw maatschappelijke dienstverlening) en internationalisering (Erasmus+), mutaties bij de toerekening van ouder- en leerlingenbijdragen bij de sector VO en school- en individuele arrangementen van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs VO en PO aan de periode waarin samenhangende activiteiten plaatsvinden. Daarnaast worden vanaf 2014 afbetalingen van ouders voor huurkoop van Apple MacBooks en I-pads bij de locaties Halmaheiraplein en Koningstraat van het Insula College doorgestort naar de financieringsmaatschappij. Bij de overlopende passiva is de kortlopende schuld aan de financieringsmaatschappij opgenomen. Vanwege het tijdsverschil wijkt de balanspositie enigszins af van de positie opgenomen bij de kortlopende vorderingen op ouders.

3.8. TOELICHTING OP GECONSOLIDEERDE STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2023

3.8.1. Toelichting op de baten

a. (Rijks)bijdragen OCW

De specificatie van de ontvangen rijksbijdragen OCW is conform onderstaand overzicht:

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
Normatieve rijksbijdragen OCW	47.778.188	23.476.007	24.302.181	0	44.972.315	45.517.010
Geoormerkte subsidies OCW	1.026.130	369.102	657.028		773.281	707.814
Niet-geoormerkte subsidies OCW	571.844	571.844	0	0	540.336	575.921
Doorbetalingen/arrangementen SWV	1.862.297	937.013	925.284	0	1.449.068	2.101.132
3.1. Totaal rijksbijdr. OCW H3O	51.238.459	25.353.966	25.884.493	0	47.735.000	48.901.877
3.1. Totaal rijksbijdr. OCW HP	4.585.810				4.085.000	4.159.455
3.1. Totaal rijksbijdragen OCW	55.824.269				51.820.000	53.061.332

Belangrijkste oorzaken voor de in vergelijking met de realisatie 2022 hogere rijksbijdragen in 2023 zijn:

- de mutaties van de leerlingenaantallen van 2021-2022 naar 2022-2023 (daling bij zowel het Insula College als bij het PO) (zie bijlage 1);
- de vereenvoudiging van de bekostiging (minder bekostigingsratio's) in het VO (vanaf 2022) en het PO (vanaf 2023) met een overgangsbekostiging tot en met 2025 voor het negatieve effect in het VO en het positieve effect in het PO;
- de verhoging van de bekostigingsratio's in de lumpsum rijksvergoeding met de reguliere loon- en prijsbijstelling bij zowel VO als PO ter verbetering van de arbeidsvoorwaarden en indexatie van de materiële kosten;
- het alsnog voor geheel 2023 handhaven van de aanvullende bekostiging voor strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten bij zowel VO als PO;
- het in 2023 vervallen van de aanvullende bekostiging in het VO voor de extra kosten in 2022 van scholen voor de eindexamens na corona;
- de toevoeging van middelen voor terugdringing werkdruk in het VO vanaf 2022 (aanvullend bij de regeling strategisch personeelsbeleid en begeleiding startende leerkrachten VO in 2022 en afzonderlijke regeling in 2023);
- een aanvullende bekostiging in het VO en het PO voortvloeiend uit het nationaal programma onderwijs (NPO) ter bestrijding van de onderwijsachterstanden als gevolg van de corona-crisis bestaande uit het basisbedrag per leerling en een hogere vergoeding voor onderwijsachterstandsscholen. In het VO is het basisbedrag voor het schooljaar 2021-2022 volledig in 2021 bevoorschot. Over 2022 heeft het VO het onderwijsachterstandsdeel over 2021-2022 en in lijn met het schooljaarritme 5/12de van de gehele NPO-middelen over 2022-2023 ontvangen. In 2023 heeft het VO 7/12de van de NPO-middelen over 2022-2023 ontvangen. In het PO werd de bevoorschotting vanaf de start al gebaseerd op het schooljaarritme: 5/12de voor de periode augustus-december 2021 van 2021-2022 in 2021 en over 2022 7/12de voor de periode jan-juli 2022 en 5/12de over de periode augustus-december 2022 van 2022-2023. In 2023 heeft het PO 7/12de van de NPO-middelen over 2022-2023 ontvangen. Omdat de middelen als aanvullende bekostiging zijn toegekend, dienen de bevoorschotte bedragen volledig als baten in het jaar van ontvangst te worden genomen, terwijl een substantieel deel van de besteding later zal plaatsvinden. Hiervoor zijn bestemmingsreserves gevormd (zie toelichting bij het eigen vermogen en bijlage 2). Daarnaast zijn voor sommige onderwijsachterstandsscholen bovendien arbeidsmarktoelagen voor de schooljaren 2021-2022 en 2022-2023 en voor augustus tot en met december 2023 beschikbaar gesteld (met een bevoorschotting in het schooljaarritme van 5/12de in 2021 en 7/12de en 5/12de in 2022 en 7/12de en geheel over augustus tot en met december in 2023) welke is uitbetaald aan het personeel op deze scholen;
- doorlopende geoormerkte rijksvergoedingen voor opeenvolgende projecten doorstroom PO-VO, het project doorstroom vmbo-havo, aanvullende bekostiging technisch vmbo, regionale aanpak personeelstekort PO, doorstroom vmbo-mbo, pilot praktijkgericht programma GL en TL, structureel onnodig zittenblijven VO en heterogene brugklassen enerzijds en nieuwe geoormerkte rijksvergoedingen voor verbetering basisvaardigheden anderzijds. Daarnaast worden geoormerkte vergoe-

dingen voor lerarenbeurzen, zij-instromers en onderwijsassistenten voor de pabo-opleiding ontvangen;

- bij de niet-geoordeelde rijksvergoedingen werden in het VO middelen ontvangen voor voortijdig schoolverlaten, leerplusarrangement, functiemix randstadregio's en eerste opvang nieuwkomers;
- een per saldo lagere bekostiging vanuit het samenwerkingsverband passend onderwijs voor individuele, school- en groepsarrangementen, SBO+groepen en Leonardo in het PO, en preventieve arrangementen (zorgcoördinatie in het VO en inzet IB-ers in het PO). In 2023 is een arrangement voor een 7^e SBO-plus-groep bij SBO De Toekomst en een verhoogd budget voor het Leonardo-onderwijs van de Dr. H. Bavinckschool toegevoegd en is de inzet voor zorgcoördinatie in het VO verhoogd. De preventieve arrangementen in het PO voor inzet IB-ers werden in 2023 verlaagd vanwege budgettaire problematiek bij het SWV PO. Gevolg was een hogere vergoeding bij het VO in 2023 en een lagere vergoeding voor het PO.

b. Overige overheidsbijdragen

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
Gemeentelijke bijdragen	1.790.626	68.735	398.344	1.323.547	1.937.262	1.734.520
Overige	497.248	342.894	146.047	8.307	552.738	240.365
3.2. Totaal overig overheid H3O	2.287.874	411.629	544.391	1.331.854	2.490.000	1.974.885
3.2. Totaal overig overheid HP	81.645				40.000	116.850
3.2. Totaal overig overheid	2.369.519				2.530.000	2.091.735

Omdat met de accountant is afgesproken dat de bijdrage van het Stedelijk Dalton Lyceum in de huisvestingskosten van het gezamenlijke gebouw met het Insula College in het Leerpark voortaan wordt verantwoord bij de overige baten in plaats van de overige overheidsbijdragen zijn de vergelijkende cijfers 2022 hiervoor aangepast.

De gemeentelijke bijdragen bestaan uit de subsidies voor peuterwerk/voorschoolse educatie (VE), schakelklassen PO (tot de zomer 2023), Dordts Leerprogramma PO (verlengde schooldag), gymzalen in eigen beheer PO, meerjarige investeringssubsidies PO vanwege leerlingengroei bij de Sterrekijker en EBS Eden over de afgelopen jaren en vergoedingen voor schade en vernieling. De subsidie voor het Dordts Leerprogramma is in 2023 verhoogd. De subsidie peuterwerk/VE bleef qua omvang ongeveer gelijk ondanks de verhoging van het uurtarief als gevolg van een lagere bezetting en minder VE-uren. Dat is ook de reden dat de realisatie 2023 lager was dan de begroting.

Vanaf 2022 is een tweetal projecten met incidentele overheidssubsidie gestart: het bevorderen van burgerschap bij het Insula College met een subsidie uit het actieprogramma maatschappelijke diensttijd van zon-mw (INSULA CONNECT) enerzijds en internationale nascholing voor geheel H3O uit het Erasmus+programma anderzijds.

c. Overige baten

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
Verhuur en medegebruik	258.549	254.600	3.949	0	288.000	272.745
Ouder- en leerlingbijdragen	3.999.100	478.077	187.641	3.333.382	3.871.500	3.749.666
Overige personele baten	840.671	222.310	528.303	92.058	163.000	714.399
Overige materiële baten	280.840	272.015	8.867	- 42	282.500	166.774
3.5. Totaal overige baten H3O	5.379.160	1.225.002	728.760	3.425.398	4.605.000	4.903.584
3.5. Totaal overige baten HP	33.468				15.000	97.034
3.5. Totaal overige baten	5.412.628				4.620.000	5.000.618

De gerealiseerde overige baten zijn per saldo gestegen in vergelijking met de realisatie 2022 en de begroting 2023. De opbrengsten huur en medegebruik namen af, omdat het Da Vinci College vanaf de zomer 2023 minder ruimte ging gebruiken in het samenwerkingsgebouw in het Leerpark. De ouderbijdragen van de sector peuterwerk en kinderopvang namen toe vanwege een hoger uurtarief en vanwege uitbreidingen van BSO Prinses Julianaschool en KDV Kristal. De ouderbijdragen van het Insula College over 2023 waren lager, omdat in 2022 weer werkweken in het buitenland werken georganiseerd, terwijl deze voor het huidige schooljaar merendeels in het voorjaar 2024 zijn gepland. De gerealiseerde overige personele baten waren in 2023 hoger in verband met meer ontvangen UWV-uitkeringen voor zwangerschapsverlof en IVA die pas gedurende het uitvoeringsjaar bekend worden.

De bijdrage van het Stedelijk Dalton Lyceum (SDL) in de gezamenlijke kosten van de vmbo-beroepsgerichte locaties in het Leerpark is geschaard onder de overige materiële baten. Tussen het Insula College en SDL is een overeenkomst gesloten op basis van de werkelijke leerlingaantallen (2023: 47,1% Insula College en 52,9% SDL) en verrekening van de gezamenlijk kosten op basis van de voor de gezamenlijke huisvesting ontvangen facturen. De gezamenlijke kosten over 2023 namen toe vanwege hogere energiekosten en meer onderhoud, waardoor de bijdrage van SDL eveneens toenam.

3.8.2. Toelichting op de lasten

a. Personele lasten

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
Loonkosten	33.459.854	14.981.691	15.614.299	2.863.864	32.780.527	30.938.330
Sociale lasten	4.282.171	1.901.897	2.108.510	271.764	4.246.972	4.008.301
Pensioenlasten	4.608.302	2.110.445	2.288.675	209.182	4.874.477	4.600.542
Premies participatiefonds	324.748	0	324.748	0	324.010	189.006
Dotatie voorzieningen	361.284	281.834	76.936	2.514	15.717	- 84.673
Uitzendkrachten / inhuur	4.648.614	2.282.222	2.194.189	172.203	1.874.294	4.115.744
WGA/Ziektewet-premie	476.516	216.748	221.284	38.484	305.000	254.642
Overige	1.643.136	645.001	468.102	530.033	1.199.003	1.774.176
4.1. Totaal personele lasten H3O	49.804.625	22.419.838	23.296.743	4.088.044	45.620.000	45.796.068
4.1. Totaal personele lasten HP	3.942.571				3.465.000	3.654.144
4.1. Totaal personele lasten	53.747.196				49.085.000	49.450.212

De gerealiseerde loonkosten inclusief sociale lasten en pensioenlasten zijn over 2023 met 7,1% gestegen in vergelijking met de realisatie 2022. Deze stijging is het saldo van 5,9% hogere loonkosten bij het VO, 6,3% hogere loonkosten bij het PO en 19,6% hogere loonkosten bij de sector peuterwerk en kinderopvang. Redenen hiervoor zijn:

- een toegenomen personele inzet bij het VO door enerzijds minder leerlingen bij het Insula College en anderzijds extra middelen voor het nationaal programma onderwijs, de toevoeging van het project burgerschap vanaf de zomer 2022, de invulling van de extra collectieve werkdrukmiddelen vanaf de zomer 2023 en de verhoging van de inzet voor zorgcoördinatie vanuit het samenwerkingsverband vanaf de zomer 2023;
- een toegenomen personele inzet bij het PO ondanks de gedaalde leerlingaantallen vanwege extra middelen voor het nationaal programma onderwijs en de subsidie verbetering basisvaardigheden bij de Sterrekijker;
- een toegenomen personele inzet bij de sector peuterwerk & kinderopvang vanwege de uitbreiding van activiteiten (BSO Prinses Julianaschool, KDV Kristal);
- een gelijkblijvende personele inzet bij het bestuursbureau;
- de inzet van eigen personeel voor verschillende extra rijksvergoedingen, subsidies en arrangementen van de samenwerkingsverbanden;
- verschillen tussen de jaren van de vervangingsbehoefte en -mogelijkheden voor ziekteverzuim;

- de doorwerking van de salarismaatregelen in de cao's VO, PO en kinderopvang;
- een extra uitbetaling in het VO voor de extra inzet van medewerkers voor de eindexamens 2022 na corona, niet meer in 2023;
- gelijkblijvende sociale lasten (op 10,1% van de totale loonkosten);
- gedaalde pensioenlasten (van 11,6% naar 10,9% van de totale loonkosten) door lagere pensioenpremies;
- toegenomen premies participatiefonds/PF in 2023, omdat vanwege een overschot bij het PF geen premies in rekening werden gebracht over de periode augustus tot en met december 2022.

Onderstaande tabel geeft inzicht in het gemiddelde aantal fte's per sector en voor het bestuursbureau in de jaren 2022 en 2023 exclusief vervangingsaanstellingen, stagiaires en nul-urencontracten en inclusief inzet voor NPO en verbetering basisvaardigheden.

Gemiddeld aantal fte's	Totaal	VO	PO	PW/KO	Bestuursbureau
2023	516	197	243	61	15
Mutatie	+ 12	+ 1	+ 3	+ 8	0
2022	504	196	240	53	15

De bestuurders bij H₃O worden bezoldigd conform de cao bestuurders-VO. Vanaf 2016 worden de maxima van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) voor de onderwijssectoren gebaseerd op bezoldigingsklassen op basis van instellingskenmerken. H₃O zit in klasse E. Zowel de voorzitter College van Bestuur, dhr. D. van der Bijl, als het lid College van Bestuur, dhr. F. Cornet, blijven onder het WNT-bezoldigingsmaximum van klasse E. Er zijn bij H₃O geen interim-topfunctionarissen.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen vergoedingen die beneden de binnen de WNT opgenomen honoreringsmaxima blijven. In paragraaf 4.3 is model H inzake de WNT opgenomen.

Tot de personele voorzieningen behoren de voorzieningen ambtsjubilea, spaar-ADV, spaarverlof individueel keuzebudget en langdurig zieken. Als gevolg van de toegenomen wettelijke rente is de disconteringsvoet voor de voorzieningen ambtsjubilea op 7% gezet (2022 2%), waardoor de dotaties over 2023 negatief werden. De dotaties voor het spaarverlof individueel keuzebudget namen met name in het VO toe vanwege de uitgebreide mogelijkheden in de cao VO 2023. Bij de voorziening langdurig zieken voor doorlopende salariskosten van werknemers die naar verwachting blijvend geheel of gedeeltelijk niet in staat zijn werkzaamheden te verrichten door ziekte of arbeidsongeschiktheid vond een verschuiving plaats van dotatie bij met name het PO in 2022 naar dotatie in 2023 bij het VO. De voorziening is gebaseerd op de geraamde omvang van de toekomstige salariskosten tot aan het einde van de periode van 2 jaar ziekteverlof met geheel of gedeeltelijke uitstroom in de WIA en een dekking van 90%.

Bij uitzendkrachten wordt alle inhuur van derden verantwoord. De gerealiseerde kosten zijn hoger in vergelijking met 2022 en de begroting 2023:

- in 2023 werden meer interim-directeuren ingezet (bij Insula Leerpark, Insula Halmaheiraplein, Horizon, Dr. H. Bavinckschool hoofdlocatie en Leonardo, EBS Eden) en een interim-hoofd kwaliteit en opvang bij het bestuursbureau;
- noodzakelijke vervanging als gevolg van ziekteverzuim en het tijdelijk invullen van vacatures bleek soms alleen mogelijk via inhuur bij gespecialiseerde bureaus, maar nam wel af met name bij het PO vanwege sturing op beperkte inzet;
- de bijdrage voor personele kosten aan Kien voor systeembeheer, functioneel beheer en support van het ICT-netwerk en inmiddels ook Kien Leren;
- de inhuur van Arcade, vereniging van schoolbesturen in het PO, voor huisvestingstaken op het bestuursbureau;
- externe deskundigheid is ingezet voor juridische ondersteuning, tevredenheidsonderzoeken, en stichtingsbrede projecten waaronder de verdere digitalisering van

de administratieve processen. Specifiek in 2023 zijn projecten uitgevoerd voor de verdere samenwerking tussen H3O en de stichting voor praktijkonderwijs Dordrecht, het werken naar integrale medezeggenschap bij H3O, de voorbereiding van een IHP VO en de voorbereiding van het nieuwe Koersplan voor H3O;

- hogere kosten voor de uitvoering van arrangementen van de samenwerkingsverbanden passend onderwijs in het VO en lagere kosten in het PO;
- specifieke subsidies voor doorstroomprogramma's werden uitgevoerd met externe inhuur;
- eveneens werden de extra middelen voor het nationaal programma onderwijs ingezet voor externe inhuur;
- in het VO wordt vanaf 2022 het project burgerschap uitgevoerd met externe ondersteuning en in het PO de subsidies voor het Dordtse Leerprogramma ten behoeve van de verlengde schooldag;
- bij de sector peuterwerk en kinderopvang is vanaf het schooljaar 2022-2023 een praktijkklas gestart in samenwerking met het Da Vinci College voor nieuwe pedagogisch medewerkers.

De kosten voor het eigen risicodragerschap WGA- en ziektewet namen toe in 2023 vanwege meer uitkeringen die voor eigen rekening kwamen.

Onder de overige personele kosten worden de vergoedingen aan vrijwilligers, de scholingskosten van medewerkers, arbo-kosten, kosten werving personeel en de werkkosten-regeling geraamd. Voor de scholing van medewerkers zijn in 2023 opnieuw substantiële middelen uitgegeven onder andere voor de verbetering van coachings- en begeleidingsvaardigheden, waarderend leiderschap, werkplekbegeleiding voor de opleidingsschool op het Insula College, opleidingskosten van adjunct-directeuren, ad-peppers en pabo-studenten afkomstig van het Insula College in het PO en de implementatie van Office 365. Een deel van de scholingskosten werd bekostigd uit de extra NPO-middelen en de subsidies verbetering basisvaardigheden. Bij de sector peuterwerk en kinderopvang zijn naast de scholingskosten voor de praktijkklas voor nieuwe pedagogisch medewerkers tevens trainingen ingezet voor de wet- en regelgeving in de kinderopvang. De realisatie van de overige personele kosten was lager dan in 2022, enerzijds omdat in 2022 voor geheel H3O een inspiratiedag werd gehouden en anderzijds omdat de wervingskosten in 2023 zijn verminderd. De arbo-kosten en de werkkosten bleven vrijwel gelijk.

b. Afschrijvingen

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
Gebouwen en terreinen	254.762	189.204	58.121	7.437		259.025
Inventaris en apparatuur	965.005	321.474	620.940	22.591		903.453
Overige materiële vaste activa	154.067	43.082	110.840	145		149.940
4.2. Totaal afschrijvingen H3O	1.373.834	553.760	789.901	30.173	1.395.000	1.312.418
4.2. Totaal afschrijvingen HP	129.181				115.000	117.525
4.2. Totaal afschrijvingen	1.503.015				1.510.000	1.429.943

Een gedetailleerd overzicht van de afschrijvingen is opgenomen bij de toelichting op de balanspost materiële activa. De gerealiseerde afschrijvingen zijn in vergelijking met 2022 gestegen vanwege extra afschrijvingskosten in 2023 voor inventaris en apparatuur. Tot de realisatie behoren afschrijvingen op extra investeringen vanuit de middelen van het nationaal programma onderwijs vanaf augustus 2021 voor met name meer devices voor leerlingen.

c. Huisvestingslasten

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
Huur en medegebruik	333.973	106.044	- 61.747	289.676	341.500	299.597
Onderhoud en exploitatie	343.686	179.573	162.002	2.111	460.400	336.093
Dotatie onderhoudsvoorziening	846.590	426.646	417.522	2.422	775.000	779.000
Energie en water	1.168.762	784.838	381.917	2.007	842.500	810.933
Schoonmaakkosten	1.354.986	558.954	711.398	84.634	1.315.750	1.329.667
Mutatie voorziening FBD	13.875	6.311	6.444	1.120	0	- 56.288
Publiekrechtelijke heffingen	24.431	7.550	16.715	166	52.000	27.165
Overige huisvestingslasten	77.190	34.227	41.704	1.259	82.850	59.343
4.3. Totaal huisvesting H3O	4.163.493	2.104.143	1.675.955	383.395	3.870.000	3.585.510
4.4. Totaal huisvesting HP	260.659				230.000	227.945
4.3. Totaal huisvesting	4.424.152				4.100.000	3.813.455

De kosten voor huur en medegebruik in 2023 zijn gestegen in vergelijking met 2022 als gevolg van indexatie. Het bedrag bij het PO is negatief, omdat enerzijds medegebruik betaald wordt voor het gebruik van de MFA Koloriet voor De Fontein locatie Krispijn en de tijdelijke locatie Eulerlaan van Het Kristal en anderzijds binnen H3O een verrekening plaatsvindt voor het medegebruik van de locaties peuterwerk en kinderopvang binnen schoolgebouwen.

Het gerealiseerde onderhoud in 2023 is vergelijkbaar met 2022, maar lager dan geraamd in de begroting 2023 omdat een deel van het planmatig onderhoud uit de meerjarige onderhoudsplannen is doorgeschoven. Deze plannen zijn in 2018 voor het laatst geactualiseerd. De voorziening onderhoud van Het Kristal en De Prins Bernardschool is in 2020 vrijgevallen vanwege nieuwbouwplannen voor beide scholen. Ook voor de Repelaer locatie Eddingtonweg is niet gedoteerd vanwege nieuwbouwplannen. In 2021 zijn nieuwe meerjarige onderhoudsplannen voor de nieuwbouw van De Sterrekijker en de gerenoveerde locatie Fontein Wielwijk toegevoegd. Voor de locatie Noordendijk van basisschool De Regenboog (nieuwbouw opgeleverd in 2022) is een geschatte dotatie verwerkt. De dotatie steeg vanwege indexering naar het prijspeil 2023. De meerjarige onderhoudsplannen worden geactualiseerd in 2024 door de huisvestingsorganisatie voor schoolbesturen PO in Dordrecht, Arcade, (waar de uitvoering van het planmatig onderhoud is ondergebracht, ook voor Insula College locaties Halmaheiraplein en Koningstraat) en in samenhang met de inzet van door het Rijk via de gemeente beschikbaar gestelde suvisubsidies (verbetering ventilatie in scholen) en om deze reden vervroegde renovaties van enkele scholen.

De gerealiseerde kosten voor energie en water zijn flink gestegen in vergelijking met de realisatie 2022 en de begroting 2023 door gestegen prijzen.

De schoonmaakkosten over 2023 zijn gestegen in vergelijking met de realisatie 2022 vanwege het hogere uurtarief bij FBD. Het aantal ingezette uren bij FBD is gedaald, omdat niet alle ziektevervangingsmogelijkheid bleek ondanks de toegenomen inzet van uitzendkrachten. Voor FBD is in vorige jaarrekeningen een voorziening opgebouwd tot aan het negatieve eigen vermogen van FBD zoals dat was ontstaan als gevolg van fiscale advieskosten. De voorziening wordt gemuteerd overeenkomstig het resultaat van FBD. De mutatie op de voorziening FBD over 2022 bedroeg - € 0,056 mln voor een onttrekking als gevolg van het positieve resultaat van FBD (zie de toelichting bij verbonden partijen in subparagraaf 3.4.3.). De mutatie op de voorziening FBD over 2023 bestaat uit een dotatie voor het negatieve resultaat 2023 van FBD ad € 0,014 mln.

De publiekrechtelijke heffingen in 2023 zijn gelijk aan 2022. De overige huisvestingslasten over 2023 zijn iets hoger dan in 2022 en bestaan voor het merendeel uit verhuiskosten.

d. Overige lasten

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
Administratie en beheer	457.057	219.619	203.449	33.989	394.050	402.659
Leermiddelen	4.522.760	2.645.539	1.565.821	311.400	3.866.500	4.376.338
Overige instellingslasten	427.074	269.779	144.188	13.107	339.450	301.927
4.4. Totaal overige lasten H3O	5.406.891	3.134.937	1.913.458	358.496	4.600.000	5.080.924
4.4. Totaal overige lasten SCOD	0				0	0
4.4. Totaal overige lasten HP	438.914				377.000	415.639
4.4. Totaal overige lasten	5.845.805				4.977.000	5.496.563

De realisatie van de kosten voor administratie en beheer is in 2023 toegenomen in vergelijking met 2022 vanwege de gestegen prijzen en meer vergaderkosten door de tijdelijke sluiting van de vergaderruimte in de zolder van het bestuursbureau. Inmiddels is deze weer beschikbaar. De verzekeringskosten zijn afgenomen.

Tot de leermiddelen worden onder andere gerekend verbruiksmateriaal, werkboeken, reproductiekosten, ICT-kosten en activiteitenkosten zoals excursies. De realisatie van de leermiddelen is hoger dan de realisatie 2022 en de begroting 2023 door toegenomen kosten voor toetsen in het PO en boeken in het VO, verhoging van de kosten van Kien, meer doorbetalingen voor vavo-leerlingen (die elders onderwijs genieten), uitbreiding van de activiteiten van het internationalisering Erasmus+ en de toevoeging van de gratis schoolmaaltijden uit subsidie van het jeugdeducatiefonds (zie overige overheidsbijdragen). Daarentegen zijn in 2023 relatief weinig werkweken georganiseerd, nadat in 2022 een inhaalslag had plaatsgevonden na de coronacrisis.

De overige instellingslasten namen toe voor meer PR-kosten ten behoeve van de nieuwe websites en huisstijl van het Insula College.

De totale bovenschoolse kosten bedroegen 7,6% van de totale lasten (2022: 7,0%). Een deel van de bovenschoolse kosten wordt gedekt uit de rentebaten en overige baten, waardoor de bijdrage van de sectoren aan de dekking van de bovenschoolse kosten wordt verlaagd. Indien het saldo van de rentebaten en overige baten op de bovenschoolse kosten in mindering wordt gebracht, verandert het bovengenoemde percentage in 6,7% (2022: 6,6%).

De ten laste van het boekjaar gebrachte kosten van de externe accountant zijn als volgt:

	2022	2023
Onderzoek van de jaarrekening	40.316	38.115
Andere controleopdrachten	6.364	14.356
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0
<i>Totaal</i>	<i>46.680</i>	<i>52.471</i>

De controlerend accountant tot en met de jaarrekening 2021 was Mazars. Vanaf de jaarrekening 2022 is de controlerend accountant Van Ree. De andere controleopdrachten worden vanaf de zomer 2022 eveneens uitgevoerd door Van Ree Accountants.

3.8.3. Toelichting op de financiële baten en lasten

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
Rentebaten H3O	222.232	101.084	103.200	17.948	40.000	- 23.277
Bankkosten H3O	15.047	6.844	6.988	1.215	15.000	15.494
5. Saldo fin. baten/lasten H3O	207.185	94.240	96.212	16.733	25.000	- 38.771
Rentebaten SCOD	20.428				500	- 4.967
Bankkosten SCOD	378				500	362
5. Saldo fin. baten/lasten SCOD	20.050				0	- 5.329
Rentebaten HP	19.495				0	- 5.705
Bankkosten HP	2.317				- 3.000	2.391
5. Saldo fin. baten/lasten HP	17.178				- 3.000	- 8.096
5. Saldo financiële baten	262.155				40.500	- 33.949
5. Saldo financiële lasten	17.742				18.500	18.247
5. Saldo financiële baten/lasten	244.413				22.000	- 52.196

De financiële baten betreffen normaliter rentebaten op spaarrekeningen. Vanaf het 3^e kwartaal 2020 tot en met het 3^e kwartaal 2022 was sprake van een negatieve rente. Vanaf het 4^e kwartaal 2022 is de rente weer positief. Vanaf het 4^e kwartaal 2023 worden in lijn met het treasury statuut deposito's aangehouden vanwege de hogere rentestand.

Sinds 2021 wordt een dividenduitkering vanuit Breedband Drechtsteden BV ontvangen. H3O was een van de oprichtende partijen betrokken bij het ontwikkelen van het glasvezelnetwerk en vanuit dien hoofde certificaathouder bij de Stichting Administratiekantoor Breedband Drechtsteden.

3.8.4. Belastingen

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
6. Belastingen	0	0	0	0	0	0

H3O dient al jaren aangiftes in voor de vennootschapsbelasting bij de kinderopvang. Vanaf 2016 is de Wet modernisering vpb-plicht overheidsondernemingen doorgevoerd. Op basis hiervan kan een beroep worden gedaan op de zogenoemde subjectvrijstelling voor onderwijsactiviteiten, indien de activiteiten van de stichting nagenoeg uitsluitend (90% of meer) bestaan uit onderwijsactiviteiten en de onderwijsactiviteiten hoofdzakelijk (70% of meer) bekostigd worden met publieke middelen. H3O voldoet aan deze voorwaarden. De omvang van de sector peuterwerk en kinderopvang beweegt zich rond de 8%. Om deze redenen heeft H3O over de jaren 2012 tot en met 2015 een vrijwillige verbetering van de aangiftes vennootschapsbelasting ingediend. De belastingdienst heeft inmiddels op basis van de jaarverslagen vastgesteld dat H3O over de jaren 2016 tot en met 2022 voldoet aan de voorwaarden voor de subjectvrijstelling voor onderwijsactiviteiten.

3.8.5. Resultaat deelnemingen

Omschrijving	Totaal 2023	VO	PO	PW/KO	Begroting 2023	2022
7. Resultaat deelnemingen H3O	0	0	0	0	0	0

De boekwaarde van de 51%-deelneming in het FBD is in 2008 afgewaardeerd met € 10.200 tot € 0 (zie subparagraaf 3.4.3.). Per 2 november 2016 is het 49%-aandeel van de andere aandeelhouder FCC overgenomen voor € 9.800 en eveneens afgewaardeerd.

3.9. ENKELVOUDIGE BALANS STICHTING H₃O PER 31 DECEMBER 2023

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving is hieronder de enkelvoudige balans van H₃O per 31 december 2023 opgenomen. De balansposities van de SCOD en van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht zijn in deze opstelling geëlimineerd. Deze eliminatie heeft voor de SCOD betrekking op de onderdelen 1.7 Vorderingen (€ 9.529), 1.7 Liquide middelen (€ 1.705.977) en 2.1 Eigen vermogen (€ 1.715.506).

Voor de eliminatie van de posten van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht wordt verwezen naar de afzonderlijke jaarrekening van deze stichting (zie www.hanspetri.nl). Voor de toelichtingen op de enkelvoudige balans wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde balans in paragraaf 3.7.

ACTIVA	31-12-2023	31-12-2022	PASSIVA	31-12-2023	31-12-2022
Vaste activa			Eigen vermogen		
1.2 Materiële vaste activa	6.184.144	6.454.838	2.1 Eigen vermogen	11.973.525	13.609.690
1.2.1 Gebouwen en terreinen	1.494.933	1.565.530	2.1.1 Algemene reserve	7.394.940	7.509.447
1.2.2 Inventaris	4.018.125	4.215.503	2.1.2. Bestemmingsreserves publiek	3.142.901	4.578.436
1.2.3 Overige materiële vaste activa	671.086	673.805	2.1.3 Bestemmingsreserves privaat	1.435.684	1.521.807
Totaal vaste activa	6.184.144	6.454.838	Totaal eigen vermogen	11.973.525	13.609.690
Vlottende activa			Vreemd vermogen		
1.5 Vorderingen	950.462	510.428	2.3 Voorzieningen	3.795.680	3.440.676
1.5.1 Debiteuren	106.709	40.577	2.3.1 Voorziening personeel	1.367.021	1.346.625
1.5.2 Ministerie van OCW	50.408	60.218	2.3.3 Overige voorzieningen	2.428.659	2.094.051
1.5.6 Overige vorderingen overheden	34.190	- 68.280			
1.5.7. Overige vorderingen	227.541	150.309	2.5 Kortlopende schulden	10.441.335	7.925.402
1.5.8 Overlopende activa	531.614	327.604	2.5.3 Crediteuren	1.356.616	1.270.307
1.7 Liquide middelen	19.075.934	18.010.502	2.5.4 Ministerie van OCW	0	43.040
1.7.1 Kasmiddelen	0	0	2.5.7 Belastingen / premies SV	2.045.279	1.990.793
1.7.2 Banken	9.075.934	18.010.502	2.5.8 Pensioenen	583.142	614.469
1.7.3 Deposito's	10.000.000	0	2.5.9 Overige kortlopende schulden	261.986	200.605
			2.5.10 Overlopende passiva	6.194.312	3.806.188
Totaal vlottende activa	20.026.396	18.520.930	Totaal vreemd vermogen	14.237.015	11.366.078
TOTAAL ACTIVA	26.210.540	24.975.768	TOTAAL PASSIVA	26.210.540	24.975.768

3.10. ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN STICHTING H₃O 2023

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving is hieronder de enkelvoudige staat van baten en lasten 2023 van H₃O opgenomen. De staten van baten en lasten van de SCOD en van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht zijn in deze opstelling geëlimineerd. Deze eliminatie heeft voor de SCOD betrekking op de onderdelen, 5.1 Financiële baten (€ 20.428) en 5.2 Financiële lasten (€ 378). Het resultaat van de SCOD over 2023 be-

draagt € 20.050. Voor de eliminatie van de posten van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht wordt verwezen naar de afzonderlijke jaarrekening van deze stichting (zie www.hanspetri.nl). Voor de toelichting op de enkelvoudige staat van baten en lasten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2022 in paragraaf 3.8.

Omdat met de accountant is afgesproken dat de bijdrage van het Stedelijk Dalton Lyceum in de huisvestingskosten van het gezamenlijke gebouw met het Insula College in het Leerpark voortaan wordt verantwoord bij de overige baten in plaats van de overige overheidsbijdragen zijn de vergelijkende cijfers 2022 hiervoor aangepast.

		Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
3.	BATEN			
3.1	(Rijks)bijdragen OCW	51.238.459	47.735.000	48.901.877
3.2	Overige overheidsbijdragen	2.287.874	2.490.000	1.974.885
3.5	Overige baten	5.379.160	4.605.000	4.903.584
	Totaal baten	58.905.493	54.830.000	55.780.346
4.	LASTEN			
4.1	Personele lasten	49.804.625	45.620.000	45.796.068
4.2	Afschrijvingen	1.373.834	1.395.000	1.312.418
4.3	Huisvestingslasten	4.163.493	3.870.000	3.585.510
4.4	Overige lasten	5.406.891	4.600.000	5.080.924
	Totaal lasten	60.748.843	55.485.000	55.774.920
	Saldo baten en lasten	- 1.843.350	- 655.000	5.426
5.	FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1	Financiële baten	222.232	40.000	- 23.277
5.2	Financiële lasten	15.047	15.000	15.494
	Saldo financiële baten en lasten	207.185	25.000	- 38.771
6. Belastingen		0	0	0
7. Resultaat deelnemingen		0	0	0
EXPLOITATIESALDO		- 1.636.165	- 630.000	-33.345

3.11. STAAT VAN BATEN EN LASTEN SECTOREN H₃O 2023

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving zijn hieronder de staten van baten en lasten 2023 van de verschillende sectoren van H₃O opgenomen. In deze staten van baten en lasten is de exploitatie van het bestuursbureau en bovenschoolse kosten voor 45,5% (2022: 46,0%) toegerekend aan het VO, voor 46,4% (2022: 46,4%) aan het PO en voor 8,1% (2022: 7,6%) aan de sector peuterwerk & kinderopvang. Deze percentages zijn gebaseerd op de omvang van de rijksbijdrage OCW voor het VO en het PO ten opzichte van de totale Rijksbijdrage OCW en het aandeel van de sector peuterwerk & kinderopvang in de totale baten. Voor de toelichtingen op de staten van baten en lasten wordt verwezen naar de toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten 2023 in voorgaande paragrafen. De staten van baten en lasten van de drie sectoren tellen op tot de enkelvoudige staat van baten en lasten.

VOORTGEZET ONDERWIJS	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
3. BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	25.353.966	23.670.000	24.349.956
3.2 Overige overheidsbijdragen	411.629	498.777	273.843
3.5 Overige baten	1.225.002	1.108.168	1.360.890
Totaal baten	26.990.597	25.276.945	25.984.689
4. LASTEN			
4.1 Personele lasten	22.419.838	20.300.870	20.384.213
4.2 Afschrijvingen	553.760	604.144	574.998
4.3 Huisvestingslasten	2.104.143	1.907.072	1.744.277
4.4 Overige lasten	3.134.937	2.661.139	2.964.084
Totaal lasten	28.212.678	25.473.225	25.667.572
Saldo baten en lasten	- 1.222.081	- 196.280	317.117
5. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1 Financiële baten	101.084	18.048	- 10.714
5.2 Financiële lasten	6.844	6.768	7.132
Saldo financiële baten en lasten	94.240	11.280	- 17.846
EXPLOITATIESALDO	- 1.127.841	- 185.000	299.271

PRIMAIR ONDERWIJS	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
3. BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	25.884.493	24.065.000	24.550.637
3.2 Overige overheidsbijdragen	544.391	350.508	386.305
3.5 Overige baten	728.760	199.223	638.394
Totaal baten	27.157.644	24.614.731	25.575.336
4. LASTEN			
4.1 Personele lasten	23.296.743	21.188.792	21.925.143
4.2 Afschrijvingen	789.901	755.048	714.235
4.3 Huisvestingslasten	1.675.955	1.557.524	1.504.108
4.4 Overige lasten	1.913.458	1.569.835	1.809.765
Totaal lasten	27.676.057	25.071.199	25.953.251
Saldo baten en lasten	- 518.413	- 456.468	- 377.915
5. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1 Financiële baten	103.200	18.349	- 10.802
5.2 Financiële lasten	6.988	6.881	7.190
Saldo financiële baten en lasten	96.212	11.468	- 17.992
EXPLOITATIESALDO	- 422.201	- 445.000	- 395.907

PEUTERWERK / KINDEROPVANG	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
3. BATEN			
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	0	0	1.284
3.2 Overige overheidsbijdragen	1.331.854	1.640.715	1.314.737
3.5 Overige baten	3.425.398	3.297.609	2.904.300
Totaal baten	4.757.252	4.938.324	4.220.321
4. LASTEN			
4.1 Personele lasten	4.088.044	4.130.338	3.486.712
4.2 Afschrijvingen	30.173	35.808	23.185
4.3 Huisvestingslasten	383.395	405.404	337.125
4.4 Overige lasten	358.496	369.026	307.075
Totaal lasten	4.860.108	4.940.576	4.154.097
Saldo baten en lasten	- 102.856	- 2.252	66.224
5. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN			
5.1 Financiële baten	17.948	3.603	- 1.761
5.2 Financiële lasten	1.215	1.351	1.172
Saldo financiële baten en lasten	16.733	2.252	- 2.933
Belastingen	0	0	0
EXPLOITATIESALDO	- 86.123	0	63.291

3.12. ENKELVOUDIG KASTROOMOVERZICHT STICHTING H₃O 2023

Conform de richtlijnen voor de jaarverslaggeving is hieronder het enkelvoudige kasstroomoverzicht 2023 van H₃O opgenomen. De posities van de SCOD en van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht zijn in deze opstelling geëlimineerd. Deze eliminatie heeft voor de SCOD betrekking op de onderdelen Vorderingen (- € 9.182) en Saldo financiële baten en lasten (€ 20.050). Per saldo is het aandeel SCOD in de mutaties liquide middelen € 10.868. Voor de eliminatie van de posten van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht wordt verwezen naar de afzonderlijke jaarrekening van deze stichting (zie www.hanspetri.nl). Voor de toelichtingen op het enkelvoudige kasstroomoverzicht wordt verwezen naar de toelichting in de voorgaande paragrafen.

	Rekening 2023	Rekening 2022
Saldo baten en lasten uit gewone bedrijfsvoering	- 1.843.350	5.426
Afschrijvingen	1.373.834	1.312.418
Mutaties werkkapitaal:		
- Vorderingen	- 440.034	1.002.315
- Kortlopende schulden	2.515.933	1.345.670
Mutaties eigen vermogen	0	0
Mutaties voorzieningen	355.004	- 151.462
Saldo financiële baten en lasten	207.185	- 38.771
Belastingen	0	0
Resultaat deelnemingen	0	0
Kasstroom uit operationele activiteiten	2.168.572	3.475.596
 (Des)investeringen materiele vaste activa	- 1.103.140	- 1.925.392
(Des)investeringen financiële vaste activa	0	0
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	- 1.103.140	- 1.925.392
 Mutaties overige langlopende schulden	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	0	0
 Mutaties liquide middelen	1.065.432	1.550.204
 Beginstand liquide middelen	18.010.502	16.460.298
Mutaties liquide middelen	1.065.432	1.550.204
Eindstand liquide middelen	19.075.934	18.010.502

3.13. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Er zijn geen niet uit de balans blijkenende rechten en verplichtingen.

4 OVERIGE TOELICHTING

4.1. VOORSTEL RESULTAATBESTEMMING

Resultaatbestemming:		Onderdeel:	Categorie:
Exploitatieresultaat VO	- 81.597	Aanvullende bekostiging convenant	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat VO	- 529.644	Nationaal Programma Onderwijs VO	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat VO	587.022	Collectieve werkdrukmiddelen Insula	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat VO	- 521.856	Kwaliteitsverbetering Insula College	
Exploitatieresultaat VO	- 581.766	Buffer H ₃ O	Algemene reserve buffer
Exploitatieresultaat PO	- 275	Flexibele bapo	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat PO	- 509.185	Nationaal Programma Onderwijs PO	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat PO	- 380.000	Kwaliteitsverbetering PO	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat PO	467.259	Buffer H ₃ O	Algemene reserve buffer
Exploitatieresultaat PW/KO	- 86.123	Privaat kapitaal PW/KO	Bestemmingsreserve
<i>Subtotaal resultaat 2023 H₃O</i>	<i>- 1.636.165</i>	<i>Enkelvoudig</i>	
Exploitatieresultaat SCOD	20.050	Privaat kapitaal SCOD	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	- 5.400	Flexibele bapo	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	- 1.925	Aanvullende bekostiging convenant	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	158.223	Inzet ESF/SZW-middelen HP	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	66.163	Collectieve werkdrukmiddelen HP	Bestemmingsreserve
Exploitatieresultaat Hans Petri	- 270.285	Buffer Praktijkonderwijs Dordrecht	Algemene reserve buffer
Resultaat 2023	- 1.669.339	<i>Consolidatie</i>	
Overige mutaties reserves:			
Boekwaarde vaste activa VO	- 82.837	Financiering vaste activa VO	Algemene reserve MVA
Boekwaarde vaste activa PO	- 172.812	Financiering vaste activa PO	Algemene reserve MVA
Boekwaarde vaste activa H ₃ O	- 94.239	Financiering vaste activa H ₃ O	Algemene reserve MVA
Buffer H ₃ O	349.888	Buffer H ₃ O	Algemene reserve buffer
Boekwaarde vaste activa Hans Petri	- 22.224	Financiering vaste activa HP	Algemene reserve MVA
Buffer Praktijkonderwijs Dordrecht	22.224	Buffer Praktijkonderwijs Dordrecht	Algemene reserve buffer
Saldo overige mutaties reserves	0		

De publieke bestemmingsreserves voor flexibele bapo worden gemuteerd voor de wijziging in de opgebouwde rechten per ultimo 2023 met een dekking van 90% bij het VO en 55% bij het PO. De publieke bestemmingsreserve aanvullende bekostiging convenant wordt bij het VO ingezet voor het vormen van een opleidingsschool. Het tekort bij de sector VO wordt gedekt vanuit de publieke bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering Insula College. Het tekort van de sector PO wordt gedekt vanuit de publieke bestemmingsreserve kwaliteitsverbetering PO. Daarnaast beschikt het PO over een private bestemmingsreserve voor de verkregen overschrijdingsmiddelen van de gemeente Dordrecht. Voor de niet-bestede middelen vanuit het nationaal programma onderwijs zijn in 2021 bestemmingsreserves gevormd bij het VO en het PO voor besteding in de komende jaren. Deze bestemmingsreserves zijn in 2023 gemuteerd voor het verschil tussen de ontvangen baten voor NPO en de inzet hiervan. De private bestemmingsreserves voor de sector peuterwerk & kinderopvang en de SCOD worden gemuteerd met de resultaten van de sector respectievelijk stichting.

De in 2023 nieuwe bestemmingsreserve collectieve werkdrukmiddelen VO is gevormd voor de vanuit het onderwijsakkoord uit maart 2022 ontvangen collectieve werkdrukmiddelen over de periode januari 2022 tot en met juli 2023 die nog niet zijn ingezet en daarom aanvullend incidenteel zijn toegevoegd aan de ramingen voor inzet in de periode januari 2024 tot en met juli 2025.

Vanwege de afgenomen boekwaarde van de materiële vaste activa is bij H3O € 0,350 mln (exclusief sector peuterwerk & kinderopvang) minder financiering vanuit de algemene reserve nodig. De buffer van H3O voor het opvangen van risico's en het financieren van nieuwe investeringen stijgt per saldo met € 0,235 mln naar in totaal € 1,408 mln.

Bij de Hans Petrischool is uit de in het verleden ontvangen ESF/SZW-subsidies een bestemmingsreserve gevormd om de geraamde tekorten voor de komende jaren op te kunnen vangen. In de begroting 2024 is besloten om de bestemmingsreserve voortaan in te zetten voor de hogere afschrijvingskosten als gevolg van de in 2024 geraamde verbouwing van de praktijkvleugel (voor € 1 mln). De buffer van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht daalt daardoor per saldo met € 0,248 mln naar € 0,209 mln.

De resultaatbestemming is verwerkt in de balans. Een gedetailleerd overzicht van de omvang van de reserves na resultaatbestemming is te vinden in bijlage 2.

4.2. GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

In april 2024 is het definitieve besluit genomen voor de fusie van de stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht en stichting H3O per 1 augustus 2024.

Er hebben zich verder geen bijzondere gebeurtenissen voorgedaan na balansdatum die van belang zijn voor de gepresenteerde jaarcijfers en de vermogenspositie van H3O.

4.3. MODELLEN

MODEL E VERBONDEN PARTIJEN

Verbonden partij, meerderheidsdeelneming									
Statutaire Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen vermogen 31-12-2023	Exploitatieresultaat 2023	Omzet 2023	Valt onder BW 2 artikel 403	Deelnamepercentage	Consolidatie
SCOD	Stichting	Dordrecht	4	1.715.506	20.050	20.428	Nee	Volledige zeggenschap	Ja
Hans Petri	Stichting	Dordrecht	4	1.804.185	- 53.224	4.720.418	Nee	Volledige zeggenschap	Ja
FBD	B.V.	Dordrecht	4	- 45.945	- 13.875	1.144.513	Nee	100%	Nee

Verbonden partij, minderheidsdeelneming				
Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Deelnamepercentage
Servicepunt Leren	Vereniging	Dordrecht	4	Lid bestuur
Administratiekantoor				
Breedband Drechtsteden	Stichting	Dordrecht	4	Lid ALV
Kien	Coöperatie	Dordrecht	4	15,5%, lid bestuur en ALV
SWV passend VO	Vereniging	Dordrecht	4	Lid ALV
SWV passend PO	Vereniging	Dordrecht	4	Lid ALV
Arcade	Vereniging	Dordrecht	4	Lid ALV

Verbonden partij met belang in bevoegd gezag				
Statutaire naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Deelnamepercentage
Niet van toepassing				

MODEL G VERANTWOORDING SUBSIDIES

G1 Subsidie waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt			
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
Doorstroom vmbo-havo VO 2021	DHAVO21060	26-07-2021	Ja
Doorstroom PO-VO 2021	DPOVO21229	29-07-2021	Ja
Lerarenbeurs 2022-2023 VO	divers	divers	Ja
Lerarenbeurs 2022-2023 PO	divers	divers	Ja
Heterogene brugklassen VO 2022	SHB22045	29-06-2022	Ja
Doorstroom vmbo-mbo VO 2022	DMBO22005	05-07-2022	Onderhanden
Doorstroom PO-VO 2022	DPOVO22215	28-07-2022	Ja
Regionale aanpak personeelstekort PO 2022	RAP220017	25-08-2022	Ja
Verbetering basisvaardigheden PO 2022 Sterrekijker	VBV22-PO-2098	11-10-2022	Ja
Onnodig zittenblijven VO 2023	VOZ23003	31-05-2023	Onderhanden
Lerarenbeurs 2023-2024 VO	divers	divers	Onderhanden
Opleiding tot leraar 2023-2024 PO	divers	divers	Onderhanden
Verbetering basisvaardigheden VO 2023 Insula Leerpark	VBV23-VO-1159	31-05-2023	Onderhanden
Verbetering basisvaardigheden VO 2023 Insula Koningstraat	VBV23-VO-0119	31-05-2023	Onderhanden
Verbetering basisvaardigheden PO 2023 Toekomst	VBV23-PO-5195	31-05-2023	Onderhanden
Verbetering basisvaardigheden PO 2023 Prinses Juliana	VBV23-PO-4495	31-05-2023	Onderhanden
Verbetering basisvaardigheden PO 2023 Repelaer	VBV23-PO-0094	31-05-2023	Onderhanden
Verbetering basisvaardigheden PO 2023 Fontein	VBV23-PO-0123	31-05-2023	Onderhanden
Verbetering basisvaardigheden PO 2023 Regenboog	VBV23-PO-2880	31-05-2023	Onderhanden
Verbetering basisvaardigheden PO 2023 Prins Bernhard	VBV23-PO-2622	31-05-2023	Onderhanden
Doorstroom PO-VO 2023	DPOVO23335	20-07-2023	Onderhanden
Regionale aanpak personeelstekort PO 2023	RAP23019	02-08-2023	Onderhanden
Zijinstroom VO 2023	BC2329786	13-11-2023	Onderhanden
Heterogene brugklassen VO 2023 Insula Leerpark	SHB423050	05-12-2023	Onderhanden
Heterogene brugklassen VO 2023 Insula Koningstraat	SHB423007	05-12-2023	Onderhanden
School en omgeving PO 2023 Prinses Juliana	RSO-23164	21-12-2023	Onderhanden
School en omgeving PO 2023 Fontein	RSO-23165	21-12-2023	Onderhanden
School en omgeving PO 2023 Regenboog	RSO-23163	21-12-2023	Onderhanden

De projecten doorstroom vmbo-mbo (DMBO22005), onnodig zittenblijven (VOZ23003) en doorstroom PO-VO (DPOVO23335) lopen conform planning door tot in 2024. Ook de lerarenbeurzen VO, zijinstroom VO (BC2329786) en onderwijspersoneel opleiding tot leraar PO voor het schooljaar 2023-2024 lopen door tot in 2024. De projecten verbetering basisvaardigheden (VBV23) zijn gestart in 2023 en lopen door tot in 2025. De projecten voor heterogene brugklassen (SHB423050/007) en school en omgeving (RSO-23164/165/163) starten in 2024.

H₃O is namens verschillende schoolbesturen in het PO penvoerder voor de projecten regionale aanpak personeelstekort (RAP220017 doorlopend tot en met 2023 en RAP23019 vanaf 2024). Om deze reden worden deze projecten volledig via de balans van H₃O verantwoord en niet via de exploitatie van H₃O. Alleen de subsidies die vanuit deze projecten aan H₃O zelf zijn toegekend, worden in de staat van baten en lasten van H₃O verwerkt. Voor de regionale aanpak lerarentekort in het VO ontvangt H₃O de subsidies van

de regionale penvoerder, waardoor deze niet zijn opgenomen in het bovenstaande overzicht, maar wel in de exploitatie van H₃O.

G2A Subsidie die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, aflopend per ultimo verslagjaar									
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen tm vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten tm vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidieabele kosten in verslagjaar	Te verrekenen per 31 december verslagjaar
-	-	-	0	0	0	0	0	0	0
Totaal			0	0	0	0	0	0	0

G2B Subsidie die uitsluitend mogen worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt, doorlopend tot in een volgend verslagjaar									
Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangen tm vorig verslagjaar	Totale subsidieabele kosten tm vorig verslagjaar	Saldo per 1 januari verslagjaar	Ontvangen in verslagjaar	Subsidieabele kosten in verslagjaar	Saldo per 31 december verslagjaar
Sterk Techniek Onderwijs	STO 19022	01-07-2019	1.823.887	1.408.101	1.163.701	244.400	415.786	446.781	213.405
Pilot praktijkgericht GL/TL VO	GLTL20170	30-11-2020	125.855	108.235	54.433	53.802	17.620	27.380	44.042
Maatwerkregeling ventilatie PO	VENT-V-230080	21-12-2023	835.209	0	0	0	835.209	0	835.209
Totaal			2.784.951	1.516.336	1.218.134	298.202	1.268.615	474.161	1.092.656

H₃O is namens verschillende schoolbesturen penvoerder voor het project Sterk Techniek Onderwijs STO19022. Om deze reden wordt dit project volledig via de balans van H₃O verantwoord en niet via de exploitatie van H₃O. Alleen de subsidies die vanuit dit project aan H₃O zelf zijn toegekend, worden in de staat van baten en lasten van H₃O verwerkt.

De pilot praktijkgericht GL/TL (GLTL20170) loopt conform planning door tot in 2025.

Het project maatwerkregeling ventilatie PO (VENT-V-230080) start in 2024.

MODEL H WET NORMERING TOPINKOMENS

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op stichting H₃O van toepassing zijnde regelgeving: Regeling bezoldiging Topfunctionarissen OCW-sectoren. Vanaf 2016 worden de maxima hiervan gebaseerd op bezoldigingsklassen op basis van instellingskenmerken. Het bezoldigingsmaximum in 2023 voor H₃O is € 189.000 (2022 € 183.000) gebaseerd op het WNT-maximum voor het onderwijs, klasse E en complexiteitspunten per criterium (6 complexiteitspunten voor 25 tot 75 mln euro gemiddelde totale baten per kalenderjaar, 3 complexiteitspunten voor 2.500 tot 10.000 gemiddeld aantal leerlingen en 5 complexiteitspunten voor 5 en meer onderwijssoorten of sectoren, totaal 14 complexiteitspunten).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	D. van der Bijl	F. Cornet
Functiegegevens	Voorzitter College van Bestuur	Lid College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
(Fictieve) dienstbetrekking?	Ja	Ja
Individueel WNT-maximum	189.000	189.000
Beloning	155.802	136.803
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	23.170	22.953
<i>Subtotaal</i>	178.972	159.756
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging 2023	178.972	159.756
Verplichte motivering indien overschrijding	N.v.t.	N.v.t.
Gegevens 2022		
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1/1-31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband 2022 (in fte)	1,0	1,0
Individueel WNT-maximum	183.000	183.000
Beloning	148.516	129.208
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	23.281	22.470
Totaal bezoldiging 2022	171.797	151.678

Zowel de bestuurder als de Raad van Toezicht van de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht bestaan qualitate qua uit de voorzitter College van Bestuur en Raad van Toezicht van stichting H³O. Stichting H³O ontvangt een vergoeding voor de inzet van de voorzitter College van Bestuur voor de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht. Voor 2022 bedraagt deze vergoeding € 9.235 excl. BTW en voor 2023 € 9.510 excl. BTW voor een inzet van 0,1 fte. De voorzitter College van Bestuur is volledig in dienst bij stichting H³O en zijn beloning bij H³O is niet verhoogd voor zijn inzet voor de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking kalendermaand 1-12

Niet van toepassing

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1	A. Venus	C. van Randwijk
Functiegegevens	Voorzitter	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Individueel WNT-maximum	28.350	18.900
Beloning	20.412	13.608
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
<i>Subtotaal</i>	20.412	13.608
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0
Totaal bezoldiging 2023	20.412	13.608
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2022		
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Individueel WNT-maximum	27.450	18.300
Beloning	10.500	7.000
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0
Totaal bezoldiging 2022	10.500	7.000

bedragen x € 1	J. Klugkist	V. van Dorst	Ö. Ermeke – Gümüş
Functiegegevens	Lid	Lid	Lid
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Individueel WNT-maximum	18.900	18.900	18.900
Beloning	13.608	13.608	13.608
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
<i>Subtotaal</i>	13.608	13.608	13.608
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0	0	0
Totaal bezoldiging 2023	13.608	13.608	13.608
Verplichte motivering indien overschrijding	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2022			
Aanvang en einde functievervulling in 2022	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12	1-1 / 31-12
Individueel WNT-maximum	18.300	18.300	18.300
Beloning	7.000	7.000	7.000
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	0	0	0
Totaal bezoldiging 2022	7.000	7.000	7.000

Naast hun vergoeding van H₃O ontvangen de leden van de Raad van Toezicht een vergoeding voor hun inzet bij de Stichting voor Praktijkonderwijs Dordrecht. Deze vergoeding bedraagt voor 2023 € 2.268 voor de voorzitter en € 1.512 voor een lid.

2. Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking

Niet van toepassing

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2023 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

5 OVERIGE GEGEVENS

5.1. CONTROLEVERKLARING

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting H3O voor christelijk peuterwerk kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting H3O voor christelijk peuterwerk kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs te Dordrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting H3O voor christelijk peuterwerk kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 december 2023;
2. de geconsolideerde en enkelvoudige baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting H3O voor christelijk peuterwerk kinderopvang, primair en voortgezet onderwijs zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het

Onderwijscontroleprotocol OCW 2023. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die

voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;

- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alblasserdam, 24 juni 2024

Van Ree Accountants

J. Berkouwer MSc RA

6. BIJLAGEN

BIJLAGE 1 – LEERLINGENAANTALLEN VO/PO/HP EN AANTAL GROEPEN PW/KO

<i>Aantal leerlingen</i>	1 okt. 2014	1 okt. 2015	1 okt. 2016	1 okt. 2017	1 okt. 2018	1 okt. 2019	1 okt. 2020	1 okt. 2021	1 okt. 2022 (VO)/ 1 feb. 2022 (PO)	1 okt. 2023 (VO)/ 1 feb. 2023 (PO)
Voortgezet onderwijs										
HAVO/VWO	1.108	1.145	1.116	1.138	1.123	1.075	1.095	1.117	1.146	1.100
MAVO	774	772	797	751	785	811	777	808	761	768
VMBO-beroepsgericht	597	523	450	424	393	374	387	345	355	372
Totaal Insula College	2.479	2.440	2.363	2.313	2.301	2.260	2.259	2.270	2.262	2.240
<i>Mutatie</i>	+ 50	- 39	- 77	- 50	- 12	- 41	- 1	+ 15	- 8	- 22
Primair onderwijs										
De Horizon	239	231	230	240	231	233	218	218	224	190
Dr. H. Bavincsschool	333	333	343	339	322	337	344	334	347	319
Prinses Julianaschool	262	261	236	213	189	194	210	215	226	215
De Repelaer	276	263	260	268	285	275	264	253	266	257
De Fontein	244	234	251	261	269	258	263	249	259	267
De Regenboog	306	331	308	306	280	242	236	229	236	249
EBS Eden	170	175	182	184	199	201	193	209	218	213
Prins Bernhardschool	271	265	267	256	246	236	216	201	208	210
De Sterrekijker	362	380	412	434	444	435	428	431	443	439
Het Kristal	389	378	380	389	376	384	377	370	380	355
SBO De Toekomst	152	173	163	155	158	167	172	169	172	176
Totaal basisonderwijs	3.004	3.024	3.032	3.045	2.999	2.962	2.921	2.878	2.979	2.890
<i>Mutatie</i>	+ 40	+ 20	+ 8	+ 13	- 46	- 37	- 41	- 43		- 89
Totaal H3O	5.483	5.464	5.395	5.358	5.300	5.222	5.180	5.148	5.241	5.130
<i>Mutatie</i>	+ 90	- 19	- 69	- 37	- 58	- 78	- 42	- 32		- 111
Hans Petrischool	279	272	269	249	242	247	215	217	224	245
<i>Mutatie</i>	- 29	- 7	- 3	- 20	- 7	+ 5	- 32	+ 12	+ 7	+ 21

Ten behoeve van de vergelijkbaarheid zijn bij het VO geen vavo-leerlingen meegenomen (omdat deze elders onderwijs genieten). Vanwege de vereenvoudiging van de bekostiging vanaf 2023 is de teldatum in het PO gewijzigd naar 1 februari.

<i>Aantal groepen</i>	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Peuteropvang	36	30	29	29	27	27	22	20	20	20
Kinderdagverblijven	3	3	3	3	2	2	2	2	2	3
Buitenschoolse opvang	13	15	17	17	19	20	20	17	18	19

Elke groep bij de peuteropvang heeft maximaal 16 kindplaatsen. Vanaf 2018 heeft H3O enkel VE-groepen. De daling van het aantal groepen van 2019 naar 2020 is het gevolg van de verminderde bezetting waardoor enkele VE-groepen werden gesloten. Ultimo 2020 zijn de losse locaties (twee peuterspeelzalen en een BSO) afgestoten. Een groep in de buitenschoolse opvang heeft 20 kindplaatsen en bij de kinderdagopvang 16 kindplaatsen. H3O heeft kinderdagverblijven bij De Repelaer en sinds oktober 2021 bij het Kristal.

BIJLAGE 2 – STAAT VAN RESERVES

	31-12-2022	% van de baten 2022	Resultaat- bestemming	Mutaties reserves	31-12-2023	% van de baten 2023
H₃O						
Buffer H ₃ O	1.172.890	2,0 %	- 114.507	349.888	1.408.271	2,2 %
Financiering vaste activa H ₃ O	696.865	1,1 %	0	- 94.239	602.626	1,0 %
<i>subtotaal</i>	<i>1.869.755</i>	<i>3,1 %</i>	<i>-114.507</i>	<i>255.649</i>	<i>2.010.897</i>	<i>3,2 %</i>
Primair onderwijs						
Financiering vaste activa PO	2.881.950	4,8 %	0	- 172.812	2.709.138	4,2 %
Voortgezet onderwijs						
Financiering vaste activa VO	2.757.742	4,6 %	0	- 82.837	2.674.905	4,2 %
<i>subtotaal H₃O</i>	<i>7.509.447</i>	<i>12,5 %</i>	<i>- 114.507</i>	<i>0</i>	<i>7.394.940</i>	<i>11,6 %</i>
Praktijkonderwijs Dordrecht						
Buffer praktijkonderwijs Dordrecht	457.523	0,7 %	- 270.285	22.224	209.462	0,3 %
Financiering vaste activa Hans Petri	527.872	0,9 %	0	- 22.224	505.648	0,8 %
<i>subtotaal</i>	<i>985.395</i>	<i>1,6 %</i>	<i>- 270.285</i>	<i>0</i>	<i>715.110</i>	<i>1,1 %</i>
TOTAAL ALGEMENE RESERVE	8.494.842	14,1 %	- 384.792	0	8.110.050	12,7 %
Primair onderwijs						
Flexibele bapo	32.745	0,1 %	- 275	0	32.470	0,1 %
Aanvullende bekostiging convenant	0		0	0	0	
Nationaal programma onderwijs	1.459.166	2,4 %	- 509.185	0	949.981	1,5 %
Kwaliteitsverbetering PO	780.000	1,3 %	- 380.000	0	400.000	0,6 %
Privaat kapitaal overschrijdingsregeling	578.638	0,9 %	0	0	578.638	0,9 %
<i>Subtotaal</i>	<i>2.850.549</i>	<i>4,7 %</i>	<i>- 889.460</i>	<i>0</i>	<i>1.961.089</i>	<i>3,1 %</i>
Voortgezet onderwijs						
Flexibele bapo	450	0,0 %	0	0	450	0,0 %
Aanvullende bekostiging convenant	172.591	0,3 %	- 81.597	0	90.994	0,2 %
Nationaal programma onderwijs VO	1.168.484	1,9 %	- 529.644	0	638.840	1,0 %
Collectieve werkdrukmiddelen			587.022	0	587.022	0,9 %
Kwaliteitsverbetering Insula College	965.000	1,6 %	- 521.856	0	443.144	0,7 %
<i>subtotaal</i>	<i>2.306.525</i>	<i>3,8 %</i>	<i>- 546.075</i>	<i>0</i>	<i>1.760.450</i>	<i>2,8 %</i>
Peuterwerk / Kinderopvang						
Privaat kapitaal	943.169	1,6 %	- 86.123	0	857.046	1,3 %
<i>subtotaal H₃O</i>	<i>6.100.243</i>	<i>10,1 %</i>	<i>- 1.521.658</i>	<i>0</i>	<i>4.578.585</i>	<i>7,2 %</i>
SCOD						
Privaat kapitaal	1.695.456	2,8 %	20.050	0	1.715.506	2,7 %
Praktijkonderwijs Dordrecht						
Flexibele bapo	5.400	0,0 %	- 5.400	0	0	
Aanvullende bekostiging convenant	24.837	0,1 %	- 1.925	0	22.912	0,0 %

Collectieve werkdrukmiddelen			66.163	0	66.163	0,1 %
Inzet ESF/SZW-middelen	841.777	1,4 %	158.223	0	1.000.000	1,6 %
<i>subtotaal</i>	<i>872.014</i>	<i>1,5 %</i>	<i>217.061</i>	<i>0</i>	<i>1.089.075</i>	<i>1,7 %</i>
TOTAAL BESTEMMINGSRESERVES	8.667.713	14,4 %	- 1.284.547	0	7.383.166	11,6 %
TOTAAL GENERAAL RESERVES	17.162.555	28,5 %	- 1.669.339	0	15.493.216	24,3 %

De resultaatbestemming is toegelicht in paragraaf 4.1.

Tot en met 2006 werd in de toelichting op de algemene reserve binnen het eigen vermogen niet ingegaan op de voor de financiering van materiële vaste activa benodigde middelen, maar op de ontwikkeling van het saldo van de resultaten van de sectoren (gecorrigeerd voor mutaties bij de bestemmingsreserves). Indien deze wijze van toelichting zou zijn gehandhaafd, zou de enkelvoudige algemene reserve voor H₃O als volgt zijn opgebouwd:

	31-12-2022	% van de baten 2022	Resultaatbestemming	Mutatie reserves	31-12-2023	% van de baten 2023
Primair onderwijs	2.509.771	4,2 %	467.259	0	2.977.030	4,7 %
Voortgezet onderwijs	4.999.676	8,3 %	- 581.766	0	4.417.910	6,9 %
TOTAAL ALGEMENE RESERVE	7.509.447	12,5 %	- 114.507	0	7.394.940	11,6 %

BIJLAGE 3 – VERKLARENDE LIJST VAN AFKORTINGEN

AVG	-	algemene verordening gegevensbescherming
BAPO	-	bevordering arbeidsparticipatie ouderen
BSO	-	buitenschoolse opvang
BTW	-	belasting toegevoegde waarde
BW	-	burgerlijk wetboek
CAO	-	collectieve arbeidsovereenkomst
CVB	-	college van bestuur
FBD	-	facilitair bedrijf Dordrecht
GGD	-	gemeentelijke gezondheidsdienst
GL	-	gemengde leerweg
GPL	-	gemiddelde personeelslast
HAVO	-	hoger algemeen voortgezet onderwijs
HP	-	Hans Petrischool
ICT	-	informatie- en communicatietechnologie
I&B	-	programmagroep ICT en bedrijfsvoering
IHP	-	integraal huisvestingsplan
IKC	-	integraal kindcentra
IPB	-	integraal personeelsbeleid
IVA	-	inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten
K&O	-	programmagroep kwaliteit en onderwijs
KDV	-	kinderdagverblijf
LWOO	-	leerwegondersteunend onderwijs
MAVO	-	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs
MFA	-	multi functionele accommodatie
MWC	-	programmagroep medewerkers, waardering en communicatie
NPO	-	nationaal programma onderwijs
OAB	-	onderwijsachterstandenbeleid
OCW	-	onderwijs, cultuur en wetenschap
OOP	-	onderwijsondersteunend personeel
OP	-	onderwijsgevend personeel
POP	-	persoonlijk ontwikkelingsplan
PO	-	primair onderwijs
PW/KO-	-	peuterwerk en kinderopvang
RVT	-	raad van toezicht
SBO	-	speciaal basisonderwijs
SCOD	-	stichting steun christelijk onderwijs Dordrecht
SDL	-	stedelijk dalton lyceum Dordrecht
SO	-	speciaal basisonderwijs
SZW	-	sociale zaken en werkgelegenheid
SWV	-	samenwerkingsverband passend onderwijs
TMO	-	tussen de middag opvang
VAVO	-	voortgezet algemeen volwassenen onderwijs
VMBO	-	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
VO	-	voortgezet onderwijs
VPB	-	vennootschapsbelasting
VSV	-	voortijdig schoolverlaten
VE	-	voorschoolse educatie
VSO	-	voortgezet speciaal onderwijs
VWO	-	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WGA	-	regeling werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten
WNT	-	wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi)publieke sector
W&T	-	wetenschap & techniek
WOZ	-	wet waardering onroerende zaken